

BIBLIOTECA DE LOYOLA
Sala H Estante 2 Plúteo 4

36,4

la us. Med. y Ciruj. en la Univ. de Deusto

IACOBI
SANNAZARII
OPERA OMNIA,

LATINE SCRIPTA.

*Est conforme al Expung. de 1727
Por comission del. J. J.*

*J. J.
Fran. de Vique*

Comis. de la Univ. de Deusto

Ord. de M. de la Univ. de Deusto
VENETIIS, in die 1° Martii anni 1640

Ex Typographia Dominici Guerrei, & Io. Baptista
fratrum, M. D. LXVIII.

El suspirado conforme a la censura de
supremo consejo de las Indias general
y adquisicion en no de A. B. Rom. a B.
de 1561
El doctor p. Lopez
de Montoya

DILECTO FILIO
ACTIO SYNCERO
SANNAZARIO.

LEO PAPA DECIMVS.

DILECTE fili salutem & Apostoli-
cam benedictionem. Cum forte de cla-
ris ingenijs atatis nostræ apud nos uer-
ba fierent, affuere qui cum te, tum
opus tuum de partu Virginis diuinis propè laudi-
bus cum admiratione attollerent, atq; predicarent.
Quæ res expectata quidem diu nobis (nihil enim
non excultum, non elaboratum, non singulari tuo
ingenio dignum proficisci à te posse arbitramur) ue-
rum eo nunc carior & iucundior uisa est, tum quod
quæ futura expectabamus, accepimus iam facta es-
se, & quæ superent omnem expectationem, tum
quod & si nullo non tempore fuissent acceptissima,
hac præcipue tempestate erunt longe gratiora. Qua
quidem, quo doctiores uideantur, ecclesiam stilo
iniquo petant, qui exactissima eruditione commen-
dent, non desiderentur. dici non potest, cum hæc
audiremus, quantum uoluptatis acceperimus, &

cum ipsi legemus, accepturi simus: quod persuasimus, diuina factum prouidentia, ut diuina sponsa tot impijs oppugnantibus, laceratoribusq; lacescita talem, tantumq; nacta sit propugnatorem, & cum illi impia facundia abusi frangant in rem sacram genuinum, tu unus opus edideris, quo rem sacram omnibus (ut dici solet) neruis attollendam, excolendamq; procuraueris sancto consilio, euentu feliciore, cum distitent, qui legere, si rem queramus, nihil nisi Christum, atque eius Sponsam sonare, si pietatem, undique religionis enitere studium, si iudicium nihil ungue signandum relinquere, si figuras artisq; conatus, ueterum uatum nulli cedere, multos anteire. gratulamur itaque tibi, quod tantum unus praestes, quantum antea nemo, ecclesiae, quod cum uexetur lancineturq; ab alijs, à te uno in caelum efferatur, nostro seculo, quod fiet tui carminis luce celeberrimum, nobis denique ipsis, quibus imminente hinc Goliade armato, hinc Saule à furijs agitato, affuerit pius Dauid illum funda à temeritate, hunc lyra à furore compefcens, Hortamur itaque te, iam opus edas, ut qui dolent, cum illa legunt, quae aduersus pietatem uenena fidei Christiani euomere, ad tua conferant se se,

se, quae ueluti praesens antidotum sint opposituri. Tu ita tibi persuadeas nolumus, nos te & tua omnia perinde ac nostra complexuros esse, nec nos, nec hanc sanctam sedem unquam tui uel affectus uel operae immemores futuros. Datum Romae apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris Die VI. Augusti. M. D. XXI. Pontificatus nostri Anno nono.

B E M B V S .

Per Fauonium De mandato .

* 3 DILE

DILECTO FILIO
ACTIO SINCERO
S ANNAZARIO.

CLEMENS PAPA VII.

DILECTE fili salutem & Apostolicam benedictionem. Accepimus librum gratissimo munere, quem tu ad nos de Dei, & domini nostri Iesu Christi rebus scriptum misisti, cuius argumentum praeclarum, atque nobile cum in te parem ostendat animi pietatem, atque ingenij gloriam, sitq; in eo nomen quoque nostrum ad memoriam eorum qui lecturi sunt, qui quidem innumerabiles futuri sunt in longa posteritate, immortalitati quasi commendatum, muneris tui magnitudinem hoc magis sentimus, quod quomodo parem referamus gratiam, habere nos non arbitramur. Si enim immortalitas optata, & grata est omnibus, qui praesertim animo uegetiore atq; erectiore sint, permagna sunt illius partes nobis à te tributa. Quamquam enim ea est appetenda maxime, illiq; elaborandum praecipue, quae post discessum ex hac uita, in illa altera uita felici & sempit-

sempiterna nos cum Deo ipso collocat, Tamen ne haec quidem non libenter adsciscenda, quae producit ad posteros nostri nominis perpetuitatem. pro qua, qui illam caelestem & diuinam immortalitatem non planè cognouerunt, maximis saepe tamen contentionibus, & acerbissimis discriminibus uitam, & caput suum obiecere. quod profecto non fecissent, nisi à natura ipsa admoniti, summum quidam bonum existere coniectati fuissent, cuius in imagine, & simulacro tam multas partes experirentur esse delectationis, & gloriae. Est enim profecto haec fama & laudis ad commemorationem hominum celebritas, imago illius uerae immortalitatis, quae eximio dono omnipotentis Dei, uni christiano generi, per dominum nostrum Iesum Christum proposita est, ad quam potissimum aspirare debemus, hanc uero ita charam, iucundamq; ducere, si proborum & prudentium testimonium nobis deseratur, quod quidem in te nobis egregie contigit. Non enim ingenio solum tuo honorati, illustratiq; sumus, sed (quod nobis etiam gratius est) iudicio comprobati, & si enim ingenij gloria concedis nemini, uel omnibus potius praestas, qui in hoc scribendi genere cum laude uersati sunt, tamen cum ipso scri-

ptionis argumento ostendas, qua sis pietate, sapientia, religione præditus, iucundius etiam accepimus testimonium optimi, & religiosissimi uiri, quam studium doctissimi. Quapropter matre uirtute, tu quidem, id enim es consecutus: quo nullum maius homini bonum in hac uita existere posse uideatur. maximorum enim donorum, quibus te affecerat Deus, gratia illi (quo ad mortali homini licuit) relata, illud iam summum, & incomparabile ueræ immortalitatis donum es promeritus, cui deinde iam gratia nulla esse par potest. qui talentum acceptum multiplicatis mercedibus, eidem domino reddi disti à quo acceperas. Ex quo cum fructum quoque non mediocrem tui libri dicatione, ad nominis nostri laudem, ac memoriam redundare uolueris, tantam tibi habemus gratiam, quantam capere grati, & memoris Pontificis tanto deuincta officio mens potest, sicut & re ipsa tibi ostendere parati sumus, & ut experiare etiam adhortamur. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris Die V. Augusti. M. D. XXVII. Pontificatus nostri anno tertio.

I. A. SADOLETVS.

A E G I D I V S

TIT. S. MATTHAEI

S. R. E.

PRESBYTER CARDINALIS

Actio Syncero Sannazario S.

IVINVM de Partu Virginis poema mihi tuo nomine redditum cum legissem, uelut attonitus ac lucis impatiens, statim ad te nescio quid, sed quale ab ijs, qui lolio (ut aiunt) uictitant, proficisci potest. Neq; enim de eo posse arbitror quenquam iudicare, præter eum, qui ad eruditionem tuam proxime accedat, quiq; (quod fieri uix posset) tui sit quam maxime similis. Verum cum absurda quædam & uerba scripserim, meæ tamen litteræ (quæ tua est humanitas) undiq; expetitæ, lectæ, exscriptæ istic à plerisque omnibus sunt. Cumq; (ut audiebam) earum litterarum exemplum in tuorum serè omnium ciuium manibus esset, ecce à te mihi litteræ redduntur, demissa celo. Ancylia mihi uisa sunt, nullum enim ornandi me locum prætermittis. Nam dum mea probas, Neapoli cum admiratione legor, & item Romæ, dum rescribis, quo munere beasti me Syncere, dijs hominibusq; inuidentibus. Sed ut ad poema redeam, diuina quidem illa omnia, uerum hætenus ita omni ornata caruerunt,

caruerunt, ut humanis inferiora, nunc à te ita omnium musarum muneribus exulta, ut diuinis (si dicere fas sit) uel portiora esse uideantur. Nam cum à præscripta linea digrederis uelut liberum dicendi genus nactus ita ingenij uires explicas, ut antiquorum nemini sit tibi concedendum. rursus cum ea naras, unde ne transuersum quidem unguem, quod aiunt, quæq; maiores nostri diuinarum rerum scriptores Latinis literis ornari haud posse arbitrabantur, ita oratione illustras, ut omnium argumenta, cum Grecorum, tum Latinorum Poetarum, longo post se interuallo relinquunt. Quid enim immortalis Deus (ut ordiar ab initio) inuocatione elegantius? quid conceptu altius? quid cælo, terra, inferis rei nouitate obstupescens mirabilis? quid læto Simeone iucundius? quid infantum intermissione sæuius? quid deo moriente horribilius? quid ab Orco redeunte gratius? quid spolia referente beatius? quid agente in cælum triumpho te canente felicius? Adde alterius libri Musas certatim diuina carmina modulantes, adde pictum Orbem, adde Specum. De partu uero quid ipse loquar? cum ea de re deinceps uel tacendum, uel tuis duntaxat uerbis loquendum sit. Prætereo qua oratione Heros ille tuus è somno excitus, diuinæq; adlatus aura Deum natum adoret. Nec reseram è tertio illustrata puerperia, non diuorum cantus, non carmina, non pastorum uaticinia, non felici fluuij oracula, non urnam, non columbæ alas argenteas, non deniq; Protei uatis miracula recensero.

-Non

-Non si mihi ferrea centum.
Ora sonent, totidemq; arato è gutture lingue
Carminis Aethiæ laudes percurrere possem.
Verum cum tu solum pietate, non humanarum
laudum cupiditate accensus, tantum studij, laboris,
diligentiæ ad scribendum contuleris, ea tibi summa
laus censeatur, quæ uno omnium ore prædicabitur,
tantum esse laudum tuarum cumulum, ut ne ipsi
quidem eloquentiæ, qua mirabiliter excelsis,
locus ad te laudandum relinquatur. Nam de laboris
præmio, ad nos idest mortales, nihil adinet cogitare.
Quid enim tibi tribuere homines possent, et si omnia
simul congesserint, quo tuum meritum expleatur?
Deus ille Deus, cuius numine adlatus, tam doctum,
tam sanctum, tam pium carmen cecinisti, te digno
munere remunerabitur. Non quidem Elysiorum
aut piorum campis, insulis uel fortunatorum, quas
Lino, Orphea, Musæo, ceterisq; deorum filijs sedes
antiquitas falso statuit, sed cælo, digna quidem tantarum
uigiliarum mercede. Reliquum est, ut tibi gratias
agam, quod Augustini personam inserueris, quæ reliquis
tam apte, tantaque harmonia coheret, quantum
Philosophi aiunt in cælo sidera. proinde recte ad te
pertinet Homericum illud.

Ο Δ' ἄλλος ὅτινα μούσαι φίλωνται.
Γλυκερὴ οἱ ἀπὸ σώματος πέει αὐδὴ.

PETRVS GRAVINA

ON sine prouidētia deligunt sibi immorta-
les quādo; ex mortalibus nonullos, quo-
rum opera, ad uenerandam diuinam di-
gnitatem, decentius utantur. hinc nostra
Chrystiana ueritas, tot sanctorum uirorum, sanctarūq;
uirginum testimonia, ac ministeria in sui gloriam agno-
scit. an fortuito igitur euenisse existimabimus, ut tem-
poribus nostris, nascentis diuini celestisq; operis de-
partu Virginis imprimendi, ac promulgandi curam,
Virgo ipsa Deipara, quasi ex destinatu, primarię se-
minę Cassandre Marchesie, nobilitate, facundia, pu-
dicitia insigni demandauerit: qua quidem alumna tan-
tum sibi placet docta Neapolis, ut cum Gratijs Gra-
tiam, cum Musis Musam esse affirmet. Hac itaq; ueluti
quadam honestissima obstetrice curante, diuinus
hic noui carminis partus ueterem nostram salutem,
ac lucem, tanquam renascentem nobis expectanti-
bus representauit.

ACTII SYNCERI

SANNAZARII

QUADAM EPIGRAMMATA.

Tractabat clypeum Marti placitura Dione:
Sæuaq; seminea sumpserat arma manu.
Pone Dea exclamat petulanti uoce priapus:
Pone: decent istas hæc magis arma manus.

Eiusdem

Dum Venus armatum complectitur obuia Martem:
Distinxit teneram sibi adunca manu.
Sensit, & ante Iouem ridens ait æmula Pallas,
Bella iterum gessit cum Diomede soror.

Eiusdem

Viderat Adriacam medijs Neptunus in undis
Stare urbem, & toto ponere iura mari.
Nunc mihi tarpeias quantumuis Iuppiter arces
Obijce, & illa tui mœnia Martis: ait.
Si pelago tybrim præfers: urbem aspice utranq;
Illam homines dices, hanc posuisse deos.

Eiusdem

Flebat adhuc mærens ceruo Cyparissus adempto:
Cum sua conspexit cortice membra tegi.
Delius exclamat, quid nostro silua dolore
Crescis? tu Daphnem, tu Cyparissos habes.

Eiusdem

Iuppiter infractos iactat dum sepe gigantes:
Et sibi seruati dat decus omne poli:

Sic est inquit Amor. namq; hoc mugire solebas
Tunc quoq; : cum torua fronte iuuenus eras.

Eiusdem

De Veneris nato quæsta est Dyctinna Tonanti;
Quod nimis ille puer promptus ad arma foret:
Tum pater adcito ostendens graue fulmen amori:
Hoc tibi seuæ puer spicula franget. ait.

Cui lasciuus Amor motis hæc reddidit alis.

Quid si iterum posito fulmine cycnus eris?

Eiusdem

Spreuerat hirsutas pascentem Pana capellas:
Candida nocturnis quæ Dea fertur equis.

At postquam niuæ conspexit munera lane:

Post habuit furuas Endimionis opes.

Ille autem trisli demittens lumina somno:

Mors hæc: mors: inquit: non mihi somnus erit.

Eiusdem

Effudit longas Tegæa in rupe querelas

Pan captus forma candida Luna tua:

Cumq; breui calamos cera coniungeret. inquit.

Prædata es sensus tu quoq; canna meos.

Eiusdem

Excitat obstrictas tumulis Summontius umbras:

Impleat ut sanctæ munus amicitia.

Vtq; prius uiuos: sic & post fata sodales

Observat: tristes & sedet ante rogos.

Nec tantum uiolas cineri: ac bene olentia ponit

Serta: sed & lacrymis irrigat ossa pijs.

Parua loquor. cultis reparat monumenta libellis:

Cum

Cum possint longam saxa timere diem.
At tu uiuaci quæ fulcis nomina fama:
Poscenti gratas Musa. repende uices:
Ut quoniam dulces optat sic uiuere amicos:
Viuat: & in libris sit sacer ille meis.

Eiusdem

Parthenope mihi culta uale: blandissima Syren:

Atque horti ualeant: Hesperidesq; tue.

Mergillina uale nostri memor: & mea flentis

Serta cape: heu: domini munera auara tui.

Maternæ saluete umbra: saluete paterne:

Accipite & uestris thurea dona focis.

Ne ue nega optatos uirgo Sebethias ammis.

Absentiq; tuas det mihi somnus aquas:

Det fesso æstiuas umbras sopor: & leuis aura:

Fluminaq; ipsa suo lene sonent strepitu.

Exilium nam sponte sequor. Fors ipsa fauebit:

Fortibus hæc solita est sæpe & adesse uiris:

Et mihi sunt comites. Muse: sunt numina uatum:

Et mens leta suis gaudet ab auspicijs.

Blanditurq; animi constans sententia: quamuis

Exilij meritum sit satis ipsa fides.

CLEMENTI SEPTIMO
PONTIFICI MAXIMO
ACTIVS SYNCERVS.

Magne parens, custosq; hominum, cui ius datur uni
Claudere caelestes, & referare fores.
Occurrent si qua nostris male firma libellis
Deleat errores aqua litura meos.
Imperijs uenerande tuis submittimus illos,
Nam sine te recta non licet ire uia.
Ipse manu, sacrisq; potens Podalyrius herbis
Ulcer a Paonia nostra leuabis ope.
Quippe mihi toto nullus te praeter in orbe
Triste salutifera leniet arte malum.
Rarus honor, summo se praeside posse tueri,
Rarior a summo praeside posse legi.

ACTII SYNCERI
SANNAZARII, NEAPOLITANI,
VIRI PATRICII,
DE PARTV VIRGINIS
LIBER PRIMVS.

VIRGINEI partus, magnoq;
aquaena parenti
Progenies, superas caeli quae
missa per auras
Antiquam generis labem mor-
talibus agris
Abluit, obstructiq; uiam patefe-

cit olympi,
Sit mihi Calicolæ primus labor: Hoc mihi primum
Surgat opus. Vos auditas ab origine causas,
Et tanti seriem (si fas) euoluite facti.
Nec minus o musa uatum decus, hic ego uestros
Optarim fontes, uestras nemora ardua rupes:
Quando quidem genus è caelo deducitis: & uos
Virginitas, sanctæq; iuuat reuerentia fame.
Vos igitur, seu cura poli, seu uirginis huius
Tangit honos: monstrate uiam, qua nubila uincam:
Et mecum immensi portas recludite caeli.
Magna quidem, magna Aonides, sed debita posco,
Nec nobis ignota: etenim potuissis & antrum
Adspicere, & choreas: nec uos orientia caelo
Signa, nec Eoos Reges latuisse putandum est.
Tuq; adeo spes fida hominum, spes fida deorum

A Alma

DE PARTU VIRG.

Alma parens, quam mille acies, quæq; ætheris alti
Militia est, totidem currus, tot signa, tubæq;
Tot litui comitantur, ouantiq; agmina gyro
Adglomerant: niues tibi si solennia templis
Serta damus: si mansuras tibi ponimus aras
Exciso in scopulo, fluctus unde aurea canos
Despiciens, celso se culmine Mergilline
Ad tollit, nautisq; procul uenientibus offert:
Si laudes de more tuas, si sacra, diemq;
Ac cætus late insignes, ritusq; dicamus,
Annua felicit colimus dum gaudia partus:
Tu uatem ignarumq; uia, insuetumq; labori
Diua mone, & pauidis iam læta adlabere cæptis.
Viderat ætherea superum regnator ab arce,
Vndiq; collectas uectari in tartara prædas:
Tisiphonemq; imo conantem cuncta profundo
Vertere, & immanes stimulantem ad dira sorores:
Nec iam homini prodesse, alto quod semina celo
Duceret, aut uarios animum excoluisset ad usus:
Tantum lethifera poterant contagia culpæ.
Tum pectus pater æterno succensus amore,
Sic secum. Ecquis erit finis? tantis ne parentum
Prisca luent pænis feri commissa nepotes?
Vt quos uicturos semper, superisq; crearam
Pene pares, tristi patiar succumbere letho,
Informesq; domos, obscuraq; regna subire?
Non ita: sed diuum potius reuocentur ad oras,
Vt decet, & manuum poscunt opera alta mearum:
Desertosq; soros, uacuiq; sedilia cæli

Actutum

LIBER I. 2

Actutum complere parent: legio unde, nefandis
Acta odijs, trepidas ruit exturbata per auras.
Quumq; caput fuerit, tantorumq; una malorum
Femina principium, lacrymasq; & funera terris
Intulerit: nunc auxilium ferat ipsa, modumq;
(Quæ licet) afflictis imponat semina rebus.
Hæc ait: & celerem stellata in ueste ministrum,
Qui castæ diuina ferat mandata puellæ,
Adloquitur, facie insignem, & fulgentibus alis.
Te, quem certa uocant magnarum exordia rerum,
Fide uigil, pars militiæ fortissima nostræ,
Te decet ire, nouumq; in secula iungere fœdus:
Nunc animû huc aduerte: atq; hæc sub pectore serua.
Est urbes Phœnicum inter, lateq; fluentem
Iordanem, regio nostris sat cognita sacris,
Iudæam appellant, armisq; & lege potentem.
Hic claris exorta atavis, uatumq; ducumq;
Antiquum genus, & dignis licet uicta hymenæis,
Pectoris inlæsum Virgo mihi casta pudorem
Seruat adhuc, nullos non seruatura per amos:
(Mirus amor) seminumq; sui uenerata mariti
Exiguus degit thalamis, & paupere tecto,
Digna polo regnare, altoq; effulgere diuum
Concilio, & nostros æternum habitare penates.
Hanc mihi uirginibus iam pridem ex omnibus unam
Delegi, prudensq; animo interiore locauit:
Vt foret, intacta sanctum quæ numen in aluo
Conciperet, ferretq; pios sine semine partus.
Ergo age, nubiuagos molire per aera gressus:

A 2 De-

DE PARTU VIRGO.

Deueniensq; locum, castas hæc iussus ad aures
Effare: & pulchris cunctantem hortatibus imple:
Quando quidem genus è Strygys mortale tenebris
Eripere est animus, sæuosq; arcere labores.
Dixerat: Ille altum zephyris per inane uocatis
Carpit iter, scindit nebulas, atque æera tranat
Ima petens: pronusq; leues uix commouet alas.
Qualis, ubi ex alto notis Mæandria ripis
Prospexit uada, seu placidi Stagna ampla Caystri.
Præcipitem sese candenti corpore cygnus
Mittit agens: iamq; implumis: segnisq; uidetur
Ipse sibi: donec tandem potiatur amatis
Victor aquis: sic ille auras, nubesq; secabat.
Ast ubi palmiferæ tractu stetit altus Idumes:
Reginam haud humiles uoluentem pectore curas
Adspicit: Atq; illi ueteres de more Sibyllæ
In manibus: tum si qua æuo referanda nepotum
Fatidici casto cecinerunt pectore uates.
Ipsam autem securam animi lætamq; uideres
Auctorem sperare suum: Namq; adfore tempus,
Quo sacer athereis delapsus spiritus astris
Incorrupta pie completeret uiscera matris,
Audierat. Proh quanta alti reuerentia cæli
Virgineo in uultu est, oculos deiecta modestos
Suspirat: matremq; Dei uenientis adorat:
Felicemq; illam, humana nec lege creatam
Sæpe uocat: nec dum ipsa suos iam sentit honores:
Cum subito ex alto iuuenis demissus olympo,
Purpureos reteggit uultus: numenq; professus

In-

LIBER I.

3

Incessuq; habituq;, ingentes explicat alas:
Ac testis late insuetum diffundit odorem.
Mox prior hæc. Oculis salue lux debita nostris,
Iam pridem notum cælo iubar, optima Virgo:
Cui se se tot dona tot explicuere merenti
Diuitiæ superum: quidquid rectiq;, probiq;
Æterna de mente fluit: purissima quidquid
Ad terras summo ueniens sapientia cælo
Fert secum, & plenis exundans gratia uinis.
Te genitor stabili firmam sibi lege sacrauit,
Perpetuos genitor cursus qui dirigit astris:
Mansuramq; tuo fixit sub pectore sedem.
Idcirco cætus inter ueneranda pudicos
Vna es, quam latis cæli in regionibus olim
Tot diuum celebrent uoces. proh gaudia terris
Quanta dabis? quantis hominum succurrere uotis
Incipies? Stupuit confestim exterrita Virgo:
Demisitq; oculos: totosq; expalluit artus.
Non secus, ac conchis si quando intenta legendis
Seu Micone parua, scopulis seu forte Seriphi
Nuda pedem Virgo, lætæ noua gloria matris,
Veliferam aduertit uicina ad litora puppim
Aduentare, timet: nec iam subducere uestem
Audet, nec tuto ad socios se reddere cursus:
Sed trepidans filet, obtutuq; immobilis hæret.
Illa Arabum merces, & fortunata Canopi
Dona ferens, nullis bellum mortalibus infert:
Sed pelago innocuis arcum nitet armamentis.
Tum rutilus cæli alipotens, cui lactea sandi

A 3

Copia

DE PARTU VIRG.

Copia, diuiniq; fluunt è pectore rores
Ambrosiæ, quibus ille acres mulcere procellas
Possit, & iratos pelago depellere uentos.
Exue Dia metus animo, paritura uerendum
Cælitibus numen, sperataq; gaudia terris,
Aeternamq; datura uenis per secula pacem.
Hæc ego sydereâ missus tibi nuncius arce,
Sublimis celeres uexit quem penna per auras,
Vaticinor, non insidias, non neçtere fraudes
Edoctus: longe à nostris fraus exulat oris.
Quippè tui magnum magna incrementa per orbem
Ipsa olim paruis Virgo, sobolisq; beatæ
Adspicies. uinret proauos: proauitq; longo
Extendit iura imperio: populisq; uocatis
Ad solium, late ingentes moderabitur urbes:
Nec sceptri iam finis erit, nec terminus æui.
Quin iustis paulatim animis pulcherrima surget
Religio. Non monstra pijs, sed numina templis
Placabunt castæ diris sine cædibus aræ.
Dixerat: illa animum sedato pectore firmans,
Substitit, & placido breuiter sic ore locuta est.
Conceptus ne mihi tandem, partusq; futuros
Sanctæ refers? me ne attactus perferre uiriles
Posse putas? cui uel nitenti matris ab aluo
Protinus inconcussum, & ineluctabile uotum
Virginitas fuit una: nec est, cur soluere amata
Iura pudicitæ cupiam, aut hæc fœdera rumpam.
Immo istas, quod tu minime iam uere, per aures
Excipit interpres, sæcundam spiritus aluum

Influet,

LIBER I.

4

Influet, implebitq; potenti uiscera partu,
Flammifero nemens cælo, atq; micantibus astris.
At tu uirginem mirata tumescere uentrem,
Hærebis pauitans: demum formidine pulsa
Gaudia seruati capies inopina pudoris.
Ne ue hæc uana putes, dictis aut territa nostris
Indubites: seræ dudum concessa senectæ
Dona oculos pone ante tuos. Nam sanguine auito
Iuncta tibi mulier (sterilis licet illa, grauiq; gænis
Pressa æuo) haud quaquã speratũ hoc tempore pi-
fert utero, & felix sexto sub mense laborat.
Vsq; adeo magno nil non superabile cælo est.

His dictis, Regina oculos ad sydera tollens,
Cælestiumq; domos superas, atque aurea tecta,
Adnuit, & tales emisit pectore uoces.
Iam iam uince fides, uince obsequiosa uoluntas:
En adsum: accipio uenerans tua iussa, tuumq;
Dulce sacrũ pater omnipoten: nec fallere uestrũ est
Cælicolæ. nosco crines, nosco ora, manusq;,
Verbaq; & aligerum cæli haud uariantis aluum.
Tantum effata, repente noua micuisse penates
Luce uidet: nitore ecce domum complebat: ibi illa,
Ardentum haud patiens radiorum, ignisq; corusci,
Extimuit magis. At uenter (mirabile dictu)
(Non ignota cano) sine ni, sine labe pudoris,
Arcano intumuit uerbo. Vigor actus ab alto
Irradians, Vigor omnipotens, Vigor omnia cõplens
Descendit, Deus ille, Deus: totosq; per artus
Dat se se, miscetq; utero. quo tacta repente

A 4 Viscera

DE PARTU VIRGO.

Viscera contremuere: silet natura, paucetq;
Ad tonitruæ similis confusaq; turbine rerum
In solito, occultas conatur querere causas.
Sed longe vires alias, maioraq; sentit
Numina. succutitur tellus: læuismq; sereno
Intonuuit cælo rerum cui summa potestas,
Aduentum nati genitor testatus: ut omnes
Audirent late populi, quos maximus ambit
Oceanus, Tethysq; & raucifona Amphitrite.
Hos inter medios cæli, terræq; fragores
Aequatis properans uolucer pulcherrimus alis
(Omnia dum trepidant) discesserat: altaq; nabat
Per loca: cum Virgo celsis in nubibus illum
Alternantem humeros uidet, atq; immensa secantem
Ventorum spatia, & iam uersicolore per auras
Fulgentem pluma, ac cæli conuexa petentem.
Quem demum tali adspectans sermone secuta est.
Magne ales, celsi decus ætheris, inuia rerum
Qui penetras, longeq; & nubila linquis, & euros
Anteuolans, læto seu te felicia tractu
Sidera, quæq; suos uoluuntur signa per orbem
Expectant redeuntem: alti seu certa reposcis
Crystalli domus, & uitrei plaga lucida regni:
Seu propria uocant supremo tecta tonanti,
Quæ patet in summum regio flammantis olympi,
Teq; amor, & liquidis flagrans alit ignibus aura:
I precor, in nostrum testis defende pudorem.
Nec plura his: Tum uero acie defleuit, et omnes,
Haud mora, sollicito percurrit lumine montes:

Agnæ.

LIBER I.

Agnatamq; animo, conceptaq; pignora uersat,
Multa putans: serumq; uteri miratur honorem.
Interea manes descendit fama sub imos:
Pallentesq; domos ueris rumoribus implet:
Optatum aduentare diem, quo tristia linqunt
Tartara, & euictis fugiant Acheronta tenebris,
Immanemq; ululatum, & non lætabile murmur
Tergemini canis: aduerso qui carceris antro
Excubat insomnis semper, rictusq; trifauci
Horrendum, stimulantem fame, sub nocte profunda
Personat, & morsu uenientes adpetit umbras.
Tum uero Heroes lætati, animæq; piorum
Ad cælum erectas cæperunt tendere palmas
Atq; hic insignis funda, citharæq; decorus,
Insignis sceptro senior, per opaca locorum
Dum graditur, necsitq; sacros diademate crines:
Dum legit effætos Lethæo in gramine flores,
Quæ tacite labuntur aquæ, mutæq; uolucres
Ducunt per steriles æterna silentia ramos:
Adtonita subitos concepit mente furor,
Diuinamq; animam: & consueto numine plenus,
Intorquens oculos, uenientia fata recenset.
Nascere magne puer: nostros quæ soluere nexum,
Et tantos genitor uoluit perferre labores.
Magne puer, cui se hæc tandem spoliada reseruans
Regna, tot heu miseris hominum ditata ruinis:
Nascere, uenturum si te mortalibus olim
Pectore ueridico promissimus: igneus ut nos
uivibus adflatos caelestibus ardor agebat

In-

DE PARTU VIRG.

Insinuans : si sacra peregrimus , & tua late
Iussa per immensum fama uulgauimus orbem.
En ridet pax alma tibi : simul ecce potentes
Impulsi caelo , diuisq; autoribus acti ,
Orbe alio properant Reges . Saluete beati
Aethiopes , hominum sanctum genus , astra secuti:
Scilicet huc uestris adfertis munera regnis .
Accipe dona puer : tuq; ò sanctissima mater
Sume animos : iam te populiq; ducesq; frequentant
Litore ab extremo , & odoriferis Nabathæis .
Ille autem aurata fulgens in ueste sacerdos
Iam canus , iam maturo uenerabilis æuo ,
Quid sibi uult ? sacras puerum qui sedit ad aras ,
Sic uenerans ? lætoq; inspectans æthera uultu ?
Seq; dehinc facili clausurum lumina fato ,
Exclamat : quòd speratum per sæcula munus ,
Promissamq; diu pacem , certamq; salutem
Terrarum , exorta liceat sibi luce tueri
Optanti , semumq; ideo , parcasq; trahenti .
Sed quid ego heu dira conspersos cæde penates
Infantum , & subito currentes sanguine riuos
Adspicio ? tristisq; meas uagitus ad aures
Fertur ? io scelus est , partus iugulare recentes .
Crudelis , quid agis ? nihil hi meruere : neq; illum ,
Quem petis , insano dabitur tibi perdere ferro .
Nunc nunc ò matres scelerata abscedite terra ,
Dum licet , inq; sinu pueros adscendite uestros :
Nam ferus hostis adest . propera iam regia uirgo ,
Inq; Paretonias transfer tua pignora terras :

Admo-

LIBER I.

6

Admonet hoc magnum genitor qui temperat orbem.
Tuta domus , tutiq; illic tibi Dia recessus .
Verum ubi bis senas hyemes , bis senaq; nati
Solstitia , & tantos superaueris anxia casus :
Ingentes imo duces de pectore questus ,
Aureaq; assiduis pulsabis sydera uotis .
Nam puerum , quamuis per compita sæpe uocatu ,
Sæpe expectatum consuetæ ad gaudia mensæ ,
Perquires nequicquam amens : nec cara petentem
Oscula , nec sèra redeuntem nocte uidebis .
Tresq; illum totos merenti pectore soles ,
Et totidem trepidas somni sine munere noctes
Omnia lustrantes , questu omnia confundentes
Flebitis indigno perculsi corda dolore
Tuq; , senexq; tuus . Quarto sed lucifer ortu
Purpureos tremulo cum tollet ab æquore uultus
Inuentum dabit , & querentibus offeret ultro .
O quas tunc lacrymas , ò qua tunc oscula mater ,
Quos dabis amplexus , misto inter gaudia fletu ?
Cum natum ante aras patris , & delubra sedentem ,
Mulcentemq; senes dictis , animosq; trahentem
Adspicies gauisa , ipso admirante senatu
Primitias pueri ingentes , nec inane sagacis
Pectoris indicium , natæq; ad grandia mentis .
Tu uero quid in arma uis scelerata iuuentus ?
Quid galeas , ensesq; uirum , & fulgentia cerno
Agmina ? scutatasq; procul sub nocte cohortes
Obscura , & crebris radiantes ignibus hastas ?
Tot ne unū telis petitur caput ? heu furor , heu mens

Cæca

Ceca hominum, semperq; odijs adeincta nefandis.
 Iamq; oleas, montemq; sacrum, circumq; supraq;
 Cinxere, & longa lucum obsedere corona.
 Quò feror? ecce trahūt mambus post terga reuinctis
 Infontem: modo quem latas mira illa per urbes
 Edentem, patrisq; palam præcepta docentem
 Attoniti stupuere, illum regemq; Deumq;, &
 Humanæq; ducem uitæ, fontemq; salutis
 Haud ueriti populo circum plaudente fateri.
 Heu facinus: mortem ne etiam, & crudele minatur
 Supplicium? senos stringunt in uulnera fasces,
 Horrentesq; parant paliuro intexere dumos,
 Tormenti genus: & capiti premere inde coronam
 Vulnificam, Viden, alternos ut arundinis iētus
 Incutiunt? geminantq; truci conuicia lingua?
 Parte alia ingentes uideo de stirpibus iniis
 Eueriti palmas, altas ad sidera palmas,
 Infelix opus: unde hominum lux illa, decorq;
 Pendeat: Ab trepidis dirum, & miserabile terris,
 Cum patri ethereo moriens liuentia pandet
 Brachia, turpatosq; atra de morte capillos,
 Oraq;, demissosq; oculos, frontemq; cruore
 Iam madidam, & lato patefactum pectus biatū.
 At mater, non iam mater, sed flentis, & orbe
 Infelix simulacrum, ægra, ac sine uiribus umbra,
 Ante crucem demissa genas, effusa capillum
 Stat lacrymans, tristiq; irrorat pectora fletu.
 Ac si iam comperta mihi licet ore profari
 Omnia: defessi spectans morientia nati

Lumina.

Lumina, crudeles terras, crudelia dicit
 Sidera: crudelem se se quod talia cernat
 Vulnera, sæpe uocat, tum luctifono ululatu
 Cuncta replens, singultanti sic incipit ore;
 Incipit, & duro figit simul oscula ligno
 Exclamans. Quis me miseram, quis culmine tanto
 Deiectam subitis inuoluit Nate procellis?
 Nate patris uires, sanguis meus, unde repente
 Hæc fera tempestas? quis te mihi fluctus ademit?
 Quæ manus indignos sædauit sanguine uultus?
 Cui tantum in superos licuit? bella impia celo
 Quis parat? hunc ego te post rot male tuta labores
 Postq; tot infelix elapsæ incommoda uita
 Adspicio? tu ne illa tuæ lux unica matris?
 Tu ne animæ pax, & requies, spesq; ultima nostræ
 Sic raperis? sic me solam, exanimemq; relinquis?
 O dolor: extincto iam te pro fratre sorores,
 Pro natis toties exorauere parentes:
 Ast ego pro nato, pro te dominoq; deoq;
 Quem misera exorem? quo tristitia pectora uertant?
 Cui querar? ò tandem diræ me perditæ dextræ:
 Me potius (si qua est pietas) immanibus armis
 Obruite; in me omnes effundite pectoris iras,
 Vel tu (si tanti est hominum genus) eripe matrem,
 Quæ rogat, et Stygias tecum duc nate sub umbras.
 Ipsa ego te per dura locorum, inamænæq; uiuis
 Regna sequar: liceat rumpentem cernere portas
 Aeratas: liceat pulchro sudore madentem
 Euerforem Erebi materna abstergere dextra.

Hos

Hos illa, & plures fundet de pectore questus.
Quod scelus Eois ut primum cernet ab undis
Sol: indignans retro conuertere currus
Optabit: frustra; suis luctatus habentis,
Quod poterit tandem, auratos ferrugine crines
Insciet, mæstamq; diu sine lumine frontem
Ostendet terris: ut qui iam ploret ademptum
Authorem, regemq; suum: quin ipsa nigranti
Fratris ab ore timens, & tanto concita casu
Cynthia, ceruleo uultus obnubet amictu,
Auertetq; oculos, lacrymasq; effundet inanes.
At contra horrifono tellus concussa tremore,
Cum gemitu fremet: & ruptis excita sepulchris
Emittet simulacra. Quid, ò, quid abire paratis
Illustres animæ? non omnibus hæc data rerum
Conditio: paucis remeare ad lumina uitæ
Concessum. Sed tempus erit, cum Martia rauco
Mugitu calum quatiet turba: cumq; repente
Corpora per terras omnes late omnia surgent.
Nunc autem sat Tartarei si claustra tyranni
Effingat Rex ille: & caligantia pandat
Atria: diffugiant immisso lumine diræ
Eumenidum facies iactis in terga colubris.
Quas atro uix in limo Phlegethontis adustum
Accipiat nemus, & sumanti condat in ulua.
Tum uariæ pestes, & monstra horrentia Ditis
Ima petant: trepident Briareia turba, Cerastræ,
Semiferumq; genus Centauri, & Gorgones atræ,
Scyllæq; Sphingesq; ardentisq; ora Chimæræ,

Aqt;

Atq; Hydræ, atq; Canes, & terribiles Harpyiæ.
Ipse catenato fessus per tartara collo
Ducetur Pluton: tristi quem murmure circum
Inferni fractis mærebunt cornibus amnes.
At nos uirginea præcincti tempora lauru,
Signa per extentos cali uictricia campos
Tollemus, lætoq; ducem clamore sequemur.
Victorio, bellatorio, tu regna profunda,
Tu manes, Erebumq;, potestatesq; coeres
Aeris, lethumq; tuo sub numine torques.
Ille alto temone sedens, leuibusq; quadrigis
Lora dabit, uolucresq; reget placido ore iugales.
Non iam cornipedum ductos de semine equorum,
Nec qui consuetas carpant præsepibus herbas.
Primus enim ualido submixus eburnea collo
Fert iuga formosi pecoris custodia Taurus;
Stellatus mimio Taurus: cui cornua fronti
Aurea, & auratis horrent palearia fetis:
Perq; pedes bifidæ radiant noua sydera gemmæ.
Torua bouifacies; sed qua non altera celo
Dignior, imbriferum quæ cornibus inchoet annum,
Nec quæ tam claris mugitibus astra lacessat.
Et iuxta nemorum terror, rexiq; ipse ferarum
Magnanimus nitet ore Leo: quem susa per armos
Conuestit iuba: pectoribus generosa superbit
Maiestas: non iam ut cædes, aut prælia seuus
Adpetat (innocuis armantur dentibus ora:
Grataq; tranquillo rideat clementia uultu)
Sed calo ut spatietur, & alta ad sydera tendat.

Hos

DE PARTU VIRG.

Hos post insequitur pulchros pennata per artus
Alituum Regina: sacra cui uertice pluma
Ad surgunt: flauoq; caput diademate fulget.
Ipsa, ingens alis, ingentis fulminis instar
Supra hominū tecta, ac montes, supraq; uolucres
Fertur: & obstantes cursu petit obuia nubes.

Vltimus humana sociat ceruice laborem
Alatus tergo Iuuenis: cui luthea leuo
Ex humero oblamys Eois inspersa lapillis
Pendet: eam uariant centum longo ordine reges,
Antiquum genus, & Solymæ primordia gentis,
Ostro intertexti. ueros cognoscere uultus
Est illic: ueros montes, & flumina credas:
Et uera extremo babylon nitet aurea limbo.
Tali sidereas curru subuectus in auras
Indutos referens spolijs pallentibus axes,
Perueniet: recto qua panditur orbita tractu
Lactea, & ad sedes ducit candentis olympi.
Illic aurata muros mirabimur urbis,
Auratasq; domos, & gemmea tecta, uiasq;
Stelliferas, uitreosq; altis cum montibus amnes.
Atque ibi, seu magni celsum penetrabile tonantis,
Sine alios habitare lares, ac tecta minorum
Cœlicolum dabitur, stellas numerare licebit:
Surgentemq; diem pariter, pariterq; cadentem
Sub pedibus spectare, & longos ducere soles:
Longaq; uenturis protendere nomina seclis.

Hæc ubi dicta: patres plausu exceperere frequētes
Fatidicum uatem; sublatumq; aggere ripæ

Attollunt

LIBER I.

9

Attollunt humeris, lætumq; per auia ducunt;
Intremuere Erebi sedes, obscuraq; Ditis
Limina. suspirans imo de corde Megera
Dat gemitum, & toruas spectat sine mente sorores.
Tum caudā exululans sub uentre recondidit atram
Cerberus, & fontes latratu terruit umbras:
Commotisq; niger Cocytus inhorruit antris:
Et uaga Sisyphus hæserunt saxa lacertis.

B LIBER

LIBER SECVNDVS.

REGINA ut subitos imo sub
pectore motus
Sensit, & ad flatu diuini numi-
nis aucta est:
Haud mora, digressu uolucris
suspensa ministri,
Exurgit; montesq; procul con-

tendit in altos

Festinas. ea cura animo uel prima recurSAT:
Matronam defessam auro, cui nulla fuissent
Dona uteri(mirum dictu) iam segnibus annis
Fœcundam, sextiq; grauem sub pondere mensis
Protinus adfari, uocemq; audire loquentis,
Et spectare oculis sterili data pignora matri.
Ergo adincta uia, nullos studiosa paratus
Induitur, nullo disponit pectora cultu:
Tantum albo crines iniectum uestis inumbrans,
Qualis stella nitet, tardam quæ circuit Arcton
Hyberna sub nocte: aut matutina resurgens
Aurora: aut ubi iam Oceano Sol aureus exit.
Quaq; pedes mouet, hac castâ terra alma ministrat,
Pubentesq; rosas, nec iam mæstos hiacynthos,
Narcissumq; crocumq; et quidquid purpureum uer
Spirat hians, quidquid florum per gramina passim
Subgerit, immiscens uarios natura colores.
Parte alia celeres sistunt uaga flumina cursus:
Exultant uallesq; caue, collesq; supini:

Et

Et circumstantes submitunt culmina pinus:
Crebraq; palmiferis erumpunt germina siluis.
Omnia letantur. cessant Euriiq; Notiq;
Cessat atrox Boreas. tantum per florea rura
Regna tenent Zephyri: cælumq; tepentibus auris
Mulcent, quaq; datur, gradientem uoce saluant.
Ut uentum ad sedes, uultu longæua uerendo
Obcurrit comix iusti senis: atq; repente
Plena deo, subitoq; uteri concussa tumultu,
Excipit amplexu uenientem, ac talibus infit.

O decus, o laudis mulier dux præuia nostræ,
Cælitibus sola humanum quæ digna reperta es
Conciliare genus, cœtusq; ad tollere ad astra
Femineos: gremium cuius diuinus obumbrat
Palmas in exhaustis terras qui compleat uis:
Quis me, quis tanto superum dignatur honore?
Tu ne procul uisura humiles Regina penates
Vemisti? tu ne illa mei pulcherrima regis
Mater ades? uiden, ut nostra puer excitus aluo,
Cum mihi uix primas uocis sonus ambiat aures,
Iam salit, & dominum ceu præcursurus adorat.
Felix Virgo animi, felix, cui tanta mereri
Credulitas dedit una. in te nam plena uidebis
Omnia, quæ magni uerax tibi dixit olympi
Aliger, arcano delapsus ab æthere cursu.

Ille sub hæc Miranda alti quis facta Tonantis
O mater, meritas cælo quæ tollere laudes
Vox queat exultant dulci mea pectora motu
Auctori tantorum operum: qui me ima tenentem,

B 2 Indi-

Indignamq; humilemq; suis respexit ab astris.
 Munere quo gentes felix ecce una per omne
 Iam dicar nec uana fides: ingentia quando
 Ipse mihi ingenti cumulauit munera dextra
 Omnipotens, sanctumq; eius per secula nomen,
 Et qua per magnas elementia didita terras
 Exundat; qua passim omnes sua iussa uerentes
 Usque fouens, nullo neglectos deserit auro.
 Tum fortem exertans humerū, dextramq; coruscā,
 Insanos longe fastus, mentesq; superbas
 Dissulit, afflixiq; super: solioq; potentes.
 Deturbans dedit in præcep̄s, & ad ima repressit:
 Extollensq; humiles, aliena in sede locauit:
 Pauperiemq;, famemq; fugans, impleuit egenos
 Diuitijs: uacuos contra, nudosq; reliquit,
 Qui nullas opibus metas posuere parandis.
 Postremo sobolē (neq; enim dare maius habebat)
 Aeternam genitor sobolem, sæclisq; priorem
 Omnibus, æqualemq; sibi, de sanguine fidi
 Suscepit pueri (tantis quod honoribus unum
 Deerat adhuc) non ille animi, morumq; suorum
 Oblitus. quippe id meditans promiserat olim
 Sacrificis proauorum atauis, stirpiq; nepotum.
 Hæc uirgo. At senior, nullus cui uocis ademptæ
 Vsus erat, supplex nunc gressum obseruat euntis,
 Virgineosq; pedes, tactæq; dat oscula terræ:
 Nunc latus tollit duplices ad sidera palmas:
 Quôq; potest, solo testatur gaudia nutu:
 Ostenditq; manu uatum tot scripta priorum:

Quæ

Quæ quis agente deo, quoddam, dum uita manebat,
 Edidit, & populis liquit celebranda futuris:
 Scilicet effusum tacitis de nubibus imbrem
 Lanigerum in tergus: germenq; è stirpe uetustæ
 Arboris exurgens: incombustumq; sonoro
 Igne rubum: et præscis stellam de patribus ortam.
 Quæ dum cuncta graui uenturi haud inscia uisa
 Percurrit regens: alto cum corde uolutat
 Conceptus uirgo insolitos, & ab æthere lapsam
 Progeniem, pluuiæ in morem, quæ uellere molli
 Excepta, haud ullos sonitus, nec murmura reddit.
 Scq; Rubum, Virgamq;, alto se deniq; missam
 Sidus grande mari prorsum agno scitq;, uidetq;.
 Non tamen ausa loqui, tanto aut se dicere dignam
 Munere: sed tacito affectu tibi maxime diuum
 Grates rector agit, mentemq; ad sidera tollit.
 Et iam luna cauum ter luce repleuerat orbem,
 Ter solitas de more intrarat cæca latebras:
 Cum Virgo in patriâ reditum parat, omnia quando
 Certa uidet. subeunt dilectæ grata parentis
 Adloquia: ad suetæq; pijs sermonibus ades:
 Quæq; salutantis uoces, ac uerba ministri
 Audit, & primos excepit cella uolatus:
 Cella choris superum lustrata, & cognita calo.
 Ergo iter inceptum caris digressa propinquis
 Adcelerat: relegitq; uiam per nota locorum.
 Nec mora, nec requies usquam: nec lumina flectit,
 Cælicolum quamuis sacro circumdata cœtu,
 Donec ad optatum peruenit sedula limen.

B 3

Atque

DE PARTV VIRG.

Atq; ibi, dum consueta suo cum pectore uersat
Gaudia: paulatim maturi tempora uentris
Aduentare uidet. scires iam numen in illa
Grande tegi: nullo adeo sentire dolores
Dat superum genitor, nullaq; ex parte granari.
Interea terra parta iam pace, mariq;
Augustus pater atatis bella impia portis
Clauserat, & ualidis arctarat uincta catenis:
Dumq; suas regnator opes, uiresq; potentis
Imperij, exhaustasq; armis ciuilibus urbes
Nosse cupit; magnum censer iusserat orbem,
Describi populos late, numerumq; referri
Cunctorum ad sese capitum, quæ maxima tellus
Sustinet, & rapido complectitur æquore Nereus.
Ergo omnes lex una mouet. sua nomina mittunt,
Qui montes Aurora tuos, regna illa feracis
Armenie, qui conualles, atque alta Niphate
Saxa tenent, longe pictis gens nota pharetris,
Gens fines lustrare suos non segnis, & arcu,
Quæ uagus Euphrates, quæ denius exit Araxes,
Felices tractus, & late munere diuum
Concessos defendere agros bene olentis amomi.
Censetur Tauri passim, censetur Amani
Incola: prædatorq; Cilix: & Isaurica quisquis
Rura domat: quicunq; tuas Pamphylia siluas:
Quiq; Lycaoniam, felicia iugera: quiq;
Flauentem curuis Liciam perrumpit aratris.
Iam clari bello Leleges, populiq; propinqui
Iussa obeunt: gens quæq; suo dat nomina ritu.

Qui

LIBER II.

12

Qui Ceramò, bimaremq; Gnidon: quiq; alta tuetur
Mænia, dispositis ubi circumsepta columnis
Tollit se niuei moles operosa sepulchri,
Barbara quam raptò possit regina marito.
Et quos Mæandri toties ludente recurso
Vnda rigat, rigat ipse suo mox amne Cayster,
Herboso niueos dum margine pascit olores.
Quosq; metalliferis nemens Pætolus ab antris
Circuit: & rutila non parciore Hermus arena.
Misorum manus omnis: Apollineaq; Celenæ:
Idaq; Rhætæaq; arces, celebrataq; musis
Pergama, Sigæumq; iugum, Priameia quondam
Regna armis, ducibusq; ducem nunc nota sepulchris.
Quæ nauta, angustum dum præterit Hellepontum,
Ostendens focys: hoc inquit litore flentes
Nereides steterant, passis cum mæsta capillis
Ipsa suum de more Thetis clamaret Achillem.
His & Bythinæ classes, & Pontica late
Adcedit regio. paret scopulosa Carambis:
Parendi studio feruet simul alta Sinope:
Feruet Halys: quiq; immensis procul amnibus auctus
Cappadocum medios populos discriminat Iris:
Thermodoonq;: Halibsq;: adtritæq; saxa Promæ.
Præterea quæ se Thracum Mauortia tellus (theo.
Pandit, et argentem Rhodope procurrit in Aemum:
Quæ Macedum per saxa ruit torrentibus undis
Axius, umbrosaq; tegunt Halysachmona ripæ:
Quaq; iacet diris omen Pharsalia bellis,
Et bis Romana ferales clade Philippi,

B 4

Conueniunt

Conueniunt populi certatim, & iussa faceffunt.
 Vos etiam ueftros his adiunxiftis alumnos
 Vicine paffim uacuis iam mœnibus urbes,
 Antiquæ Graiorum urbes, gens optima morum
 Formatrix, clara ingenijs, & fortibus aufis:
 Seu quæ litoreos tractus, montesq; tenetis:
 Seu quæ per medias difperfe exurgitis undas.
 Tum latus Epiri, qua formidabile nautis
 Adtollunt summo caput Acrocerania celo,
 Urget opus, iamq; Alcinoi dat Regia cenfum:
 Illyricæq; manus: impacatiq; Liburni:
 Litora; Ionio paffim pulfata profundo.
 Nec tu, cui late imperium terræq; , marisq;
 Bellatrix peperit uirtus, & martius ardor,
 Non populos, non ipfa tuas terra inclyta gentes
 Describis, terra una armis, & fœta triumphis,
 Vna uiris longe pollens, atque emula celo:
 Nubifera quam præruptis anfractibus alpes
 Præcingunt, mediamq; pater fecat Apeninus.
 Et geminum rapido fluctu circumtonat æquor.
 Describere fuos (quamuis non axe sub uno)
 Hinc Rhemus pater indigenas, hinc latior undis
 Danubius: qui filuarum per uaftra uolutus,
 Pafcere non populos, non lambere definit urbes,
 Donec ad optatam rapido uenit agmine Pœncen.
 Quin & proceras scrutatur Gallia filuas,
 Gallia Cæsareis Latio dignata triumphis:
 Quæ Rhodanus, quæ findit Arar, quæ permeat ïgæ
 Sequana, pifcofoq; interluit amne Garumna.

Tum

Tam quas piniferis gentes prærupta Pyrene
 Rupibus, Herculeas profpectat ad usq; columnas,
 Cogit Anas, cogit ripa formofus utraque
 Duria, & albenti Batis præcinctus oliua,
 Auratamq; Tagus nolucens sub gurgite arenam,
 Quiq; suo terras insignit nomine Iberus.
 Parte alia uaftra circumuocat Africa uires:
 Getuli, Mauriq; duces rimantur opaci
 Atlantis nemora, & difperfa mapalia filuis.
 Scribitur & uacuis ut quisq; inuentus arenis
 Seu pastor, seu fubcinctis uenator in armis
 Obferuans feuos latebrofa ad tesqua leones.
 Massylum quicumq; domos, quicumq; repostos
 Hesperidum lucos, munitaq; montibus arua
 Incolit, & ramis natiuum decutit aurum:
 Et qui uertentes immania saxa iuuenocos
 Fleçtit arans, quæ demictæ Carthaginis arces
 Procubuere, iacentq; infaufto in litore turres
 Euerfe. Quantum illa metus, quantum illa laborū
 Vrbs dedit infultans Latio, & Laurentibus aruis?
 Nunc paffim uix relliquias, uix nomina feruans,
 Obruitur proprijs non agnofcenda ruinis.
 Et querimur genus infelix humana labare
 Membra euo cū regna palam moriatur, & urbes.
 Iamq; Macas idem ardor habet: uenere uolentes
 Barcei: uenere fuis Nasamones ab aruis:
 Nauifragas qui per Syrtes, infidatq; circum
 Litora, mœrentum fpolijs onerantur, & altos
 Infilium nudi cumulos extantis arene,

Inq;

Inq; suas uertunt aliena pericula prædas.
 Postremo Psilli, Garamanticaq; arua tenentes:
 Quiq; Cyreneas suspendunt uomere glebas,
 Laudatasq; legunt succis præstantibus herbas.
 Quiq; Iouis palmeta, Hasbytarumq; recessus:
 Marmaricas qui late oras: qui pasua seruant
 Aegypti, Meroesq; , sacer quos Nilus inundat,
 Nilus ab æthereo ducens cunabula celo.

Nec minus & casta senior cum Virgine custos
 Ibat, ut in patria nomen de more, genusq;
 Ederet, & iussum non segniter penderet aurum.
 Ille domum antiquam, & regnata parentibus arua
 Inuisens, secum proauos ex ordine reges,
 Claraq; facta ducum, pulchramq; ab origine gentē
 Mente recensabat tacita numerumq; suorum,
 Quamuis tunc pauper, quamuis incognitus ipsis
 Agnatis, longe adueniens explere parabat.
 Iam fines Galilæa tuos emensus, & imas
 Carmeli ualles, quæq; altus uertice opacat
 Rura Thabor, sparsamq; iugis Samaritida terram
 Palmiferis; Solymas a læua liquerat arces:
 Cum simul è tumulo muros, ac tecta domorum,
 Prospexit, patriaq; agnouit mœnia terræ.
 Continuo lacrymis urbem ueneratur obortis:
 Intenditq; manus, & ab imo pectore fatur.

Bethlemia turres, & non obscura meorum
 Regna patrum, magniq; olim saluete penates:
 Tuq; ò terra parens regum, uisuraq; regem,
 Cui Sol, & gemini famulantur cardinis axes,

Salue

Salue iterum. te uana Iouis cunabula Crete
 Horrescet, ponetq; suos temeraria fastus:
 Mœnia te Dircaæ tremant: ipsamq; pudebit
 Ortygiam geminos Latona extollere partus.
 Parua loquor: prono ueniet diademate supplex
 Illa potens rerum, terrarumq; inclyta Roma:
 Et septemgeminos submittet ad oscula montes.
 Dixit, & extrema mouit uestigia uoce:
 Maturatq; uiam senior: tardumq; fatigat
 Vectorem: & uisas gressum molitur ad oras.

Et iam prona dies fluctis urgebat Iberos,
 Purpureas pelago nubes aurumq; relinquens.
 Ecce autem magnis plenam conuentibus urbem
 Protinus, ut uenere, extremo è limine portæ
 Adspiciunt. Mistum confluxerat undiq; uulgus,
 Turba ingens. Credas longinquo ex æquore uectas
 Ad merces properasse: aut deuastantibus arua
 Hostibus, in tutum trepidos fugisse colonos.
 Cernere erat, perq; anfractus, perq; acta uiarum,
 Cuncta repleffe uiros, confusoq; ordine matres:
 Permistos pecori agricolas: hos iungere plaustras
 Hos intendere uela: alios discumbere apertis
 Porticibus: resonò compleri cuncta tumultu:
 Accensos uarijs lucere in partibus ignes.
 Quæ pater admirans, tacito dum singula uisa
 Percurrit, circumq; domos, & limina lustrat,
 Nec superesse locum tecto uidet: ibimus, inquit,
 Quò deus, & quò sancta uocant oracula patrum.
 Est specus haud ingens parua sub mœnibus urbis,
 Incertum,

DE PARTU VIRG.

Incertum, manibus ne hominum, genio ne potentis
Naturæ formatus; ut hæc spectacula terris
Præberet, tantosq; diu seruatus in usus,
Hospitio cælum acciperet. cui plurima dorso
Incumbit rupes pendentibus undique saxis
Aspera, & exsæ cingunt latera ardua cautes:
Defunctis operum domus haud ingrata colonis.
Huc heros tandem superata ambage uiarum
Sic monitus, ducente deo, cum coniuge sancta
Deuenit, multaq; senex se nocte recepit.
Ac primum sicis ramalibus excitat ignem:
Stramineoq; toro comitem locat: ægra cubantis
Membra super uestem inuoluens: mox adligat ipsos
Permulcens, iam non duros, iam sponte sequentes
Quadrupes: ut forte aderat femile saligna
Subsultum crate, & palmarum uimine textum.
Nunc age, Castalijs quæ nūquã audita sub antris,
Musarum ue choris celebrata, aut cognita Phæbo,
Expediam: nos secretos per denia calles
Calicolæ, uos (si merui) monstrate recessus
Intactos: uentum ad cunas, & gaudia cæli,
Mirandosq; ortus, & tecta sonantia sacro
Vagitu. stat ferre pedem, quã nulla priorum
Obuia sint oculis natum uestigia nostris.
Tempus erat, quo nox tardis inuecta quadrigis
Nondum stelliferi mediam peruenit olympi
Ad metam, & tacito scintillant sidera motu:
Cum siluæq; urbesq; silent: cum fessa labore
Accipiunt placidos mortalia pectora somnos:

Non

LIBER II. 15

Non fera, non uolucris, non picto corpore serpens
Dat sonitum. iamq; in cineres confederat ignis
Ultimus; & sera peresus membra quiete
Scruposo senior caput adclinauerat antro.
Ecce autem nitor ex alto nouus emicat, omnemq;
Exuperat ueniens atra caliginis umbram:
Auditq; chori superum, & cælestia curuas
Agmina pulsantum citharas, ac uoce canentum.
Agnouit sonitum, partusq; instare propinquos
Haud dubijs Virgo sensit lætissima signis.
Protinus erigitur stratis, cæloq; nitentes
Ad tollit uenerans oculos, ac talia fatur.

Omnipotens genitor, magno qui sidera nutu
Aeriosq; regis tractus, terrasq; fretumq;
Ecquid adest tempus, quo se sine labe serenam
Efferat in lucem soboles tua? quo mihi tellus
Rideat, & teneris depingat floribus arua?
En tibi maturos fructus, en reddimus ingens
Depositum: tu nequa pio iactura pudori
Obrepat, summo defende, & consule Cælo.
Ergo ego te gremio reptantem, & nota petentem
Vbera care puer, molli studio sa fovebo
Amplexu: tu blanda tuæ dabis oscula matri
Adridens: colloq; manum, & puerilia nectes
Brachia: & optatam capies per membra quietem.
Sic memorat, fruiturq; deo, comitumq; micanti
Agmine diuinisq; animum concentibus explet.
Atque olli interea reuoluto sidere felix
Hora propinquabat. Quis me rapit? accipe uatem

Diu

Diua tuum, rege diua tuum. feror arduus altas
In nubes: uideo totum descendere calum
Spectandi excitum studio. Da pandere factum
Mirum, indictum, insuetum, ingens. absistite cura
Degeneres, dum sacra cano. iam leta laborum,
Iam non tacta metu, secli regina futuri
Stabat adhuc, nihil ipsa suo cum corde caducum,
Nil mortale putans. illam natusq; , paterq; ,
Quiq; prius quam Sol celo, quam Luna miteret,
Spiritus obscuras ibat super igneus undas,
Stant circum & magnis permulcent pectora curis.
Præterea redeunt animo quacunq; uerendus
Dixerat interpret: acti sine pondere menses,
Seruatusq; pudor: clausa cum protinus aluo
(O noctem superis lætam, & mortalibus agris)
Sicut erat folijs, stipulaq; innixa regenti,
Diuinum spectante polo, spectantibus astris
Edit onus. Qualis rorem cum uere repenti
Per tacitum matutinus desudat Eous:
Et passim teretes lucent per gramina guttae:
Terra madet: madet adpersa sub ueste uiator
Horridus, & pluuiæ uim non sensisse cadentis
Admirans, gelidas udo pede proterit herbas.
Mira fides, puer æthereas iam lucis in auras
Prodierat: sænoq; latus male fultus agrestis,
Impulerat primis resonum uagitibus antrum.
Alma parens nullos intra præcordia motus,
Aut incurstantes deuexi ponderis ictus
Senserat: hærebant immotis uiscera claustris.

Haud

Haud aliter, quam cum purum specularia Solem
Admittunt: lux ipsa quidem pertransit, et omnes
Irrumpens laxat tenebras, & discutit umbras:
Illa manent illæsa, haud ulli peruia uento,
Non hyemi, radys sed tantum obnoxia Phæbi.
Tunc puerum tepido genitrix inuoluit amictu,
Exceptumq; sinu, blandeq; ad pectora pressum
Detulit in præsepe. Hic illum mitia anbelo
Ore fouent iumenta. O rerum occulta potestas.
Protinus agnosces dominum procumbit humi Bos
Cernuus: & mora nulla, simul procumbit Acellus
Submittens caput, & trepidanti poplite adorat.
Fortunati ambo: non uos aut fabula Creta
Polluet, antiqui referens mendacia furti,
Sidoniam mare per medium uexisse puellam.
Aut sua dum madidus celebrat portenta Citharæ,
Infames inter thyasos, uinosaq; sacra
Arguet obsequio senis insudasse profani.
Solis quippe deum uobis, & pignora cæli
Nosse datum, solis cunabula tanta tueri.
Ergo dum refug ostabit circumdata fluctu
Terra parens; dum præcipiti ue rtigine cælum
Voluetur; Romana pius dum templa Sacerdos
Rite colet: uestri semper referentur honores:
Semper uestra fides nostris celebrabitur aris.
Quis tibi tunc animus, quæ sancto in corde uolu-
O genitrix, cum muta tuis famulantia cunis, (ptas
Ac circum de more sacros referentia ritus
Adspiceres domino genua inclinare potenti,

Et

Et sua commotum trahere ad spectacula caelum?
Magne pater, quae tanta rudes prudentia sensus
Leniit? informi tantos quis pectore motus
Exciuit calor, & pecudum in praecordia uenit?
Vt quem non reges, non acceperere tot urbes,
Non populi, quibus una aras, & sacra tueri
Cura fuit: iam Bos torpens, iam segnis Asellus
Auctorem late, possessoremq; saluent?
Vocibus interea sensim puerilibus heros
Excitus, somnum expulerat, noctemq; fugarat
Ex oculis: iamq; infantem uidet, & uidet ipsam
Maiorem ad spectu, maiori & lumine matrem
Fulgentem, nec quoquam oculos, aut ora mouentē,
Sublimemq; solo, superum cingente caterua
Aligera. Qualis, nostrum cum tendit in orbem,
Purpureis rutilat pennis nitidissima Phœnix:
Quam uarie circum uolucres comitantur euntem.
Illa uolans, Solem natiuo pronocat auro
Fulua caput, caudam & roseis interlita punctis
Ceruleam. stupet ipsa cohors: plausuq; sonoro
Per sudum strepit innumeris exercitus alis.
Miratur lucem insolitam: miratur ouantes
Calicolum cantus senior. tum uictus, & amens,
Ad tonitusq; animi, tantisq; ardoribus impar
Corruit, & geminas uultum demisit in ulnas:
Adfususq; diu telluri, immobilis haesit.
Hic illum superi iuxta uidere iacentem,
Vidit dia parens: nec longum passa seniles
Obduci tenebris oculos: dat surgere, & agrum

sustentare

Sustentare genu, tremulisq; insistere plantis,
Diuiosq; pati uultus, superiq; nitorem
Ignis, & aethereas uibrantia lumina flammis.
Ille ubi paulatim uires, animumq; resumpsit:
Nodoso incumbens baculo, modulantia primum
Agmina, reginamq; deum de more salutat.
Mox ipsum adcedens praesepe, uluaq; palustri
Impositum spectans dominum terraeq; marisq;
(O timor, o mentis pietas) puerilia membra
Non ausus tractare manu, cunctatur. ibi auram,
Imperatam auram diuino efflantis ab ore
Ore trahens, subito correptus numinis haustu,
Adflatusq; deo, sic tandem uoce quieta
Incipit, & lacrymis oculos subfundit abortis.

Sancte puer, non te Pharijs operosa columnis
Atria, non uariata Phrygum uelamina textu
Excepere (iacet nullo spectabilis auro)
Angustum sed uix stabulum, male commoda sedes,
Et fragiles calami, lectaq; paludibus herbae
Fortuitum dant ecce torum. laqueata tyrannos
Tecta, & regifico capiant aulaea paratu.
Te pater aeterno superum ditauit honore
Illustrans: tibi fiderei domus aurea celi
Plandit, inextinctosq; parat natura triumphos.
Et tamen hanc sedem reges, haec undiq; magni
Antra petent populi: longe quos caerulea Calpe
Litore ab occiduo, nigrisq; impellet ab Indis
Sol oriens: quos & Boreas, & fernidus Auster
Diuerso inter se certantes cardine mittent.

C Tu

Tu pastor, tu dispersas reuocare per agros
 Missus oues late, pectusq; obferre periclis,
 Prodigus ab nimium uitæ, per tela, per hostes
 Obscurum nemus irrumpens, rabida ora luporum
 Compesces, saturumq; gregem sub tecta reduces.
 O mibi certa fides superum, decus addite terris,
 Nate deo, deus ipse, æterno è lumine lumen.
 Te te ego, te circum genitrix, lætiq; ministri
 Conciniimus, primiq; tuos celebramus honores,
 Longaq; perpetuis indicimus orgia fastis.

VRATVM interea culmen bipa
 tentis olympi
 Conscendit genitor, rerum inuio
 lata potestas,
 Læta fouens tacito sub pectore:
 mox iubet omnes
 Ad sese acciri superos: quiq;

atria longe
 Obseruant, quiq; arcanis penetralibus adstant:
 Præterea quos Eoos Aurora per ortus,
 Et quos occidua propior uidet Hesperus ora.
 Næq; serunt olim leges cum conderet æquas
 Rex superum, & ualido mundum suspenderet axe,
 Diuersas statuisset domos, diuersaq; diuis
 Hospitia, & dignos meritis tribuisset penates
 Ordine cuique suos. Illi data tecta frequentant:
 Armaq;, & æratis adfigunt nomina ualuis.
 Haud mora fit. celerant iussi: uolat æthere toto
 Calicolum glomerata manus: pars igne corusco
 Tota rubens, pars stelliferis inuexa coronis.
 Ipse sedes, humeris chlamydem fulgentibus aptat
 Ingentem, & calum pariter, terrasq; tegentem.
 Quæ quondam (ut perhibet) iugilans noctesq;, diesq;
 Ipsa suo neuit rerum natura Tonanti:
 Adiecitq; sacræ decus admirabile telæ,
 Per medium, perq; extremas sub tegminis oras
 Immortale aurum intexens, gradæsq; smaragdos.

Illic nam uaria mundum distinxerat arte.
 Gnara operum mater, certisq; elementa figuris,
 Et rerum species, animasq; , & quidquid ab alta
 Fundit mente pater. Genus primordia nostri,
 Cernere erat limum informem, iam præpete penna
 Deferri uolucres liquidum per inane uideres:
 Iam siluls errare feras, pontumq; natari
 Piscibus, & uero credas spumescere fluctu.
 Hic postquam aligeros gemmata sedilia cœtus
 Accepere: pater folio sic insit ab alto.

Aetherei proceres (neq; enim ignoratis et ausus
 Infandos, dirumq; acies super astra frementes)
 Si mecum iuuat, antiquos ab origine motus
 Inspicere, & ueterum pariter meminisse laborum:
 Quandoquidem hæc uobis peperit uictoria laudem:
 Huc animos, huc pacatas aduertite mentes.
 Vos, cum omne arderet cælum seruilibus armis,
 Arctoum; furor pertenderet impius axem
 Scandere, et in gelidos regnum transferre Triones:
 Fida manus mecum mansistis: & ultima tandem
 Experti, cælo uictricia signa tulistis:
 Aeternumq; alta fixistis in arce trophæum.
 Quos ego pro meritis insigni munere palma
 Donau: regniq; in partem, operumq; recepi:
 Præcipuosq; habui, lectosq; ad iussa ministros:
 Usque adeo fixa antiqui stat gratia facti.
 Nec minus & nostras audistis sepe querelas:
 Vidistisq; graues flammatis pectoris æstus:
 Tunc cum prima nouas egit dementia gentes

Arboris

Arboris auricomæ caelestia carpere poma:
 Poma graui seros gustu læsura nepotes.
 Munere quin superum indignas spoliastis, et umbra
 Sacrorum late nemorum: adsiduoq; labore
 Multastis miseras, uitæ, & breuioribus annis.
 Quid repetam ueteri sumptas de crimine penas?
 Exiliumq; informe Erebi, tenebrasq; repostas?
 Quæ tacito mecum spectastis lumine: & ydem
 Terrarum sortem mæsti indoluistis acerbam.
 Aut etiam ut nostri longo post tempore tandem
 Pectoris indomitas clementia uicerit iras?
 Visq; arcana leues sensim demissa per auras
 Fœcundam intacta complerit Virginis aluum?
 An temere hoc, nullaq; actum ratione putatis?
 Quippe ita mansuras decuit me ponere leges:
 Quo terræq; , polusq; , homines diuicq; uicissim
 Fœderibus starent certis, & pignore tanto
 Seruarent memorem cognatæ stirpis amorem.
 Quare agite, & iam nunc humana capeffite fata:
 Ac primum duris parui sub cautibus antri
 Gramineos lustrate toros: lustrate beatam
 Pauperibus sedem calamis: cunctiq; recentes
 Submissi cunas adcedite, dum pia mater
 Complexu in molli natum fouet, ubera pernox
 Indulgens teneris pueri rorantia labris:
 Nec procul in stipula demisso pectore mutum
 Procumbit pecus: & dominis uestigia lambens
 Peruigilat, longos fundit dum tibia cantus.
 Hic faustos ortus pueri, noctemq; uerendam

Discursu per inane leui, passimq; canoris
 Laudibus excipite, & plausu celebrate fauentes
 Quonia felicem uentura in sacula pacem,
 Certatimq; renascentis cunabula mundi,
 Victum anguem, uictumq; anguis furiale uenenū.
 Sic placitum, sic auersos coniungere terris
 Calicolas: sic ferre homines ad sidera certum est.
 Hæc ubi dicta: nouū superis inspirat amorem;
 Quo subito ueteres deponant pectoris iras,
 Obliti scelerum; patrisq; exempla securi,
 Terrarum flagrent studio, & mortalia curent.
 Nec mora: letitiam choreis tum forte uacantem
 Aduocat: hæc magni motusq; animosq; Tonantis
 Temperat, & uultum discussa nube serenat.
 Letitiam, quæ calicolum per limina semper
 Discursat, raroq; imas petit hospita terras:
 Curarumq; expers, lacrymasq; exosa uirago,
 Exultat, totoq; abigit suspiria celo.
 Ut stetit ante patrem, terrasq; adcedere iussa est:
 Mobilibus pictas humeris adcommodat alas:
 Lenimenq; uisæ comites uocat. Ilicet adsunt
 Iucundæ uisæ facies Cantusq;, Choriq;,
 Gaudiaq;, Plaususq;, & honestis ignibus ardens
 Rectus Amor: quæ nuda Fides, Spesq; iſcia luctus
 Vadentem, mira unanimes pietate sorores
 Obseruant. Sequitur mox inculcata Voluptas,
 Gratiq;, & muceam suadens concordia pacem.
 Cumq; propinquasset portæ, quæ maxima celo
 Dicitur, æternumq; micat radiata coruscis

Astro-

Astrorum signis. quando mortalibus egris
 Dant nimbos aliæ, & damnant caligine terras:
 Subcinctæ occurrunt Horæ properantibus alis:
 Insomnes Horæ: nanque his fulgentia diuum
 Limina, & ingentis custodia credita cali.
 Protinus eratos impulsos cardine postes
 Cum sonitu, magnoq; polos quassante fragore
 Præpandunt obnixæ humeris. Volat illa per auras
 Obscura sub nocte nitens. gratantur eunti
 Sidera: iam festas meditatatur Luna choreas.
 Exultant Hyades: gaudet mutata Bootes
 Plaustra auro, totosq; auro fulgere iuuenos.
 Tunc primum uisa est, miseri post fata parentis,
 Risisse Erigone, & longum posuisse dolorem:
 Armatoq; ensis subducitur Orioni.
 Ut uero umbrosis posuit uestigia siluis:
 Culmina conscendit pastorum; atque omnia late
 Perlustrans tacitis oculis loca, concutit alas
 Adplaudens: picto sq; sinus sub nocte coruscans,
 Subrisit letum, puraq; in luce resulsit.
 Primi illam sensere canes: sensere iacentes
 Hædorum passim per dura cubilia matres:
 Balatuq; ouium ualles sonuere propinquæ,
 Saxaq;, & adtoniti caput erexere magistri.
 Tunc ait. O parui nigiles gregis, o bona pubes
 Siluarum, superis gratum genus, ite beati
 Pastores, ite antra nouis intendite fertis:
 Reginam ad cunas, positumq; in stramine regem
 (Certa fides) alti iam iam moderator olympi

6 4 Cernere

Cernere dat : properate : nouiq; tepentia lactis
 Munera; cumq; suo date condita subere mella :
 Infuetum & siluis stipula deducite carmen .
 Nec plura effata , in nubes taciturna recessit :
 Et penitus nigra noctis se condidit umbra .
 Olli inter sese uario sermone uolutant ,
 Quid superum madata uelint, quas querere cunas,
 Quos iubeant reges , quae cingere frondibus antra .
 Continuo uarij inuectunt tempora ramis :
 Nestitur & lentiscus, opacaeq; arbutus umbrae,
 Rosq; maris, buxusq; , et densa comas terebinthus;
 Cunctaq; frondenti redimitur turba corona .
 Mox siluam exquirunt omnem : saltusq; , repostos
 Flammiferis lustrant tedis . Ardere putares
 Arua procul , totumq; , inecendi lumine montem .
 Tandem inter dumos fessi , sub rupe cauata
 Speluncam adspiciunt : uocemq; , rudentis Aselli
 Auribus acceperere . Vident ipsumq; , bouemq; ,
 Longaeuumq; , senem, stantemq; , ad lumina matrem
 Insomnem , & pressis resouentem pignus in ulnis .
 Ergo insperata gauisi munere sortis,
 Ocyus ingentem procero stipite laurum ,
 Auulsamq; , solo palmam ab radicibus imis
 Ad tollunt humeri , perq; , interualla canentes
 Cum plausu, choreisq; , & multisono modulatu
 Vestibuli ante aditum statuunt: omnemq; , coronant
 Fronde locum: grandes oleas , cedrosq; , comantes
 Adfigunt: longisq; , aduelant limina fertis :
 Et late Idaliam spargunt cum baccare myrtum .

Quos

Quos bonus ex antro dictis adgressus amicis
 Compellat senior: placidaq; haec uoce profatur.
 Dicite pastores (neq; enim sine numine , credo,
 Tam certum tenuistis iter) cui tanta paratis
 Munera? cui uirides ramis frondentibus umbras
 Textitis? an ne aliquis superum patre missus ab alto
 Has docuit sedes , locaq; , haec adcedere iussit?
 Sic memorans , sese latum uenientibus obfert .
 Illi autem : Noua per tenebras , noua lucis imago
 O genitor , media uisa est modo lumina silua
 Spargere , & in nostras diffundere gaudia mentes :
 Sive deus calo ueniens , seu forte deorum
 Nuntius , in dubio est: nos uultu, habitūq; , loquentis
 Vidimus : & motas per noctem audiimus alas .
 Sic fati , iungunt dextras : mox ordine longo
 Antrum introgressi , calathis siluestria plenis
 Dona ferunt : matrem & leto simul ore salutant,
 Tum puero adstantes Lycidas, et maximus Aegō,
 Aegon , Getulis centum cui pascua campis ,
 Centeni per rura greges Massyla uagantur:
 Ipse caput late , qua Bagrada , qua uagus errat
 Triton , Cinyphie qua deuoluuntur arene ,
 Ingens agricolis , ingens pastoribus Aegon .
 At Lycidas uix urbe sua , uix colle propinquo
 Cognitus , equoreas carmen deflexit ad undas :
 Et tamen hi non uoce pares , non uiribus aequis,
 Inter adorantum choreas , plaususq; , deorum
 Rustica septena modulantur carmina cama .
 Hoc erat alme puer, patrijs quod noster in antris
 Tityrus

Tityrus adurit, & spreuit rude carmen auena,
Et cercini dignas Romano Consule siluas.
Ultima Cumaei uenit iam carminis aetas:
Magna per exactos renouantur secula cursus.
Scilicet haec Virgo est, haec sunt Saturnia regna:
Haec noua progenies caelo descendit ab alto,
Progenies, per quam toto gens aurea mundo
Surget, & in medijs palmis florebit aristis.
Qua duce, si qua manent sceleris nestigia nostri,
Irrita perpetua soluent formidine terras:
Et uetitum magni pandetur limen olympi:
Occidet & serpens, miseris quae prima parentes
Elusit, portentificis imbuta uenenis.
Tu ne deum uiram accipies? diuisq; uidebis
Permistos heroas, & ipse uideberis illis?
Tacatumq; reges patris uirtutibus orbem?
Adspice felici diffusum lumine caelum,
Camposq; fluuiosq;, ipsasq; in montibus herbas.
Adspice, uenturo latentur ut omnia saeclo.
Ipse lacte domum referent distenta capella
Vbera: nec magnos metuent armenta leones:
Agnasq; per gladios ibit secunda nocentes:
Bisq; superfluos seruabit tincta rubores.
Interea tibi parue puer munuscula prima
Contingent, ederaeq;, intermistiq; corymbi.
Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores:
Et durae quercus sudabunt roseida mella:
Mella dabunt quercus: omnis feret omnia tellus.
At postquam firmata uirum te fecerit aetas,

Et

Et tua iam totum notescent facta per orbem:
Alter erit tum Tiphys, & altera quae uehat Argo
Delectos, Heroas: erunt etiam altera bella:
Atque ingens Stygias ibis praedator ad undas.
Incipe parue puer risu conoscere matrem,
Chara dei soboles, magnum caeli incrementum.
Talia dum referunt pastores: auia longe
Responsant nemora: & uoces ad sidera iactant
Intonsi montis: ipse per confraga rupes,
Ipsa sonant arbusta: deus, deus ille Menalca.
Hic subito magnum uisi per inane uolatus
Caestum, cursusq; alacres, alacresq; recursum:
Audit aq; procul uoces, sonitusq; rotarum.
Scilicet innocuis per sudum exercitus armis
Ibat ouans: diuise acies, terna agmina ternis
Instructa ordinibus belli simulacra ciebant.
Ter clypeis iam cedentes inuadere nubes
Adspiceres: uacuas ter mittere tela per auras:
Ter clamare ducem: mox dissita cogere signa:
Atque unam laeta faciem praeserre phalangis:
Rursus & arios percurrere milite campos:
Semotosq; alios constanti incedere passu
Nubila per, laticq; uias: & iungere nexu
Brachia, perpetuis quatientes motibus alas,
Gestantesq; manu nostrae argumenta salutis,
Spinasq;, clauosq;, horrenti & uimine fasces,
Haesuramq; hastam lateri, medicataq; felle
Pocula, sublimemq; crucem, immanemq; columnam.
Ibant, & dulci mulcebant aethera cantu.

Innumeras

Innumeras alij laudes, & magna parentis
Facta canunt: Vt prima noui fundauerit orbis
Mœnia, telluremq; uagis discluserit undis
Vt passim uarios celo suspendent ignes,
Lunamq; Stellasq;: Vt magni lumina Solis,
Iam late extremo tenebris Oriente fugatis,
Protulerit: Tu belligeras metuende cohortes,
Deijsq; exturbasq; polo: tu fulmine quassas
Cum duce signa suo, nigroq; inuoluis Averno
Cocytumq; iubes, tristisq; habitare lacunas
Te gemini cecinere axes, te maxima tellus
Victorem cecinit uastis cum fluctibus æquor.
Nec te hominum fraudes, non auertere nefanda
Crimina: sed lato spectas mortalia uultu:
Dignatasq; tuo solaris numine terras.
Salue magne opifex cæli, rex maxime diuum
Terrarumq; hominumq; salus: quæ sidera, quæ Sol,
Quæ metuunt reges tenebrarū, & Tartarus ingens
Cui late humanum seruit genus: omnia solus
Qui regis: omnia amas pariter: tibi nomina mille
Mille potestatum, regnorum insignia mille.
Salue auctor: salue immensi dominator olympi:
Et nobis felix, terrisq; labantibus adsis.
Ingeminant plausum uubes: lateq; per auras
Discursat uox: & cæli conuexa resulant
Herboso tum sorte toro, undisonisq; sub antris
Venturas tacito uolebat pectore fortes
Cæruleus Rex, humentum generator aquarum
Jordanes, quem iuxta hilari famulantia uultu

Agmina

Agmina densentur natæ, pulcherrima Glaucæ,
Dotoq; , Protoq; , Galenaq; , Lamprothoeq;
Nuda humero, nudis discincta ueste papillis:
Callyroe, Byroq; , Pherusaq; , Dinameneq; ,
Asphaltisq; , adueta leues fluitare per undas:
Ipsaq; , odoratis perfusa liquoribus Anthi:
Anthi, qua non ulla nonos miscere colores
Doffior, aut pictis caput exornare coronis.
Mox Hyale, atq; Thoe, & uultu nitidissima Crene,
Gongisteq; , Rheoq; , & candida Limnoria,
Et Dryope, & nirides Botane resoluta capillos.
Ore omnes formosæ, albis in uestibus omnes,
Omnes punices euinctæ crura cothurnis.
Ipse antro medius, pronaq; adcliuus in urna
Fundit aquas. Nitet urna nouis uariata figuris
Crystallo ex alba, & puro perlucida uitro,
Egregium decus, & superum mirabile donum.
Umbrosis hic silua comis, densisq; uirebat
Arboribus. Cerni passim, capreæq; fugaces
Æstiuum uiridi captabant frigus in umbra.
In medio, auratis effulgens fluctibus amnis
Errabat campo, & cursu leta arua secabat.
Hic iuuenis fuluis uelatus corpora fetis
Stans celfo in scopulo, regem, dominumq; deorum
Vorticibus rapidis, medioq; in fonte lauabat.
At uiridi in ripa lecti de more ministri
Subincti expectant: pronisq; in flumina palmis
Protendunt niueas caelestia lintea uestes.
Ipse pater celo late manifesta sereno

Signa

DE PARTU VIRG.

Signa dabat, natoq; leuem per inane columbam
Insignem radijs mittebat, & igne corusco.
Adtonitæ circum uenerantur numina nymphæ:
Et fluiuis refugas ad fontem conuocat undas,
Talia celata genitor dum spectat in urna
Fatorum ignarus, oculosq; ad singula uoluit
Admirans: Videt insolitos erumpere fontes:
Ingentemq; undare domum: cauaq; antra repleti
Fluctibus, atq; nouum latices sumpsisse saporem.
Dumq; hæret, pauit atq; simul, dum subleuat undis
Muscosum caput, & taurino cornua uultu:
Adspicit insuetas late florescere ripas,
Claraq; per densas discurrere lumina syluas
Pastorum ludo: & lætos ad sidera cantus,
Diuiasq; audit uoces, & numina passim
Aduenisse deum testantia, protinus ambas
Ad cælum palmas hilaris cum uoce tetendit.
O maris, o terræ, diuumq; hominumq; repertor,
Quis tua uel magno decreta incognita cælo
Detulit huc audax, medijsq; abscondit in undis?
Ipsè mihi hæc quodam (memini) dum talia mecum
Sepe agitat, repetitq; uolens, narrare solebat
Ceruleus Proteus: mendax si cætera Proteus,
Non tamen hoc uanas effudit carmine uoces.
Adueniet tibi Iordanes properantibus annis,
Adueniet, mihi crede, inquit: certissima cælum
Signa dedit: nec me delusum oracula fallunt:
Qui te olim Nili supra setemplicis ortus,
Supra Indum, & Gangen, fontemq; binominis Istri
Adtollet

LIBER III.

24

Adtollet fama: qui te Tyberiq; Padoq;
Præferet, atq; tuos astris æquabit honores.
Cuius in aduentu tristes discedere morbi
Corporibus passim incipient. Iam uicta repente
Cessabit, turpes squamas, maculasq; remittet
Dira lues: lacerosq; Elephas effusus in artus,
Ulcera sanguineo sistet manantia tabo.
Quin & lethales (dictu mirabile) febres
Diffugient iussæ, possessaq; membra relinquent:
Cedet & infestæ uiolentior ira Dianæ:
Ira nocens, quæ fulminea uelut icta ruina,
Corpora cum gemitu ad terram prosternit, & ignis
Interdum, nunc perdere aqua (miserabile uisu)
Festinat. Stygio nimirum armata ueneno
Exuperat uis, & spumas agit ore tumentes.
Nec iam ultra longo uires minuente ueterno,
Tabificus per operta impune uagabitur hydrops
Exitio obrepens miserorum: atque omnia late
Viscera per uarios perdet tumefacta dolores.
Non aliàs uinctæ tam crebra silentia lingua
Abrumpent: noctem aut toties, tenebrasq; priores
Excitent oculi, qui nunquam sidera, nunquam
Ardentem magni uiderunt lampada Solis.
Multa quidem maiora fide, sed uera, sed ipsos
Quæ teneant spectantū oculos, possum ore referre:
Sed propero: uentura tamen mirabitur ætas.
Cernere erit, claudos passim genua ægre trabêtes
Firmato subitos extendere poplite gressus.
Tum nervis labefacta, diuq; trementia membra
(Quis

(Quis credat, nisi certa meus mihi cātet Apollo?)
Restrungi, & ualidas cum robore sumere uires.
Atque alius rapto iussus consurgere lecto,
Haud mora, profiliet: passuq; in templa citato
Contendens, onus ipse humeris portabit. Ibi ingens
Clamor, & innumeræ circum donaria uoces
Spectantis populi, & rerum nouitate pauentis.
Parte alia extinctam penitus, sensuq; carentem
Ad sua iam cernes reuocari munera dextram.
Nec minus & tacta compepsi ueste cruorem
Femineum: Exanguēsq; artus, pallentiaq; ora
Ilicet obstructis calesacta rubescere uenis.
Ipsas quin etiam furias sub Tartara pelli,
Immanes Erebi furias: tum fessa leuari
Pectora, uexatosq; malis cruciatibus artus:
Hinc uacuas late impleri stridoribus auras
Dirarum frustra clamantium, ac sæua trementum
Verbera, perq; cauas conantum euadere nubes.
Iam deploratis uitam post funera reddi
Corporibus uideo: iam mœstam incedere pompam:
Feralemq; anteire tubam: mox gaudia matrum
Insuperata, patrumq; hilares uerso ordine fletus,
Et circumfusam populis letantibus urbem.
Huic tu nutantes quoties adsurgere montes,
Et (mirum) insuetas curuare cacumina siluas
Adspicies? Quoties humenti in gramine ripæ
Aut solantem æstus, aut lenes pectore somnos
Carpentem, tenui adsuæsces mulcere susurro?
Macte tuis merito: iæpis, macte omnibus undis.

Ad 10

Ad te deposito properabunt numina fastu:
Nudabuntq; sacros artus, & carmina dicent
Ad numerum: cum tu felix iam flumine sancto
Auctorem rerum, diuumq; hominumq; parentem
(Tantus honos, laus tanta tuo Rex maxime fonti)
Exutum ueste accipies: atque hospite tanto
Adtonitus, trepidas hortabere uoce Napæas.
Ite citæ, date thura piæ adolenda per aras
Ceruleæ comites: uiridiq; sedilia musco
Instruite: & uitreis suspendite ferta columnis:
Purpureas miscete rosas: miscete hiacynthos,
Liliaq;, & pulchro regem conspergite nimbo.
Tunc nomen late clarum Iordanis ad auras
Ad tollent montes: Iordanen maxima circum
Aequora, Iordanen siluæq;, amnesq; sonabunt.
Illa autem humanis quamuis latura ruinis
Auxilium, finemq; dies, gratissima quamuis
Urbibus adueniat, totumq; optanda per orbem:
Fluminibus tamen, & nostris felicior undis
(Siqua fides, siqua est ueri prudentia Proteo)
Ostendet roseos stellis uidentibus ortus.
Quandoquidem non diuitias, non queret honores
Ille patris decus, ac uirtus; mortalia postquam
Membra sibi, et fragiles iâ sponte induxerit artus:
Non sceptrum inuadet Cypri: non Caspia regna
Diripiet: non exuijs Babylona superbam
Eruet: aut alto scandet Capitolia curru,
Militibus circum, & leto comitante senatu.
Sed maris undisoni tractus, & litora longe

D Curua

Curua secans, media socios sibi quæret in acta:
 Dispersosq; mari nautas, nudosq; colonos
 Undarum, sinuosa fretis iactare parantes
 Retia, uexatas aut iam reparare sagenas
 Sollicitos, patris ad solium, ac sua tecta uocabit.
 Atque ollis ius omne, potestatemq; medendi
 Adiciet: pellent morbos, dentesq; retundent
 Vipereos: Orciq; acies, ac monstra fugabunt.
 Quin & custodes foribus radiantis olympi
 Præficiet. seruare aditus, & claustra iubebit
 Aurea: quis non ulla queat uis sæua nocere
 Eumenidum, duriq; umbrarum obistere postes.
 Tum sedes passim emeritis duodena per astra
 Instituet: distincta suos de more sequetur
 Turba duces. illi leges, & sancta uocatis
 Iura dabunt, plausu sociorum, atq; agmine lati.
 Felices, qui iam cymba, remisq; relictis,
 Alta serenati conscendent culmina cæli.
 Præterea (si certa fides, nec uana futuri
 Gaudia) cognatas etiam spectabimus undas
 Lenæos uerti in latices. Ea prima deum Rex
 Arcana, hos primos per signa ostendit honores
 Accepti late imperij. Mirabitur auctus
 Lympha suos, iussa insuetum spumare capaces
 Per pateras, largeq; nouum diffundere nectar,
 Et mensas hilarare, & felices hymenæos.
 Nec semel ille altum remis euectus in æquor,
 Cum iam frustrato socios redysse labore
 Accipiet, præda ingenti ditabit, & udos

Squamige-

Squamigerum strata cumulos exponet in alga.
 Iratos etiam fluctus, tumidasq; procellas,
 Miscentesq; imo turbatam gurgite arenam,
 Iamq; superiecto mersuras equore puppim,
 Imperio premet increpitans. cadet arduus unda
 Impetus: at que audisse minantis iussa putares
 Eurosq; Zephyrosq;, & ouantes turbine Coros.
 Quid loquar, ut gemino numerosas pisce cateruas
 Munere & exiguo Cereris, miserabile uulgus
 Matres, atque uiros pariter per gramina pascet:
 Ut iam bis semis redeant fragmenta canistris?

Aut intempesta gradiens ut nocte per altum
 Libera substrato ponet uestigia ponto:
 Vixq; undas sicco tanget pede? scilicet olli
 Adnabunt blandæ Nereides. humida passim
 Sternent se freta: tum fundo Nepetunus ab imo
 Excitus, agnoscet dominum: positoq; tridente
 Cum Phorco, Glaucoq;, & semifero comitatu
 Profiliet, trepidusq; sacris dabit oscula plantis.
 Sed quid ego exili uectus super alta phaselo
 Cuncta sequor memorans? non si Parnasia Musæ
 Antra mihi, sacrosq; aditus, atque aurea pandant
 Limina, sufficiam. non si mihi ferrea centum
 Ora sonent, centumq; erato è gutture lingua
 Vocibus expument agitantem pectora Phæbum:
 Laudatos ualeam uenturi principis actus
 Enumerare, nouoq; amplecti singula cantu.
 Hæc senior quondam felici pectore Proteus
 Vaticinans (ut forte meo diuenterat antro)

D 2

Præmonuit:

Præmonuit: nunc euentus stat signa futurū
 Expectare. Nitor roseo sed fulsit ab ortu
 Clavior: & radijs dux præuia matutinis
 Oceani procul extremo se litore tollit
 Exoriens Aurora: sinusq; induta rubentes,
 Ante diem citat auricomos ad frena iugales.
 Et iam consuetis tempus me currere ripis
 Vndantem, magnosq; lacus, & prata secantem
 Vorticibus. Viden, ut nostros agit impetus amnes?
 Iordanenq; uocat tumidarum murmur aquarum?
 Sic fatus, confestim humeris circumdat amictus
 Insolitos: quos pulchre udis neuere sub antris
 Naiades, molli ducentes stamina musco;
 Sidonioq; rudes saturantes murice telas,
 Aurea consperso uariarunt sidera limbo:
 Atque ita se tandem currenti reddidit alueo
 Spumeus, & motas aspergine miscuit undas.
 Hactenus ò Superi partus tentasse uerendos
 Sit satis. optatam poscit me dulcis ad umbram
 Pausilypus, poscunt Neptunia litora, & udi
 Tritones, Nereusq; senex, Panopeg; , Ephyreq;
 Et Melite, quæq; in primis mihi grata ministrat
 Ocia, Musarumq; cauas per saxa latebras,
 Mergillina: nonos fundunt ubi citria flores,
 Citria Medorum sacros referentia lucos:
 Et mihi non solita necsit de fronde coronam.

FINIS.

ACT II

ACTII SYNCERI

SANNAZARII DE MORTE
CHRISTI DOMINI

AD MORTALES LAMENTATIO.

QUANDO magnum mirati sur
 gere Solem
 Oceano, & toto flammam diffun
 dere celo;
 Certatimq; suo terras ambire
 meatu

N octiuagam Phœben præcin-

etam cornibus aures;

Aeternosq; astrorum ignes, celiq; micantes
 Scintillare oculos; aliquem dare iura putastis,
 Atque polo regnare hominum, rerumq; parentem;
 Cui mare, cui tellus, cui pareat arduus æther;
 Cuncta supercilio qui temperet: hunc simul ægri
 Mortales (si uestra dolor præcordia tangit)
 Adspicite immitti traiectum pectora ferro,
 Pectora, sædatasq; manus, persusaq; tabo
 Ora, cruentatumq; caput, crinesq; reuulsos:
 Adspicite, & plenos lacrymarum fundite riuos.
 Heu scelus, heu crudele nefas: iacet altus olympi
 Rector: amisso torpent elementa magistro.
 Quin etiam uacuum adfucto sine pondere calum
 Nutat, & ipsa suum querunt solia aurea regem.
 Quem diuersa procul seuo cum crimine tellus

D 3

Ignotum

Ignotum populis caput, & miserabile corpus
Sustinet, exanguesq; sinu complectitur artus,
Et tremefacta, graues testatur murmure questus.
Testatur Sol ipse suum sub nube dolorem
Iam latitans, atraq; notans ferrugine frontem.
Tu quoque deformesq; genas, pallentiaq; ora
Contegis, inferiasq; tuo das Luna Tonanti,
Auratum flauo tondens de uertice crinem,
Et lacrymas uda fundens in nocte repentes.
Nec minus abruptis fama est exisse sepulchris,
Perq; uias errasse nonis simulachra figuris:
Exctiasq; umbras, medias ululasse per urbes
Sub noctem, & notos questu impleuisse penates.
Quid? non & pelagi rabies, ad tollere fluctus
Immanes uisa est? montesq; euoluere aquarum,
Deiectura urbes, terrasq; haustura profundo?
Cum simul & caput undisonis, emersus ab antris
Ceruleus Triton rauco super æquora cornu
Constreperet, nautasq; horrenda uoce moneret,
Naturæ cecidisse patrem, regemq; deumq;.
Hæc ne manus uasti iunxerunt fœdera mundi?
Harū opus est, quodcūq; iacet, quodcūq; mouetur?
Quicquid ubique parens rerum Natura gubernat,
Frugiferens tellus, fetumq; animantibus æquor,
Vitalisq; aer, atque ignibus æthra coruscis?
Et nunc (proh facinus quantum potuere nocētum
Flagitia) immisissis dant per uia uulnera clauis,
Liuentesq; atro sœdant squallore lacertos.
Heu caput indignum spimis, uenerandaq; celo,

2

Et toties clara Stellarum impexa corona
Cæsaries: heu pectus hians: conuulsaq; dira
Barba manu: tunsq; artus: & frigida membra.
Vos ne pedes cælum premere, & uaga sidera sucti,
Fulgentesq; domos superum, sublimia tecta,
Tam seuæ immanes perpesti cuspide ictus,
Et terram, & duras sparsistis sanguine cautes?
Nec trepidat mēs cæca hominū? Quæ tanta tenaci
Durities in corde riget? num nigra uidetis
Tartara, tot claris hominum uiduata trophæis,
Desertasq; in nocte domos, & tristia regna?
Felicesq; animas lætum Pæana canentes
Pone sequi regem, & cælo infedisse sereno?
Quid si non tantos subijisset sponte labores,
Humanamq; sua pensasset morte salutem
Ille sator rerum, & summi mens certa parentis,
Qui nutu ingentes mundi moderatur habenas?
Vt tandem intactos picea Phlegethontis ab unda
Post obitum æternæ donaret munere lucis,
In partemq; suorum operum, regniq; uocaret:
Tantus amor generis seruandi, & gloria nostri.
Quare agite, ex animis mortales pellite uestris,
Siquid adhuc manet antiqua de forde relictum:
Mendacesq; deos, & detestanda priorum
Sacra profanatis tandem detrudite ab aris.
Imbuat effuso terram nec sanguine taurus:
Nec miser ille suæ diuulsus ab ubere matris
Ignotos agnus balet super hostia cultros.
Viuat ouis, uiuat quidquid sub sole creatum est.

Mentem, animumq; deo, nõ thura, aut exta parate.
Has illi pecudum fibras, hæc reddite dona.
Cernitis, ut pronum flectat caput? ut pia pandat
Brachia? et ingratas uocet ad sua uulnera gentes?
Oblitasq; uia moueat meminisse relicta,
Scilicet amplexus non reiekturus amicos?
At uos obtusas ignari auertitis aures,
Infelix genus, & seuæ ludibria mortis:
Nec, quanta à tergo iam insistent tormenta, uideatis.
Tempus erit, cum uestra illum commissa notantem,
Multantemq; reos, altaq; in nube sedentem
Adspicietis: & horrentes tremor opprimet artus.
Nec iam ferre oculos flammarũ ardore cornuscas,
Aut timidos acie uultus condere contra
Audebit quisquam sibi conscius. Ibit in ignes
Turba nocens: fontesq; exoluet corpore pœnas:
Pallentesq; æternum amnes, uastasq; lacunas
Cocytus colet: & furias horrescet hiantes:
Atque animum monitis non intendisse pigebit.
Tunc uos exactæ capient mala tædia uitæ
Expertes celi, atque auræ sub nocte profunda:
Inq; caput trifidos nequicquam optabitis ignes:
Et frustra erectas tolletis ad æthera palmas.
Quos superum cœtus, & fortunata piorum
Agmina uix lacrymis poterunt spectare retentis,
Inuidiæ stimulis, dirisq; ultricibus actos.
Ergo uitales miseri dum carpitis auras;
Dum compos mens ipsa sui est; dum certa facultas;
Dum ratio, tempus q; sinunt: simul ite frequentes:

Itc

39 A
Ite pũ, ueniam facilis exposcite uestris:
Ite, animos purgate: Orciq; inhibete rapinas:
Et tandem patrio mentem conuertite cælo.
Sic rex ille hominum uacui spoliator Auerni,
Oblitus scelerum, cognatæ stirpis amore,
Promissiq; memor, mentes intrabit amicas,
Vestraq; posthabitis recolet præcordia templis.
Postq; tot exhaustos uitæq; obitusq; labores,
Illo quo pluias, quo pellit nubila, uultu
Ablutos labe excipiet, letusq; reponet
Sidereos inter proceres, sanctumq; senatum,
Sub pedibusq; dabit stellantia cernere claustra.

ACTII SYNCERI
SANNAZARII EGLOGA PRIMA
PHYLIS.

LYCIDAS, MYCON.

MIRABAR, uicina Mycon per litora nuper
Dum uagor, expectoq; leues ad pabula thymos,
Quid tantum insuetus streperet mihi coruus, & uide
Per scopulos passim fulicæ, per-
que antra reposte

Tristia flebilibus complerent saxa querelis:
Cum iam nec curuus resiliere ab æquore delphin,
Nec solitos de more choros induceret undis.
Ecce dies aderat, charam qua Phyllida terræ
Condidimus, tumuloq; piæ defleuimus umbras
Ab miseri: & posthac nec tristes linquimus antras:
Nec dubitat seuis solatia ferre Pylemon.
My. Scilicet id fuerat, tota quod nocte uaganti
Huc illuc, dum Pausilypi latus omne pererro,
Piscosamq; lego celeri Nefida phaselo:
Nescio quid queruli gemerent lacrymabile mergi.
Phyllis ad inferias, Phyllis (si credimus) illos
Ad gemitum ò Lycida, tumuloq; ad sacra uocabat.
Ly. Eheu chare Mycon qualis spectacula pompæ
(Nunc recolo) quas ipse manus, quæ ue ora notant

His

His oculis: bis inquam oculis quæ funera uidi
Infelix: nec me tandem dolor improbus egit
In scopulos, in saxa, rogo ue absumpsit eodem
Ignea uis, uel saltem aliquis deus æquore merfit.
My. O Lycida Lycida: non ne hoc felicius illi
Euenisse putas? quàm si fumosa Lycotæ
Antra, uel hirsuti tegetem subisset Amyntæ?
Et nunc heu uiles hamo sibi quæreret escas:
Aut tenui laceras sarciret uimine nassas.
Sed tu, siquid habes ueteres quod lugeat ignes,
Quod manes, cineresq; diu testetur amatos:
Incipe: quando quidem molles tibi litus arenas
Sternit: & insani posuerunt murmura fluctus.
Ly. Immo hæc, quæ cineri nuper properata parabant
Carmina, ab extremo cum iam caua litora portu
Prospicerem, & niuei ueneraræ saxa sepulchri:
Incipiam. tu coniferas ad busta cupressus
Sparge manu: et uiridi tumulo superitege myrto.
My. En tibi cerulei muscum æquoris, en tibi conchas
Purpureas, nec non tota quæsita profundo,
Et uix ex imis euulsa coralia saxis
Adferimus. tu solemnes nunc incipe cantus:
Incipe, dum ad solem Baianus retia Nilcon
Explicat, & madidos componit in orbe rudentes.
Ly. Quos mihi nunc diuæ scopulos, quæ panditis antra
Nereides: quas tu secreti litoris herbas
Glauce pater, quæ monstriferis mihi gramina succis
Ostendes nunc Glauce? quibus tellure relicta,
Ah miser, & liquidi factus nouus incola ponti,

To

GALEATA
Te sequar in medios mutato corpore fluctus,
Et seriam bifida spumantia marmora cauda.
Nam quid ego heu solis uitam sine Phyllide terris
Exoptem miser? aut quid nam rapta mihi luce,
Dulce putē? quid ne hic sperē? quid iā morer ultra
Infelix? an ut hac uili proiectus in alga,
Arentes tantum frutices, desertaq; cernam
Litora: & ingrato iactem mea uerba sepulchro?
Scilicet hos thalamos, hos felices hymen.eos
Concelebrem? sic sperata mihi gaudia tede
Dat Venus? ambiguos sic dat Lucina timores?
Quis mihi, quis te te rapuit dulcissima Phylli?
Phylli mea quondam requies, speq; unica uitae,
Nunc dolor, aeternusq; imo sub pectore luctus.
Non licuit tecum optatos coniungere somnos,
Dulcia nec prima decerpere dona iuuenta,
Aut simul extremos uitaē producere iānos. (quā es,
Nūc te (quis credat?) lapis hic habet: et mihi nus-
Nusquam terrarū Phyllis: sed fabula, & umbrā.
Frustrantur miserās per dira insomnia noctes.
Me miserum: quā te tandem regione requiram?
Qua ue sequar? per te quondā mihi terra placebat,
Et populi, letaq; suis cum mōnibus urbes:
Nunc iuuat immensi fines lustrare profundit,
Perq; procellosas errare licentius undas
Tritonum immistum turbis, scopulosaq; Cete
Ither, & informes horrenti corpore Phocas,
Quo nunquā terras uideam. Iam iam illa tot annis
Cultra mihi tellus, populiq; urbesq; ua lete:

Litora

Litora cara ualete: uale simul optima Phylli.
Nos tibi, nos liquidis septem profluctibus aras
Ponemus: septemq; tibi de more quotannis
Monstra maris magni uitulos mactabimus hirtos.
Et tibi septenis pendebunt ostrea fertis.
Ostrea muricibus uariata, albisq; lapillis.
Hic tibi Nisae, & flauos resoluta capillos
Cymodoce, mitisq; pia cum matre Palemon,
Et Panope, & Siculi custos Galatea profundi
Solennes neffent choreas, & carmina dicent:
Quae Proteus quondam diuino pectore uates
Edocuit, magni cum funera fletet Achilles:
Et Thetidis luctus consolaretur amarus.
At tu, sine altum felix colis athera, seu iam
Elysios inter manes, cœtusq; uerendos
Letheos sequeris per stagna liquentia pisces;
Seu legis aeternos formoso pollice flores,
Narcissumq; crocumq; & uiuaces amarantnos;
Et uiolis teneras misces pallentibus algas,
Adspice nos, mitisq; ueni. tu numen aquarum
Semper eris, semper letum piscantibus omen.
Ut nymphis, Nereoq; ut flauicomae Amphitrite,
Sic tibi uictrices fundent libamina cymbae.
Interea tumulo supremum hoc accipe carmen,
Carmen, quod, tenui dum neffit arundine linum,
Piscator legat: & scopulo suspiret ab alto.
In gremio Phyllis recubat Sirenis amatae.
Consurgis gemino felix Sebethe sepulchro.
Dy. Dulce sonant Lycida tua carmina: nec mihi malim
Halcyonum

P H Y L L I S

Halcyonum lamenta, aut udo in gramine ripæ
Propter aquam dulces cynorum audire querelas.
Sed tu: sic faciles uicina Megaria semper
Sufficiat conchas: sic proxima Mergilline
Ostrea, saxosq; serat tibi rupis echinos:
Quandoquidem nox obscuras iam distulit umbras,
Nec dum permensus calum Sol: incipe rursus,
Atq; itera mihi carmen. Habent iterata leporem.
Ly. Ne miserum ne coge Mycon, sat lumina, sat iam
Exhaustæ maduere genæ. dolor (adspice) siccas
Obduxit fauces: quatit & singultibus inum
Pectus: anhelantemq; animam uox ægra relinquit.
Et tamen hæc aliàs tibi nos, & plura canemus,
Fortasse & meliora, aderit si musa canenti.
Quin & ueliferis olim hæc spectanda carinis
Seu Prochyta, seu Miseni sub rupe patenti
Inscribam: grandesq; notas ferrugine ducam:
Præteriens quas nauta mari percurrat ab alto;
Et dicat. Lycidas, Lycidas hæc carmina fecit.
Sed quoniam socij passim per litus ouantes
Expectant, poscuntq; tuas ad retia uires:
Eia age iam surgamus. ego hæc ad busta sedebo.
Tu socios inuise: escas nam querere tempus:
Et tibi nunc uacua fluitant sine pondere nasse.

EGLOGA

EGLOGA SECUNDA
GALATEA.

32

Fortè Lycon uacuo sessus confederat antro
Piscator, quæ se scopuli de uertice, lato
Ostentat pelago pulcherrima Mergilline.
Dumq; alij notosq; sinus, piscosaq; circum
Æquora collustrant flammis, aut linea longe
Retia, captiuosq; trahunt ad litora pisces:
Ipse per obscuram meditatatur carmina noctem.
Inmitis Galatea: nihil te munera tandem,
Nil nostræ mouere preces? uerba irrita uentis
Fudimus: & uanas scopulis impingimus undas.
Adspice, cuncta silent, Orcas & maxima Cete
Somnus habet, tacitæ recubant per litora Phocæ.
Nõ zephyri strepit aura: sopor suus humida mulcet
Æquora: sopito coniuient sidera celo.
Solus ego (hei misero) dum tristi pectore questus
Nocte itero, somnum tota de mente fugavi,
Nec tamen ulla meæ tangit te cura salutis.
At non Praxinoe me quondam, non Pholybotæ
Filia despexit, non diuitis uxor Amyntæ,
Quamuis culta sinu, quamuis foret alba papillis.
Quin etiam Aenaria (si quicquam crudis) ab altæ
Sæpe uocor. solet ipsa meas laudare camænas
In primis formosa Hyale: cui sanguis Iberis
Clarus auis: cui tot terræ, tot litora parent:
Quæq; uel in medijs Neptunum torreat undis.
Sed mihi quid profunt hæc omnia, si tibi tantum
(Quis

(Quis credat Galatea?) tibi si denique tantum
 Displiceo? si tu nostram crudelis auenam
 Sola fugis? sola & nostros contemnis amores?
 Ostrea Miseni pendentibus eruta saxis
 Mille tibi misi: totidem sub gurgite uasto
 Pansilypus, totidem uitreis Euphræa sub undis
 Seruat adhuc. plures Nesis mihi seruat echinos,
 Quos nec uere nouo folijs lentiscus amaris
 Inscit, aut uacua tenuant dispendia Luna.
 Præterea mihi sub pelago manus apta legendis
 Muricibus: didici Tyrios cognoscere succos,
 Quosq; modo plena durent conchilia testa.
 Quid refugis? tingenda tibi iam lana paratur,
 Qua niteas, superesq; alias Galatea puellas.
 Lana maris spumis quæ mollior. hanc mihi pastor
 Ipse olim, dedit hanc pastor Meliseus, ab alta
 Cum me forte senex audisset rupe cauentem:
 Et dixit, puer ista tue sint præmia Musæ,
 Quandoquidem nostra cecinisti primus in acta.
 Ex illo in calathis seruauit, ut mittere possem.
 Sed tu (nequa mihi superet, spes nequa futuri
 Conditio Galatea) manum mihi dura negasti.
 Hoc est, hoc miserum quod perdidit. ite camæna,
 Ite procul, spreuit nostras Galatea querelas.
 Scilicet, exigua uideor quod nauita cymbæ,
 Quodq; leues hamos, nodosq; retia tracto,
 Despicias. an patrio non hoc quoque litore Glaucus
 Fecerat? æquoreæ Glaucus scrutator arene,
 Et nunc ille quidem tumidarum numen aquarum.

Sed

Sed nec, quæ nimium uel me sic falsa fatigat,
 Fabula te moueat Lydæ. Licet illa puellis
 Iactet, nescio quas mihi se misisse coroleas:
 Non me Lyda tamen, non impulit, æquora testor,
 Nereidasq; omnes. si fallo, naufragus illas
 Experiar, saluosq; bibam sub gurgite fluctus.
 Heu quid agam? externas trans portu querere terras
 Iam pridem est animus: quo nunquam nauita, nunquam
 Piscator ueniat. fors illic nostra licebit
 Fata queri. Boreæ extremo damnata sub axe
 Stagna petam, & rigidis nunquam non cana pruinis?
 An Libyæ rapidas, Austriq; tepentis arenas,
 Et uideam nigros populos, Solemq; propinquum?
 Quid loquor infelix? an non per saxa, per ignes,
 Quo me cunque pedes ducent, mens ægra sequetur?
 Vitantur uenti: pluuia uitantur, & æstus:
 Non uitatur amor. mecum tumuletur oportet.
 Iam saxo me me ex illo demittere in undas
 Præcipitem iubet ipse furor. Vos ò mihi Nymphæ,
 Vos maris undisoni Nymphæ præstate cadenti
 Non duros obitus, seuasq; extinguere flammæ.
 Scilicet hæc olim, ueniens seu litore curuo
 Caietæ, seu Cumarum naualibus altis;
 Dum loca transibit, raucus de puppe magister
 Hortatus socios, dextrum desleffite, dicet,
 In latus ò socij: dextras desleffite in undas:
 Vitemus scopulos infames morte Lycomis.
 Talia nequicquam surdas iactabat ad auras
 Infelix piscator, & irrita uota fovebat:

E Cum

Cum tandem extremo ueniens effulsit ab ortu
Lucifer, & roseo perfudit lumine pontum.

E G L O G A T E R T I A

M O P S V S.

CELADON, MOPSVS, CHROMIS, IOLAS.

Ce. **D** Ic mihi (nam Baulis, uerum si rettulit Aegon
Bis senos uos Mopse dies tenuere procellæ)
Quid tu, quid Chromis intera, quid uester Iolas,
Dum Notus insultat pelago, dum murmurat unda,
Ecquid desertis uacui lusiſtis in antris?
Mop. Quid nostræ facerent ingrata per ocia musæ
O Celadon? neque tum conchas impune licebat
Per scopulos, non ostipedes tentare Paguros.
Iam fragilem in sicco munibant saxa phaselum:
Raraq; per longos pendebant retia remos.
Ante pedes cistæq; leues, hamiq; iacebant:
Et calami, nassæq; & uiminei labyrinthi.
Tum Chromis Inarimen spectâs, bis, inquit, ab oris
(Ab dirum exilium) nostræ soluere carinæ:
Cum regem post bellæ suum conuicta iuuentus
Ignotis pelagi uitam committeret undis.
Quæ tamen (ut fama est) Ligurû per saxa, per altas
Stechadas emicuit: Rhodaniq; inuicta per amnem
(Nâ, bene si memini, Rhodanû referebat Amilcô,
Oceani madidas uidit reſluentis arenas,
Et quæ cæruleos procul adspicit ora Britanos,
Quæ (nisi uana ferunt) quoties maris unda refedit,
Indigenæ

Indigenæ captant nudos per litora pisces.

Ne Chromi, ne luctus renoua, respondit Iolas:
Sat tuus hæc nobis Lucrini nuper ad undam
Narrauit Lycabas: Solem se scilicet illic
Trans fluctus, trans & nubes uidisse cadentem
Haud aliter, quam si nostris è montibus illum
Caietæ adspiceret longe post litora ferri,
Et strepitum sensisse ruentis ab æthere currus.
Præterea mores populorum, urbesq; locosq;
Exposuit, quernasq; domos, & lignea tecta.
Addidit & uarias (heu barbara nomina) gentes:
Bellouacos, Morimosq; & quos quis dicere possit?
Tarbellos: latis errare & flumina campis:
Nescio quem Ligerim tectis se immaße carinis.
Sed mea nunc aliæ postunt sibi peſtora cura. (dov
Tu modo, si quid habes (& te quoq; Chloridis ar-
Excruciat) scopulo hoc mecum meditare uicissim.
Audiet, & gracilem percurreret Mopsus auenam.
Sic illi: ast ego nil contra, sed quæ mihi collo
Garrula pendebat, manibus tunc sumpta cicutæ est.
Scilicet alternos conabar arundine uersus
Excipere. alternis nam dicere uterque parabat.
Nec mora, iâ Chromis hos, hos & referebat Iolas.
Chr. Nereides pelagi sacrû genus, aut mihi uestris
Munera ferte uadis, duram quis Chlorida placem:
Aut, si muneribus flecti nequit, æquore toto
Querite, quæ nostrum sanet medicina furorem.
Iol. Sirenes mea cura, audite hæc ultima uota.
Aut reuocet iam Nisa suum, nec spernat Iolam,
E 2 Aut

*Aut uideat morientem. Hæc saxa impulsæ marinis
Fluctibus, hæc misero uilis dabit algæ sepulchrum.
Chr. Qualis tranquillo quæ labitur æquore cymba,
Cum Zephyris summæ crispantur leniter undæ,
Tuta uolat, luditq; hilaris per transtra iuuentus:
Talis uita mihi, mea dum me Chloris amabat.
Iol. Adspicis, iratæ feriant ut saxa procellæ:
Ut ualidis imæ Coris turbentur arenæ.
Iam scopulis furit unda, tremunt iam terra tumultu.
Fallor, an hæc ipsa est Nisæ indignantis imago?
Chr. O' Proteu pastor liquidi maris, o' pater, o' rex,
(Quandoquidem insanos odistis numina fastus)
Quere Pithecusas tu, cui licet: atque superbæ
Dic Hyalæ, falsum te pascere monstra per æquor.
Iol. Ille habet, ille meos scopulus mihi seruat amores,
Qui propior terræ est, illum pete Glaucæ natatu:
Neue manus duri contemnat Nisæ mariti,
Dic te squamigeras traxisse ad litora prædas.
Chr. Est Veneri Cypros gratissima, Creta Tonanti,
Iunoniq; Samos, Vulcano maxima Lemnos:
Aenariæ portus Hyalæ dum pulchra tenebit,
Nec Samos Aenariâ uincet, nec maxima Lemnos.
Iol. Gradiuus Rhodopen, & Mercurius Cyllenæ,
Ortygiam Phæbe, Tritonia iactat Himetton:
Nisæ colit Prochyte: Prochytes si cõmoda norint,
Ortygiam Phæbe, Tritonia linquet Hymetton.
Chr. Hic specus, hic rupes, texendisq; optima nassis
Vimina sunt, iunci, densæq; per auia myrtus:
Si mihi nunc Pholoe, uel tantum Chloris adesseet,
Quam*

*Quam bene pugnaces possem contemnere uentos.
Iol. Nulla mihi sine te uident loca, displicet æquor,
Sordet terra, leues odi cum retibus hamos.
At si aderis tu Nisæ, placebunt omnia: latus
Tunc ego uel lybicus degam piscator arenis.
Chr. Dat Rhõbos Sinuessæ, Dicarchi litora Pagros,
Herculeæ Mullum rupes, Synodontas Amalphis:
Parthenope teneris scæter ambitiosa puellis:
Quis mihi nunc alias scrutari suadeat algas?
Iol. In fluuijs Mugil uersatur, Sargus imberbis,
Polypus in scopulis, medijs Melanurus in undis:
Ante tuas meæ Nisæ fores ego semper oberro:
Quæ mihi det tales incundior insula portus?
Mop. Hactenus o' Celadon resonis sub rupibus illos
Inter se uario memini contendere cantu,
Horrida uentosi uidentes murmura ponti.
Qui tamen & laudes, & munera digna tulere
Carminibus, sed quæ nequeat contemnere Triton:
Hic, quam Circeio nudus sub gurgite cepi,
Natiuis concham maculis, & murice pictam:
Ille recuruato nodosa Coralia trunco.*

FERDINANDO FEDERICI RE-
GIS F. ARAGONIO, CALABRIÆ
DACI EGLOGA QVARTA.

PROTEVS.

Nunc primum notas uelis maioribus undas
Currimus ò nymphæ Craterides: ordine quãdo
Suadet amor, charæ primos Telluris honores,
Diceræ: cærulæ magni Crateris alumne.
Telluris primos charæ dicamus honores,
Dum radys feruens medium sol excoquit æquor.
Tu uero patriæ iuuenis decus, edite calo,
Spes generis tanti: seu te nimbose Pyrene
Pro dulci Latio, pro nostris detinet aruis:
Seu uagus obiecto munimine claudit Iberus:
Rumpe moras: nec te latis Hispania regnis
Adliciat, stirpis ue tuæ primordia, & ille
Gentis honos: licet effuso Tagus impleat auro,
Et pater Oceanus spumanti perluat unda.
Nam mihi, nã tempus ueniet, cum reddita sceptra
Parthenopes, fractosq; tua sub cuspide reges
Ipse canam: nunc litoream ne despice musam.
Quam tibi post siluas, post horrida lustra Lycæi,
(Siquid id est) salsas deduxi primus ad undas,
Ausus inexperta tentare pericula cymba.
Quæ uada nõ norût, quis nesciat Protea portus?
Illum olim ueteris pascentem ad saxa Minæ, &
Mulcentemq; suas diuino carmine Phocas,

E' puppi

EGLOGA IIII. 34

E' puppi sensere Melanthius & Phrasidamus,
Vt forte à capris obscura nocte redibant:
Sensere & uario delphinas ludere cursu,
Tritonumq; choris longe freta pulsa sonare.
Ipse autem, haudquaquam mortali digna referri
Verba sono, uacuas lætus cantabat ad auras:
Terrigena ut quondam matris de uentre Tiphœus
Exiliens, infanda deos ad bella uocasset:
Vt fratrum primus, furys, & hiantibus hydrys
Instructus, densas ductauerit ipse caterenas:
Vt nisu ingenti partes de monte reuulsas
Ænariam, Prochytenq; altis immiserit astris;
Ac totum subito cælum tremefecerit ictu:
Tum pater haud segni molitus fulmina dextra
Immanis acies deiecerit, atque trophæum
Iusserit ardentes tectari sulfure Baias,
Quod gens uicta illis lauisset uulnera lymphis.
Hinc magni Alcide tauros, Stratûq; profundû
Aggeribus memorat, ductamq; per oppida pompã.
His ueteres addit Cumas, loca cognita Phæbo,
Vatis & horrendæ lucos, Triuiæq; recessus,
Cimeriumq; domos, & opacat in uallibus antra.
Te quoque formosæ captum Nefidos amore
Pausilype irato compellat ab æquore questu.
Ah miser, ah male caute, tuæ quid fat a puellæ
Adceleras? cupit in medios euadere fluctus
Infelix: cupit insuetum finire dolorem.
At tibi nec curæ est, quòd eam Neptunia monstra
Circumstent, mare nec rapido quòd sorbeat astu.

E 4 Ah miser,

*Ah miser, ah male caute, ultra quid brachia tēdis?
Siste gradum. riget illa iugis adsueta miuisis
Venatrix: quam mille ferae timuere sequentem
Per saltus. uos hanc Panope, uos candida Drymo,
Cymothoeq; Rhoeq; Pherusaq; Dinameneq;
Accipite; & uestris fociam lustrate choreis.*

*Tum canit antiquas sedes, opulentaq; regna
Auricomæ Sirenis, & altum in monte sepulchrū,
Sacraq; Chalcidicosq; deos, magnisq; per æquor
Auspicijs uectas hæc ipsa ad litora classes.*

*Tum liquidos fontes subter caua memia ducit,
Adtollitq; arces, & culmina montibus æquat
Tectorum: uastas protendit in æquora moles,
Eupleamq; procul trepidis dat cernere nautis,
Atque Pharon iungit scopulos, præruptaq; saxa
Theleboùm, Sarniq; amnes, & pingui culta.*

*Tum canit, ut Corydona sacro Meliseus ī antro
Viderit, & calamos labris adiuuerit audax:
Formosum quibus ille olim cantarat Alexin,
Dixerat & musam Damonis, & Alpheisibæi.
Quis fretus, dictante Dea, tot sidera nobis
Prodiderit, tantas celi patefecerit oras.*

*Quid referā aut Stabias, aut quæ tenuisse canoris
Virginibus fama est abeuntes saxa carinas?
Aut ut terrifici sonitus, ignemq; Vesui,
Et desolatas passim defleuerit urbes?
Postremo reges, regumq; ex ordine pugnas
Enumerat: belliq; artes, & præmia narrat.
Addit tristia fata, & te, quem luget ademptum*

Italiae

*Italia infelix (siue id grauis ira deorum,
Seu fors dura tulit) trans altas euehit alpes.
Mox agit Oceani prope litora: denique sistit
Spumantem ad Ligerim, paruaq; includit in urna.*

*Heu sortē miserandā, heu pectora cæca futuri.
Hæcine te fessum tellus extrema manebat
Hospitijs, post tot terræq; marisq; labores?
Pone tamen gemitus: nec te monumenta parentū,
Aut moueant sperata tuis tibi funera regnis:
Grata quies patriæ: sed & omnis terra sepulchrū.*

*Hæc ille, & quæ uix audita prioribus annis
Heroum longæua queat meminisse uetustas,
Commemorat. socio respondent æquora plausu:
Luna suam donec paulatim fundere lucem
Cæpit, & ad uitreas redierunt numina sedes.*

CASSANDRAE MARCHESIAE,
MVLIERI PAESTANTISS.
E G L O G A V .

HERPYLIS PHARMACEVTRIA.

Dorylas, Thelgon.

*S*ED iam uulgatos & nos referamus amores:
Quos pariter grata scopuli pendentis in umbra
Hinc Dorylas, hinc Theleboi maris adcola Thelgō
Certantes docuere. quibus caua litora, & ipse
Aequoreus Platamon, sacrumq; Serapidis antrū
Cum fonte, & Nymphis adsult auere marinis.

Tu

HERPYLIS V.

Tu mihi, seu doctas percurris Palladis artes,
Mæoniæq; aurû, & subtegmina uincis Arachnes;
Seus Dryadum choreis, cœtuq; immista Dianæ
Haud minor incedis; pictaq; adincta phœtra
Venatu Prochyten, maternaq; regna fatigas;
Siue Dicarcheis quàm molibus adsilit æquor,
Ludentes spectas Nereidas: en age nostros,
(Siquis honos pelagi) Cassandra en adspice lusus.
Non ingrata cano, penitusq; iniussa. Neq; unquã
Arguerint uentura meis te secula chartis
Præteritam, saueat modo non inuitus Apollo,
Et quæ me facili uexere per æquora remo
Pierides: quis longa dies, & nomina curæ.
Interea Dorylan inuuet hic audire canentem.
Sebethi ad liquidas descenderat Herpylis undas,
Herpylis Euboidum non ultima: quam pater Alcô
Erudit, Musis & Phœbo cognitus Alcon.
Venerat & socij partem subitura laboris
Vnanimis soror, & calathum de more ferebat.
Ipsa comas effusa, pedemq; exuta sinistrum
Cum philtris, lögum submurmurat: atq; ita satur.
Pone aram, & uiuos hauri de flumine rores,
Canaq; uicino decerpere absinthia campo.
Illum illum magicis conabor adurere sacris,
Qui miseram tota spoliata mente reliquit.
Voluite præcipitem iam nûc mea licia rhombû.
Rhombus ad Aemonias reuocetur abeneus artes:
Sistere qui plumias, qui pellere nubila cælo,
Qui potis est trepidos undis abducere pisces.

Voluite

EGLOGA 36

Voluite præcipitem mea licia uoluite rhombû.
Alga tibi hæc primum tumidi purgamina ponti
Spargitur, & rapidis absumitur auida flammis:
Sic mihi sic Mæon uraris ad usque medullas.

Voluite præcipitem iam nûc mea licia rhombû.
Ter muscum Clearista, ter hunc sine forcipe cancrû
Vre simul, cumq; his dic uiscera Mæonis uro.

Voluite præcipitẽ mea licia uoluite rhombum.
Spõgia nûc lacrymis perfûditur. heus bona magno
Spongia nata mari, lacrymas bibe sedula nostras.
Vtq; rapis sitiens illas, sic Mæonis omnem
Mæonis ingrati rapias de pectore sensum.

Voluite præcipitẽ iam nûc mea licia rhombum.
Vt pumex pinguescit, ut æquoris unda quiescit,
Quæ uentis agitata huc, illuc concita fertur.
Sed quid ego heu tristi pectus concussa dolore
Imprecer, & uanis iactem conuicia uentis?
Mæon tot mihi damna, ego Mæoni uerba rependã?

Voluite præcipitẽ mea licia uoluite rhombum.
Huc huc, qui rigida meditaris uulnera cauda
Sæue I rigon, & tu, proprium cui sistere naues
Veliferas Echenais, adesse: & Mæonis acres
Tu retinere pedes, tu figere corda labora.

Voluite præcipitem iam nûc mea licia rhombû.
Tunde iecur, spumamq; simul torpedinis atræ.
Hæc ego cras illi lethalia pocula mittam:
Ebibat, & subito pallantes torpeat artus.

Voluite præcipitẽ mea licia uoluite rhombum.
Scinde manu Leporem. Leporis penetrabile uirus.

Nasauu

Nascitur Eois hic fluctibus: adtulit Aegle,
 Docta Aegle, iussitq; inimicum tangere limen.
 Curre age, tange simul, simul obline. cras mihi pe-
 Perfidus ille dabit: gemet ipso i limine Mæon. (nas
 Siste precipitem iam nunc mea licia rhombum.
 Contere & Halcyonis nidum mihi. Pellere uentos
 Dicitur, & seuas pelagi mulcere procellas.
 Forsitan hic nostros sedabit pectoris æstus.
 Siste precipitem, iam siste licia rhombum.
 Hactenus ille. quid huic subitū xerit ordine Thelgō,
 Accipe. non omnes unus dolor angit amantes.
 Thel. Rupe sub hac mecum sedit Galatea. uidebam
 Et Capreas, & quæ Sirenum nomina seruant
 Rura procul. ueteres alia de parte ruinas
 Hercules, ambusta signabat ab arce Veseuus.
 Exere caruleos Triton de gurgite uultus.
 Ipse meas Triton Nereō deferre querelas,
 Ipse potes curua resonans super æquora concha
 Et scopulis narrare, & fluctuagis Balenis.
 Exere caruleos Triton pater exere uultus.
 Hic primos mihi congressus dedit illa roganti:
 Hic niueam formosa manum porrexit, & (cheu
 Quid recolo?) tacitos in me defixit ocellos.
 Exere caruleos Triton de gurgite uultus.
 Huc ades o mea cura. quid o quid lenta moraris?
 Ipse ego te propter, socios, cymbamq; reliqui.
 Exere caruleos Triton pater exere uultus.
 Hic tibi consuetas formosior explicat umbras
 Populus. amplector sepe hanc, atq; oscula figo
 Corticibus

Corticibus: sepe ipsa pedum uestigia quero:
 Et siquid mambus tetigisti, floribus orno.
 Exere caruleos Triton de gurgite uultus.
 Quem mihi nunc præsers? si te iuga frondea, si te
 Arbuta, pascentesq; iuuant per rura capellæ:
 Nos quoq; nō graciles nunc primū iungere auenas
 Discimus. incisas implent mea carmina fagos:
 Et mea Menalijs pendet iam fistula siluis.
 Exere caruleos Triton pater exere uultus.
 Sin magis adrident hæc litora, sin magis alti
 Diuitiæ pelagi: sparsos quis cogere pisces
 Doctior, aut rigidum dextra iactare tridentem?
 Exere caruleos Triton de gurgite uultus.
 Non ego delphimis, te iudice, non ego thynnīs
 Aequore uel medio dubitem certare natando.
 Quid tibi me iactem? cui uix numerare uel hamos
 Nunc uacat, aut restes, onerataq; retia plumbo,
 Et Sinuessano textas de uimine nassas.
 Exere caruleos Triton pater exere uultus.
 Me Ligurum duræ rupes, me Gallica norunt
 Litora: piscantem pariter me Varus, & ingens
 Sensit Arar, sensere maris fera monstra Britani.
 Obrue caruleos Triton sub gurgite uultus.
 Et post hæc heu dura fugis. non te mihi tellus
 Extera, non uenti rapuere. sed accipe munus,
 Accipe. non ultra tecum Galatea sedentem
 Adspicies. I, læta nouas meditare choreas.
 Obrue caruleos Triton pater obrue uultus.

TRAIANO CABANILIO
TROIAE, AC MONTELLAE
DOMINO.

SALICES.

Suauat, et blandos etiamnum uentilat ignes
Quæ dea cærulea uehitur super æquora concha,
Turrigeramq; Paphò, ditemq; Amathūta tuetur:
Accipe flumineas properatum carmen ad undas
O mibi non dubia Cabanili cognite fama,
Sed longe uarios rerum spectate per usus.
Nam tibi me doctæ sic deuinxere sorores,
Sic mea felici permulcent pectora cura:
Ut uix ulla queam melioris tempora uite
Te sine, uix placidos per noctem ducere somnos.
En agedum Traiane, tuis hæc præuia iussis
Tractanti, iam iamq; animo maiora paranti
Da ueniam, & tennes ne dedignare camœnas.
Forte inter uirides (si uera est fama) genistas,
Capripedes Satyri, passimq; agrestia Panes
Numina cum Faunis, & montiuagis Siluanis,
Exercet dum Sol raucas per rura cicadas,
Vitabant æstus, quæ pinguia culta uadosus
Irrigat, & placido cursu petit æquora Sarnus.
Grata quies nemorum manantibus undique riuus,
Et Zephyris densas inter crepitantibus alnos.
Dumq; leues aptant calamos, dum sibila pressis
Explorant digitis, tenuiq; foramina cera
Obducunt,

SALICES. 38

Obducunt, uario modulantes carmina cantu:
Auricomæ uiridi speculantur ab ilice Nymphæ
Dulcia clarifonis soluentes ora cachinnis:
Sed prope ferre pedem metuunt. nam sæpe labores
Audierant Penæa tuos, & qualibus olim
Infelix eheu uirgo Nonacria satis,
Infelix uirgo (quid enim non illa moueret?)
Pana metu fugiens è uertice Cyllenæo,
Pana deum Arcadiæ, quâuis pulcherrima, quâuis
Dianæ sacros inter lectissima cætus,
Nodosa tenerum mutarit arundine pectus.
Quas simul ac nemorum petulans, effrenaq; pubes
Semiferi uidere per herbida prata uagantes;
Occultamq; imis flammam traxere medullis:
Sic timidæ blandis hortantur uocibus ultro.
Huc huc ò teneræ placidissima turba puellæ:
Quid procul adstatis? potius succedite rida,
Et uiridi in prato mollies de more choreas
Ducite: quandoquidem calamos inflammas inertes
Et frustra ad surdas iactamus carmina siluas.
Illæ nil contra: celeri sed nuda parabant
Crura fugæ, totosq; agitabant mente receptus,
Siquæ forte uiam per saxa irrupere, & altis
Euasisse ingis, deus, aut sua fata dedissent.
Tum iuuenes, procul ò, clamant, procul iste puellæ
Sit timor: ingnauas animo depellite curas:
Nulle hic insidiæ, nullæ per aperta latebræ:
Cuncta patèr: nullas abscondunt hæc loca fraudes.
Nos quoq; non Lernæ monstris, non igne Chimæræ,
Scyllæcisue

Scyllæis uel lupis geniti, aut latrante Charybdi,
 Qui uestra immani laceremus uiscera morsu:
 Sed diuinum genus, & qui semper rupibus altis
 Vobiscum crebris uenatibus insultemus.
 His dictis permulsi animi, securaq; tristem
 Corda metum eiciunt: gressuq; per uada citato
 Prata, deis tandem cupidis, ripaq; propinquant.
 Tum manibus simul implicatis per gramina festas
 Exercent choreas: aliosq;, aliosq; reflexus
 Inter se lætæ repetunt: nunc corpora librant
 In saltus: nunc molle latus, nunc candida iactant
 Brachia: & alterna quatiunt uestigia planta.
 Hic Satyri, quanquam uoces audire canentum
 Crudeles, quanquam niueas spectare papillas
 Exultant, oculisq; bibunt sitientibus ignem:
 Tanta tamen seui gliscit uis effera morbi
 Pectoribus, præcepisq; amor, & malefana libido;
 Ut calamis sensim eiectis, ruptoq; repente
 Fœdere, surgentes ab humo, uento ocyus omnes
 Exiliant: spretoq; deum pietate, fideq;
 Ab puidas Nymphas, subitoq; horrore rigentes
 Inuadant auidi, seuorum more luporum,
 Qui lætas medijs proturbant lusibus agnas,
 Oblitasq; sui passim rapiuntq;, trabuntq;,
 Dum uiridi in campo cursant, aut ualle sub alta,
 Et custos ignarus abest, & amica canum uis.
 Sic illi. at miseræ discisso pectore Nymphæ
 Frondiferam mæstis siluam clamoribus implent:
 Atque huc, atq; illuc fugiunt. non saxa, neq; altis
 Tuta

Tuta putant loca senta rubis. hinc ardua montis
 Prærupti iuga, diffusos hinc stagna per agros
 Adtonitæ circumspiciunt. uia nulla salutis:
 Et iam spes præcepta fugæ: tum denique ad undas
 Consistunt trepidæ, flauosq; à uertice crines
 Cum lacrymis, gemituq;, & flebilibus lamentis
 Abscindunt, Sarnumq; uocant, liquidasq; sorores:
 Dûq; uocât, fundo prope at chorus omnis ab imo
 Naiadum: properat uitreæ rex carulus undæ
 Sarnus, inexhaustumq; uadis ciet agmen aquarum.
 Rauca sonans. sed quid Sarnus ue, aut illa natantû
 Agmina Naiadum possint, ubi ferrea contra
 Stant fata, & duro leges adamante rigescunt?
 Ergo defectæ cura, auxilioq; deorum,
 Ac cælum pariter Nymphæ, lucemq; perose,
 Vnum illud, rebus tandem quod restat in arctis,
 Finem optant. iamq; in fluiuium se mergere adortæ,
 Membra reclinabant, & aquas pronò ore petebât:
 Cum subito obriguere pedes: lateq; per imos
 Exspatiata unguis radix, fugientia tardat,
 Adfigitq; solo uestigia. tum uagus ipsius
 Spiritus emoritur uenis: indignaq; pallor
 Occupat ora: tegit trepidantia pectora cortex.
 Nec mora: pro digitis ramos exire uideres,
 Auratasq; comis glauca canescere fronde:
 Et iam uitalis nusquam calor: ipsaq; cedunt
 Viscera paulatim uenienti frigida ligno.
 Sed quamuis totos duratæ corporis artus,
 Caudicibusq; latus, uirgultisq; undique septæ,
 F Ac

*Ac penitus Salices : sensus tamen unicus illis ,
Silnicolas uitare deos ; & margine ripæ
Herentes , medio procumbere fluminis alueo .*

FRAGMENTVM EIVSDEM
A V C T O R I S .

OPTATOS iam Euplea mihi circumspecte portus,
Quo liceat trepidas piscanti includere prædas,
Et Zephyris releuare graues spirantibus astus ;
Si qua mouet cupidam uelocis gratia cymbæ .
Tuq; ades ò nostri merces non parua laboris ,
Quæ Phæbus mihi , quum doctæ , mea turba , puellæ
Conciliant ; dumq; ipse ratem de litore pello ,
Da uela insinuans , pelagoq; excurre patenti
Pars animæ Pudrice meæ . te nam sua Nereus
Per uada , te medio Doris uocat æmula fluctu ,
Dum late horrifonū campus strepit omnis aquarū .
Lucrinæ ad Veneris templum conuenerat omnis
Aenariæ , Prochytaeq; manus : Zephyreus opaca
Scilicet Aenaria , Prochyta uenit Euthycus alta
Insignes ambo calamis , & uersibus ambo ,
Aptus uterq; fretis , piscatibus aptus uterque ;
Ille hamos uersare , hic retia soluere in æquor .
Tum prior hæc Zephyreus . Adeste ò litore ab omni
Piscatorum artes ; liquidas exquirite sedes ;
Vertite tritonum latebras ; penetrare recessus
Nereidum : nunquam nostros sedabit ignes :
Nunquam

Nunquã me Pholoe , nũquã me Chloris amabit
Ede tuos mecum tandem caua buccina cantus .
Testis Cymothoe , testis mihi candida Chlotho ,
Optauit quoties medijs in fluctibus ægram
Poicere hæc animã ; quoties ego gurgite in alto
Occurri monstribus immanibus , horrida Cete
Ut saltem miseros lacerarent dentibus artus .
Ede tuos tandem mecum caua buccina cantus .
Omnia tentauit , terras , mare , nubila , celum ,
Ventorumq; domos , et tempora quattuor anni :
Omnia sed nocuere simul . uos ite puellæ ,
Ite Deæ pelagi , furij arcessite nostris
Nũc alios succos , aliasq; Melampodis herbas .
Ede tuos tandem mecum caua buccina cantus .
Non magicos uersus , ignotaq; nomina rerum ,
Dissimilesq; Deos , Erebumq; , Chaosq; , refugi .
Ipsos quinetiam filo conuoluere rhombos
Edidici , partesq; meas de littore Echinos ,
De scopulis muscũ , de fluctibus hausimus undã .
Ede tuos tandem mecum caua buccina cantus .

ACTII SYNCERI

SANNAZARII NEAPOLITANI,
VIRI PATRICII,
ELEGIARVM LIBER I.

AD LVCIVM CRASSVM.

Te secunda tenent saxosi rura Petrini,
Rura olim proavis facta superba meis.
Et si uessanas spectas, mea gaudia, Nymphas,
Quiq; nouo semper sulfure sumat ager.
Et modo miraris ueteres in litore portus;
Nunc, Liris gelida quæ fluit amnis aqua.
Cunctaq; felici sigis uestigia cura,
Obseras latæ dum monumenta uie.
At mihi pagana dictant siluestria Muse
Carmina, quæ tenui gutture cantat Amor.
Fidaq; secretis respondet silua querelis:
Et percussa meis uocibus antra sonant.
Nec tantû populos, nec tantû horrescimus urbes,
Quantum non iuste seuiti am dominæ.
Hoc uitæ genus, hoc studium mihi fata ministrant:
Hinc opto cineres nomen habere meos.
Me probet umbrosi pastorum turba sub antris,
Dum rogat agre silem lacte tepente Palem.
Me rudis indocta modulerur arundine Ihyrsis;
Et tam constanti laudet amasse fide.
Inde super tumulumq; meum, manesq; sepultos
Tiryrus ex hedera ferta uirente ferat.

Hic

Hic mihi saltabit Corydon, & pulcher Alexis:
Damætas flores sparget utraq; manu:
Fluminibusq; sacris umbras inducet Iolas,
Dum coget saturas Alpheisibæus oues.
Non mihi Mæonidem Luci, non cura Maronem
Vincere: si fiam notus amore, sat est.
Quid feret Acacides nobis, quid cautus Ulysses?
Quid pius Aeneas, Ascanius ue puer?
Ista canant alij; quorum stipata triumphis
Musa uagum è tumultis nomen in astra ferat.
At mihi tete auidis liceat uincire lacertis;
Osculaq; optata sumere longa mora.
Et liceat posita mirari membra lucerna;
Noctis & insolitas nec tere blanditias:
Atque manus, atque ora tuis componere in ulnis;
Teq; meo lassam sepe fouere sinu.
Sed quid ego, hei misero, uento sus inania fingo
Somnia; quæ forsitan non feret ulla dies?
Felix, qui potuit duram exorare puellam;
Et capere optati gaudia coniugij.
Ille dies, noctesq; suos decantat amores;
Et recolit Veneris dulcicia furta sua.
Ille etiam liquido perfusus odore capillos,
Exercet tenerum nocte iuuante latus:
Inq; sinu Domina primos reminiscitur ignes;
Quos leuiter pennis aureis afflat Amor:
Nec cupit, Aethiopum quæ canent uellera filuis;
Nec, quæ Sidonio lana cruore rubet.
Solus habet, suscis quicquid portatur ab Indis:

F 3 Solus

ELEGIARVM

Solus habet ripas aurifer Herme tuas;
 Et quascunque metit segetes fragrantibus aruis
 Medus, & assiduo sole perustus Arabs.
 Nō auro, aut gemmis miseri torquemur amantes.
 Qui dominam poterit flectere, dives erit.
 Dives ero ante alios, si te mea uita uolentem
 Sustineam ignota pauper, & exul humo.
 Nā quid rubra iuuant fulgentibus æquora cōchis?
 Aut que multa niger rura Sabæus arat?
 Quid ue torus prodest, pluma spectandus, & ostro;
 Si non est gremio cara puella meo?
 Si trahere infelix inter suspiria noctem
 Cogor; & æternos esse, negare, deos?
 Num me neglectis deuouit saga sepulchris?
 Num rumpunt somnos carmen, et herba meos?
 Carmen inaccessa traducit ab ilice glandes.
 Carmen & informi pallentem sanguine Solem
 Inficit; & Lunæ sistit euntis equos.
 Quid queror infelix? utinam mihi sola nocerent
 Carmina; nec nostro pectore inesset Amor.
 Ille uel Aëææ superat cantamina Circes;
 Ille uel Aemonijs nata uenena iugis.
 Parce puer: non uana queror: tu uulnere nostro
 Crescis; & exultas seuæ cruore meo.
 Quòd si te nostræ ceperunt tadia uitæ:
 Nec cesset, quaeso, funeris atra dies.

LIBER I.

AD IOANNEM PARDVM
HISPANVM.

Parde decus patriæ, spes maxima Parde tuorū.
 Atque idem Hispani gloria rara soli:
 Quem iuuat immensi causas exquirere mundi,
 Primaq; constanti corpora iuncta fide:
 An magnum æterno uoluatur numine celum:
 An propria hoc ingens mole labore opus:
 Cur falsi fluctus: cur ignibus æstuet Aetna:
 Cur uomat epotas uasta Charybdis aquas:
 Vnde nitor stellis: cur nox maior ue, minor ue:
 Cur non ipsa suo lumine Luna micet.
 Felix, celestes cui fas nunc scandere sedes:
 In quas post obitum fata uenire sinant.
 At nos per siluas, & sordida rura capellas
 Versamus: quando Phyllis amare iubet.
 Et teneris nostros ulmis incidimus ignes;
 Quos legat errantum cætus Hamadryadum.
 Et nunc capreolos, & nunc uenamur onagros:
 Interdum seuas fallimus arte feras.
 Sæpe iuuat, pictas uiseo captare uolucres:
 Nec Satyris ipso cedimus aucupio.
 Quòd mihi si liceat tenni reuocare cicuta
 Trinacrii niueas Vpilioms oues:
 Rura colam semper: populi ualeatis, & urbes:
 Rura dabunt oculis grata theatra meis.
 Illic gramineas, pastorum bella, palæstras
 Adspiciam, & celeri premia parta pede.

E L E G I A R V M

Nec me pœniteat sudibus certare columnis;
Aut armare canis pectora corticibus.
Pugnabunt tauri, pugnabunt cornibus hirci:
Victores molli cespite ferta ferent.
Plenaq; pellitur lustrabit ouilia pastor:
Ponet & agricolis rustica liba Deis.
Stabunt capripedes abiugno robore Fauni:
Stabit & indocta salce dolata Pales.
Quorum solennes ictus cadet agnus ad aras;
Ictus, ut innumeras expiet agnus oues.
Tum milium, & niueo statuet flumantia lacte
Pocula; uotiuas concipietq; preces:
Et ter transiliet flammantes potius aristas,
Ter quoque non tardo rustica turba pede.
Dij facite, inter oues, interq; armenta canendo
Deficiam; & siluis me premat atra dies:
Ut me non docta deploret pastor auena:
Utq; sub umbrosa contumuler platano:
Ossaq; pascentes uenerentur nostra capelle:
Nec procul à tumulo candida balet ouis.
Exultent alij panchæo munere manes;
Et querant parijs marmora cæsæ iugis.
Mi sat erit, ueteres recolat si Phyllis amores;
Conserat & uernas ante sepulchra rosas.

A D A M I C A M .

NVlla meos poterit mulier prauertere sensus;
Ipsa licet calum linquat, & astra Venus.
Tu puero teneris ignis mihi primus ab annis:

ultima

L I B E R D I I . 43

Vltima tu tremulo flamma futura seni.
Iam sanxere semel nos inter fœdera diui,
Fœdera ad extremos non soluenda rogos:
Vt, si nostra tuo superesset funere uita;
(Dij tamen in uentos omen abire sinant)
Ipse ego composito uenerarer operta sepulchro
Ossa, ferens mœsta thura, merumq; manu.
Vmbrarumq; sacer custos, tumuliq; sacerdos
Concinerem querula tristia uerba lyra.
Nec me complexa quisquam diuelleret urna;
Quin cineri moriens oscula summa darem.
At si (quod potius cupio) tibi fata dedissent,
Lumina formosa condere nostra manu:
Tunc, mihi cum caros uultus spectare liceret;
Atque anima tecum iam fugiente loqui:
Ipsa meos tumulo manes laniata uocares;
Inq; tuo legeres ossa minuta sinu:
Flebilis & longos scindens ad busta capillos,
Clamares nomen iam moritura meum.
Tum cineri, & mutæ persoluens iusta fauilla,
Mista da res rutilis lilia cana rosis.
Illic mœsta dies, illic consumere noctes
Optares; nec te uinceret alter Amor:
Sed memor usque uiri, canis ueneranda capillis,
Adferres tremula munera cara manu.
O mibi, dum tales tumulo reddantur honores;
Tam lentam Lachesis scindat auara colum.
Non, ut nostra nouos Arabi bibat urna liquores;
Vflus & AByrio spiret odore cinis:

A 46

ELEGIARVM

Aut ut clara mei notescat fama sepulchri;
 Altaq; marmoreus sidera tangat apex:
 Sed magis ut liceat longas audire querelas;
 Et gerere è lacrymis ferta rigata tuis.
 Tunc ego lethæa spatiatuſ in aggere ripæ;
 Quæ nitet obtuſo lumine falſa dies;
 Quaq; leuis Caſſæ nemus, Ambroſiæq; uirentis,
 Et fortunatos alluit unda greges:
 Dulcia præterita repetens inſomnia uite,
 Oſtendam Elyſiis tot mea dona choris.
 Felicesq; animas inter ſelicioſior ipſe
 Excipiam plauſus læta per arua nouos.
 Atque aliquis comitum, lætusq; hilariſq; recentis
 Sparget humi flores; & mihi ferta feret.
 Nec contentus eo, ſidos extollet amores;
 Narrabitq; alijs de pietate tua.
 Sed quoniam teneræ uernant nunc læta inuenta
 Tempora, & amplexus iungere fata ſinunt:
 Dulcia laſciuo iungamus gaudia læto:
 Iam properat mortis panda ſenectæ comes.
 Iam properant rugæq; graues, & ſerior ætas:
 Nec dabitur molli ludere poſſe toro.
 Interea cupidis neſtamus colla lacertis:
 Vltima iam ſoluet, cum uolet, hora duos.
 Dijs facite, hæc longos maneat ſpes certa per annos:
 Candidus & pennis omnia firmet Amor.

AD

AD LVCINAM, PARTVRIENTE
 CORNELIA PICCOLOMINEA,
 ANTONII GARLONII
 ALLIFARVM DO-
 MINI CON-
 IVGE.

AFFER opem teneræ tandem Lucina puellæ:
 Auxilio, digna eſt, quam tueare tuo.
 Te uocat; & madidis ſolam ſuſpirat ocellis;
 Et roſeo tacitas fundit ab ore preces.
 Illa quidem inſuetos languet male firma dolore,
 Vixq; poteſt longæ tot mala ferre moræ.
 At tu Diua ueni, tecumq; unguenta repoſta
 Pixidis, & ſiqua eſt, quæ iuuert, herba, ſeras.
 Sic flentis miſeros iuuenis compeſcere queſtus,
 Sic una poteris ſorte leuare duos.
 Lucis adeſt Dea magna: metum iâ cõprime Garlon:
 Non fruſtra eſt lacrymis illa uocata tuis.
 Da coſtum, myrrhamq; focis, quæq; orbe remoto
 Cymama per rubras nauita ueſtat aquas.
 Ipſe Deam uenerare, ſacras proiectus ad aras;
 Et genio annoſum sæpe refunde merum.
 Sed trepidi ceſſere metus, ceſſere querelæ.
 Iam parit aduentu tacta puella Deæ:
 Iam puerum eſt enixa: uides, ut lumine matrem
 Exprimat? en, tenero quantus in ore decor.

Salus

ELEGIARIVM

Salve parue puer, cui iam felicia rident
Secula; cui phætram sponte remittit Amor.
Nam siue auratis humeros armare sagittis,
Seu iuuet accensas sollicitare faces;
Seu potius iactare leues pueriliter alas,
Et dare neglectas post tua terga comas:
Quis te non paphijs nutritum uallibus, aut quis
Idaliæ puerum non putet esse Deæ?
Viue precor, blandumq; oculis ridere parenti
Assuesce, & dulces discere mouere iocos.

AD IULIUM SENENSEM, EXVLEM.

Cum mihi læguētes dolor oppugnaret ocellos;
Cogerer & tristi soluere uerba sono:
Ingratos inter gemitus, mæstasq; querelas
Allata est manibus littera missa tuis.
Inspexi, agnouiq; tuas, mea numina, Musas,
Pieriosq; haustus, castaliumq; decus.
Poesis, ut iratum placent mea carmina Phœbum;
Et flectant duras ad tua uora Deas.
Non hoc ingenium, non hæc facundia nostra est:
Is precor, atque alio flumine pelle sitim.
Ille mihi faciles iam pridem denegat aures;
Et uetat argute tangere fila lyre.
Nec mihi iam solito latices de fonte ministrat,
Nec docet optatos Calliopea choros.
Quid petis extinctam d lapsò à torre famillam?
Quid miser à nostro uulnere queris opem?
Iam tibi felici decurrunt carmina uena;

Et

LIBER I. 45

Et rapit ad patrium te tua Musa decus.
Ipsa mihi uisa est, te lamentante, Thalia
Ingemere, & tristi Delius ore queri:
Qualis strimonijs olim cum fletet ad undas
Orpheus indignis uocibus Eurydicen:
Qui cantu Ismary gelidis in rupibus Aemi
Adtonuit quercus, adtonuitq; feras:
Saxaq; bistonijs deduxit montibus; & te
Currentem astrictis Hebre repressit aquis.
Scilicet egregios semper Fortuna poetas
Tanget; & ancipiti depresset usque rota?
Ne ue sit extremos tantum submotus ad axes
Ille, Tomitana qui iacet exul humo:
Te quoque nunc rigidi premit inclementia fati;
Longius & patria cogit abesse domo.
Sed nisi per magnos queratur fama labores;
Omnis in arduos est abitura rogos.
Sic pius Aeneas, sic stirps Laertis Ulysses
Maius post cineres emeruere decus.
Sic quoque sublatis Tirynthius undique monstribus
Visit ab oetæa regna paterna pyra.
Et te (crede mihi) tot seu incommoda passum
Virtus sublimi ducet in astra uia.

IN FVNERE SARRI BRANCATII
LVCRETIA VXOR.

ERGO importuna ruperunt stamina Parca,
Stamina lanifica tam bene ducta colo?
Ergo ego, quæ fueram tali modo nupta marito,
Frigida

ELEGIARVM

Frigida nunc tristi conqueror in thalamo?
Quiq; his dignus erat uitam exhalasse labellis,
Occidit externis aduena litoribus?
Felices nimium, fortunatæq; sorores,
Quæ datis æternis thura sabæa focis.
O utinã nunquã amplexus, nunquã oscula nossem;
Essem pars uestri nempe ego parua chori.
Chare uir, audaci nimium confise iuuentæ,
Et nimium lacrymis umbra gemenda meis:
Quis te tam densos immittere corpus in hostes
Iussit? an ad pugnam non satis unus erat?
Me miseram, non ulla tuæ te cura puellæ,
Non subijt mæstæ certa ruina domus.
Tu mihi per sanctos solitus iurare hymenæos,
Per non ledendi fœdera coniugij;
Te non immemorem charæ fore coniugis unquam;
Et si letheus tingeret ora liquor.
Quin ipsa admonui; ne sic uiolentus in arma
Irrueres: heu quò uiolente ruis?
Quò raperis? quò iam nostri tibi cura recessit?
An potes uxoris non meminisse tuæ?
Vix equidem credo; quamuis heu credere cogar;
Tam cito peccatoribus me cecidisse tuis.
Sed cecidi; sic fors tulit impia; nullaq; pro me
Vota salutare demeruerunt Deos.
Hectora sic coniux, sic coniux fleuit Achillem;
Sic misera extinctum Laodomia uirum.
Nunc mea uirginitas, quando inlibata remansit;
Seruetur cineri non uiolanda tuo.

A D

AD DIUVM IACOBVM PICENVM.

SANCTE senex, quem nec sceleris contagia nostri,
Nec pessum uiuis sæcla dedere suis;
Aequasti magnos qui paupertate triumphos;
Tantus amor niueæ simplicitatis erat.
Silua tibi fides, uiridiq; è cespere lectus,
Explebant mensas annis, & herba tuas.
Talis erat prisca uictus mortalibus olim.
Sed prisca tantum uiuere cura fuit.
At te diuersos naturæ expendere casus
Iuuit; & instantes diuim aperire metus:
Submotumq; oculis animo percurrere cælum:
Quasq; tenes sedes, mente adijisse prius:
Noscere præterea cunctarum exordia rerum:
Quod uix humanæ conditionis erat.
Magnum opus, ut prima surgentis origine mundi,
Omnia sint senis edita luciferis:
Vtq; pater sancta demum cessare quiete
Perfecto artifices iusserit orbe manus.
His addis cultusq; pios, ritusq; uerendos,
Cunctaque legifero tradita sacra duci:
Quæq; suis castæ sacris cecinere Sybillæ:
Quæq; sacer uatum spiritus ore refert:
Sidereos partus, demissaq; pignora cælo,
Atque inopes cunas stramineumq; torum:
Speratumq; diu terris, cæloq; probatum
Verum hominum, uerum mente, animoq; Deum.
Hinc & supplicij infandij, atq; obprobria mortis,
Clara

ELEGIARVM

Claraq; de stygia ducta trophæa domo:
Denique ut ad patrem populo spectante suorum
Cesserit; igniferis præsideatq; locis:
Quantaq; nos maneant promissæ gaudia uitæ:
Quantaq; uenturæ gloria lucis erit.
Miremur, tibi si placidi penetræ Tonantis,
Et patet immensi regia clara poli:
Cum tantū his superas meritis sit scādere in arces,
Quā plaga securum lactea monstrat iter.
Scilicet inde datur terras spectare iacentes,
Et circumfusi brachia curua maris;
Solis & ardentis radios, lunæq; recursus:
Qualiter & pacta stent elementa fide:
Nec minus æternis niteant ut sidera flammis:
Et peragant uarias noxq; , diesq; uices.
Felix, qui nostras potuisti linguere curas;
Et procul humanas despicere illecebras.
Felices, qui te colles uidere loquentem;
Quæq; tibi gratos præbuit herba toros:
Quæq; arbor, rupes ue sacra te fouit in umbra:
Et quæ nunc manes continet urna tuos.
Nam licet incultis fuerit tibi uita sub antris;
Nunc pedibus data sunt astra terenda tuis,
Attamen ò dic sancte pater, dic addita cælo
Gloria, dic patriæ fama, decusq; tuæ:
Ecquid te solitis mulcet sapientia chartis,
Mollis ubi elysium concitat aura nemus?
An iuuat aurata meditantem carmina canna,
Nectere purpurea tempora cana rosa?

An

LIBER V. 47

An mage uirginis sedet inuigilare choreis:
Cum deceat cælo, quicquid in orbe libet?
An potius toto superum spectante senatu,
Diluis æthereo crimina nostra foro?
Denique quicquid agis, nitidi nouus incola cæli,
Pectorebus nostris non leue numen eris.

AD PETRVM DE ROCCA FORTI
MAXIMVM REGIS GALLIA-
RVM CANCELLARIVM.

Quod pectus tibi forte, quod ardua pectoris arx
Quod forti dignū pectore nomē habes: (est;
Quod leges sua iura tenent te uindice; quodq;
Omnia uirtuti peruia facta tuæ:
Autumni sedem, chelasq; Astra reliqui;
Adueniq; tuos noster alumne lares.
In cunis ego te, si nescis, sedula foui.
Reptasti gremio sarcina grata meo.
Ipsa tuos finxi mores, animumq; , manusq; :
Ingeniumq; sagax, iudiciumq; dedi.
Hinc nostri cultusq; frequens, optandaq; rerum
Cognito, hinc fidei nomina tanta tuæ.
Ad te igitur duplices subnixo poplite palmas
Insuetis tendo sollicitata malis:
Ne patiare, meas Latio languescere uires.
Pendet ab auxilio spes mea tota tuo.
Deprimor audaces inter derisa ministros:
Nec fas ingenium tollere ad astra caput.

G

Quodq;

Quodq; diu partum est uirtute, & fortibus armis
Imperium, sedæ seruit auaritia.

Nec mirum, uestro tantum cum distet ab orbe,
Terraq; censura sit procul illa tua.

Quis credat? testis times pelluntur auitis;
Adrogat iniustas dum sibi fiscus opes;

Fiscus opes miserorum. hoc est, heu, parcere uictis?
Hoc est ausonio reddere iura solo?

Cogitur infelix alienas ire per oras
Nobilitas, patrijs expoliata bonis:

Culpaturq; fides domino seruata priori,
Et maris, & terra non labefacta mimis.

Scilicet est crimen duram contemnere mortem:
Scilicet est Reges crimen amare suos.

O bene fortunæ memores, quicumque superbas
Gentibus à uictis abstinuere manus.

Nam quamuis sauos illectet præda tyrannos:
Magnanimos Reges gloria sola inuat.

Delentur nullos hominum benefacta per amos;
Quaq; licet faciunt nos ratione Deos.

At si quis seræ spernit præconia fame;
Quercubus alpinis adnumerare potes.

Ergo tu, Regem cui fas lenire potentem;
Da desiderijs uela secunda meis.

Effice, iustitiæ soliti reddantur honores.
Dignus es, altricem qui tueare tuam:

Sed soror ut nostros æquet clementia fasces:
Qua sine, dura nimis, difficilisq; uocer.

O decus, o lapsi spes constantissima sæcli;

O uir

O uir fortuna fortior ipse tua.

Sic tibi contingat, Solyma de gente triumphum,
Captaq; per nostros signa uidere duces.

Sic Rhodanum Nilo spectes dare iura subactio:
Perq; Araris ripas plurima laurus eat.

Hoc ego te, mecum hoc Phæbus, doctæq; Sorores,
Hoc pietas, hoc ius, nobilitasq; rogant.

DE STUDIIS SVIS, ET LIBRIS
IOVIANI PONTANI

QUI primus patrios potuit liquisse penates,
Et maris, & longæ tædia ferre uie;

Quem non mæsta domus, quæ nõ reuocare parètes,
Non potuit fuis blanda puella comis:

Impius, & scopulis, & duro robore natus,
Atque inter Tygres editus ille fuit.

Non mihi circumstat solidum præcordia ferrum:
Nec riget in nostro pectore dura silex:

Vt possim dulcesq; lares, limenq; puellæ
Linquere, & ignoto querere in orbe domum.

Sed Phæbi sacros cogor lustrare recessus,
Vocalemq; undam, Thespiadumq; choros:

Vt fugiam nigras supremo in funere flammæ;
Et uolitem populi docta per ora mei:

Meq; inter claros attollat fama poetas;
Nec rapiat nomen nigra sauilla meum:

Et nostro celebrata superbiat umbra sepulchro;
Spernat & è pharijs marmora casa iugis:

Non tamen ut magni tumulum tentare Maronis

G 2 Audeat;

E L E G I A R V M

Audeat; aut tantum speret habere decus:
Sed quis tam mucis uellat mea Colla lacertis?
Quis uetet oprato membra fouere sinu?
An tanti fuerit sacro Parnasus hiatu,
Perq; suas passim templa habitata deas:
Vt tibi sit nridos lacrymis corrumpere ocellos:
Discessumq; steas carà puella meum:
Ab pereat, quicunque leues sectatur honores;
Et sequitur fame nomina uana suæ.
Tecum ego nocturnis dubitem cessare choreis?
Tecum ego conspersa gaudia inire rosa?
Deductumq; leui crinem persundere amomo?
Et noctem insolitis ducere blanditijs?
Scilicet & Turcas Pontanus in æquora classes,
Alfonsi & fortes ducat in arma manus,
Qui nunc nascentis ramit incunabula mundi,
Aureaq; ætherca sidera fixa domo:
Vtq; imbres, lapidesq; pluant, ut nubibus ignes
Exiliant; salsas ut mare uoluat aquas:
Hesperidumq; hõrtos, excussa;q; poma draconi,
Rusticaq; ad primos munera missa toros;
Delicias Lepidina tuas, resonansq; nicissim
Pastoram argutis carmen arundinibus:
Qualiter & fuluis radiet Sertorius armis;
Et pompeianus prælia tentet eques:
Audeat arguto neu quis contendere uersu,
Ille uel æterno digna Marone sonat.
Te pater irriguis audit Sebethus in antris,
Iurgia ad ingratas dum iacis ipse fores.

Inde

M L I B E R I . 49

Inde uocàs sacrum festas hymenon ad aras,
Oprati referens fœdera coniugij:
Vtq; tuis primum surgens complexibus uxor,
Visa sit erepta uirginitate queri.
Felix, qui fidos expertus coniugis ignes,
Vidisti sobolis pignora certa tuæ:
Neniolasq; rudes cecimisti, & blanda parentis
Oscula, & ad cunas murmura nata suas.
Felix, excultum torfit quæ Fannia uatem;
Quæq; illi regnum Cinnama subripuit.
Quamuis dissidij leges patiantur amaras,
Spectabunt cineres nomen habere suos.
Eridani post hæc sed te quis credat ad amnem
Populea canas fronde ligasse comas?
Et stellam cecinisse, atque impendisse querelas;
Spectandos cum iam uix daret illa pedes:
Baianosq; sinus, myrtetaq; cognita nymphis,
Clausaq; sulphureis antra recurua iugis:
Tum superum laudem, mutisq; incisa sepulchris
Nomina, collapsos & reparare rogos:
Deniq; Pindaricosq; modos, resonantia plectra,
Et Methymnææ fila nouasse lyræ:
Cum tamen interea motus, atque agmina Regum,
Bellaq; campanæ discuti histore.
Quin & iucundo dstringis secula morsu;
Dum uaser in stygio disputat amne Charon,
Varonisq; tui, Nigidijq; exempla secutus,
Grammaticæ haud spretas incipis ire uias.

G 3

Carminis

ELEGIARVM

Carminis hinc numeros nostris depromis ab ausis,
Dignatus pueri uerba referre senex.
Quid loquar, ut sacros Mariani exhauriat annes
Aegidius, uerum dum canit ore deum?
Aut apta ingratos taxet sub imagine mores
Qui super infusas spernit A sellus aquas?
Te inuenesq; senesq; colunt praecepta ferentem,
Parthenope spreto quae Cicerone legit:
Ex adytis quicquid diuum sapientia pandit;
Et Stagera tui dogmata firma senis:
Quid deceat foremque uirum; quae Principis artes;
Largificas praestet quae dare dona manus:
Pauendi leges quae sint, legesque loquendi:
Edat ut argutos lingua diferta sales:
Quid fortuna homini, quid det prudentia; quantum
Immanes animos incitus ardor agat;
Magnanimique uiri quae sint ad singula partes,
Sive colat pacem, seu fera bella gerat.
Nec fugis astrorum causas aperire latentes,
Et Ptolemaei fata reposita poli.
Salue sancte senex, uatum quem rite parentem
Praefecit tervis Delius Ausonius.
Non te laethea carpent obliuia ripae;
Nec totum in cineres uertet auara dies.
Nec tibi plebeio ponetur in aggere bustum.
Niliacas dabitur uincere Pyramidas.
Quid tibi uictrices expectas Umbria palmas?
Membris has patriae rettulit ille meae.
Ille suis longum studijs, & laude fruatur:
De inuuet in Domina consensisse sinu.

LIBER I. 50
AD IOANNEM SANGRIUM
PATRICIUM NEAPOLI-
TANVM, DE SVO
IMMATURO
OBITU.

SI me seuius Amor patrijs pateretur in oris
Viure, uel saltem matre uidente mori;
Ut, quae nix uno nunc sunt ingesta libello,
Essent illa suis continuata locis:
Forsitam immites potuisssem temnere Parcas,
Ductaque de pulla tristitia pensa cholo:
Nec me plebeio ferret Libitina sepulchro;
Aut raperet nomen nigra fauilla meum.
Nunc cogor dulcesque lacus, & amena uireta,
Pieridumque sacros destituisse choros:
Nec pote, quae primis effudit Musa sub annis,
Emendaturo subdere iudicio.
Sic heu, sic tenerae sulcis rescantur arista:
Implumes nido sic rapiuntur aues.
Pro superi, tenues ibit Syncerus in auras?
Nec poterit nigri uincere fata rogi?
At tu, quando quidem Nemesis iubet, optime Sagri;
Nec fas est homini uincere posse Deam:
Accipe concussae tabulas, atque arma carinae;
Naufragique mei collige reliquias:
Errantesque cie quocumque in littore manes;
Taliaque in tumulto carmina caede meo.
Actius hic iaceo: spes mecum extincta, quiescit.

EPITHELIARVM
SOLUS DE NOSTRO FUNERE TESTAT AMOR,

IN MALEDICOS DETRACTORES.

QVID ruis in sacros temeraria turba poetarum?
Sæuaq; mordaci prælia dente moues?
Desine sacri lega conuicia fundere lingua;
Desine; pro populo stat Deus ipse suo.
Quis nouus in furias armat dolor? ite profani,
Ite, nec immeritas conscelerate Deas.
An monet hoc Stygijs immersus scucca lacunis;
Dum flens Eumenidum uerbera torta timet?
Illum olim tinctæ iuuerunt felle sagittæ.
Nunc miserum facti pœnitent usque sui.
Parcite tam cari manes uiolare parentis,
Per stupra, & talos, per cyathosq; rogo.
Ars sua quæq; inuict: non uos Heliconæ subire,
Non fas uirginei polluere amnis aquam.
Scilicet hanc sumpto Ioniani Musæ cothurno
Hauriat; & magno digna Narone sonet.
Cui comes intactæ lustrans sacraria siluæ
Altilius, docto pectore carmen bilet.
Nec minus & Musæ repetens monumenta iacosa
Comptat, argutus ingerat ore sales.
Elysiusq; hedera comptus florente capillos,
Rara, sed Aonijs concinat apta choris.
Extendatq; armis titulos Aquilinius auitos;
Et doceat nostras cernere castra Deas.
Ipse suæ referat Cabanilius ardua Troiæ
Mæmia, & antiquos, Appula regna, lares.

Quiq;

LIBER I. 51

Quiq; uelut tenera surgit nouum arboræ ramus
Coruinus, quauis aure probanda canat.
Et qui Pierijs resonat non ultimus antris
Albinus, referat Principis acta sui.
Tu quoque quid cessas doctis destlere querelis
Excidium patriæ culte Marulle tuæ?
Quiq; tot egregias animas, tot clara uirorum
Ingenia enixu format, alitq; suo;
Nec fat honorata Maius sua dicta corona;
Tamq; piæ ferulas, regia sceptræ uocet.
Quin & rite suos genio Chariteus honores
Præbeat, & festas concinat ante dapes.
Ælius at blandæ fretus dulcedine linguæ,
Facunda totos conterat arte dies.
Nec te iam pudeat uenturo ostendere sæcla
Eloquij uires Scala diserte tui.
Certent socraticis Zenonis scripta libellis;
Cuius apud uernos intulit ore fauos.
At tu castalijs non inficiande chores,
Castalidos Carbo nunc cane regna tuæ
Te quoq; quem gemina mulcet sapientia linguæ,
Parde inuict studijs inuigilare tuis.
Atque alij, quorum doctas it fama per aures,
Extremo properent uincere fata die.
Nos quoque, si magnus non auersatur Apollo,
Cantemus Nymphas, capripedesq; Deos.
Nam bene thespiacas, liuor licet audiat, undas
Nouimus; & dextro pressimus antra pede.
At uos incautis socijs aconita parate;

E

ELEGIARVM LIBER I.

Et furtis miseris extimulâte domos:
Oedipodisq; modo, thalamos fœdate paternos;
Si modo dat certum uulgus habere patrem;
Nocturnisq; dolis agitate, & cadibus urbem;
Perq; fora infestam reddite, perq; uias.
Hæc studia, has artes primis didicistis ab annis,
Non Aganippææ tangere fila lyra.
Nam neq; Calliope uobis, nec dexter Apollo
Permessi sanctos exhibere lacus:
Dira sed Alecto gemina comitata sorore
Pocula cœnoso de Phlegetonte tulit.
Nimirum hinc nigro mores, & camina tabo
Pallent; & fœdo liuor in ore sedet.
Fallor, an hos nobis misit grauis Aetna cylopa.
Mitis & hanc sentis tu quoque terra luem?
Heu mea Parthenope quæ te contagia ledunt?
Talia tu nunquam gignere monstra soles.
Dij patrij, quorum monitis huc aduena classis
Appulit, Euboicas constituitq; domos:
Litoribus talem nostris auertite pestem;
Mœnia felici si posuistis aue.
Vosq; umbræ insontes, quas iam lethale uenenum
Ante diem stygias ire coegit aquas.
Vltrices huc ferte faces; sumoq; sequaci
Auctores uestræ sollicitate necis.
Et uos ò uatum certissima numina, Musæ,
Numina carminibus non uiolanda meis,
Parcite, si uestras nunc primum læsimus aures:
Iusta laceffita sumpsimus arma manu.

ACTII

52
ACTII SYNCERI SANNAZARTIELEGIARVM LIBER II. AD AL-
FONSVM FERDINANDI FIL.ARAGONEVM SI-
CILIAE REGEM.

ALFONSE, Inuictò laus accessura parenti,
Hesperios inter non leue nomen auos:
Quid me laudatos Parnasi mittis ad annes?
Obruitur largo fumine nostra sitis.
Gloria Virgilio est, currus, atque arma referre:
Nasonis medio facta in amore mori.
Battiaden docti sectatur Musa Properti:
Flaccus pindaricos diuidit aure modos.
Passeris exequias fracto canit ore Catullus.
Tu Nemesim laudas culte Tibulle tuam.
Omnia non uno desudant effeda campo:
Noster in exiguo tramite currit equus.
Si me castalia docuisset Phœbus in umbra;
Orâq; Gorgonea nostra rigasset aqua;
Meq; uel Aeschyleo donasset Musa cothurno;
Et foret in nostro grandior ore sonus:
Non ego Phasiacæ canerem certamina pubis,
Aequora non prima sollicitata rate;
Non coniuratos subuertere pergama Reges,
Non Troiæ profugos post duo lustra deos;
Thebanas ue acies, fratrumq; immitia bella,
Sæuâq; discordi funera rapta pyra:
Teq; tuosq; meo celebrarem carmine: nec me
Pignore

ELEGIARVM

Pignore tam grato dulce granaret omnis,
Nam canerem uictosq; duces, hispanaq; regna,
Horridaq; à proauis bella per acta tuis;
Demissumq; genus antiqua ab origine Regum;
Quantaq; magnanimi gesta feruntur aui,
Dum Lybia tractus, ueteres Carthaginis arces,
Lotophagum dices & populatur agros;
Regine accitu mox Itala regna secutus,
Calcidicasq; arces, Parthenopemq; subit.
Sed quoniam instabiles animos muliebria uersant
Rectora; suspectos deserit ille lares;
Ac patria petit arua sua, nec longa moratus
Vltiores rursum ducit in arma Deos;
Obsessamq; intrat nymphis comitantibus urbem,
Qua per operta uagus labitur antra liquor,
Aurea quin illo dicunt sub Rege fuisse
Secula felices, qui meruere frui.
Quid patris inuictas acies, quid concita dicam
Classica per campos Daunia terra tuos:
Disiectosq; duces, populataq; castra, neq; ullis
Clara magis Regum praelia temporibus.
O mihi supremos si Parca indulserit annos;
Quanta canam; quantus uox mea plausus erit.
Tunc ego Mæonios ausim perrumpere fontes.
Sænaq; terribili bella tonare tuba.
Vtque alios sileam; tua fortia facta referrem;
Prouherentq; animos tot monumenta meos;
Vt puer extremas regni percurreris oras,
Instratis referens præmia littoribus:

Et

LIBER II. 53

Et male pacatos sedaueris ante tumultus,
Quam patrijs hostes finibus expuleris.
Primus honos, forti defensos milite Locros
Seruasse, & muros urbs Melibœa tuos,
Nec non Marte pari summas Caulonis in arces
Venisse, inq; suo templa sacrata iugo;
Templa Deæ, uastis late quæ præsidet undis,
Vna Ionis coniux fida, sororq; Iouis.
Testis Chæris erit testes Sybaritides undæ,
Oraque, quæ fluctus prospicit Ionios.
Adde, quod Hetruscos oppleueris agmine cæpos;
Et tibi captiuus fluxerit Arnus aquis:
Totq; pharetratas, Turcarum corpora, turmas
Ansonijs dederis manibus inferias.
Gratia dys Italis; prærupta Cæramnia, & arces
Butroti, nostras perimere minas:
Captiuumq; ducem, fractosq; aspeximus arcus,
Detulit huc domita quos tua classis aqua.
Hinc Ligurum furias, compressaq; iurgia ferro,
Gallicaq; in partes oppida uersa duas.
Ipse ego quæ uidi, referam: scit Thibiscula tellus,
Quæq; cadit summo lympha Aniena iugo.
Nam duce te, latios ferro dum subruis agros;
Tempora militiæ prima suere meæ.
Bis nomentanas, bis magni Tybiris arces
Vidimus ad nostros proicere arma pedes:
Cum iam sit media trepidatum pene Subura;
Et Capitolino uota parata Ioui.
Nec semel (ut fatear) Collinæ ad limina portæ
Pregimatis

ELEGIARVM

Fregimus armatos reppulimusq; duces.
Parce tamen ueneranda parens, si iusta secutus
Signa sub Alfonso: Rex erat ille meus.
Lanuium infelix, satis constraria nostris
Terra; potes certas tu uariasse uices.
Nam quod ad hostiles flexit uictoria partes:
Fortuna magis hoc, quam fuit artis, opus.
Ille sed Eridani ripas non fractus in altas
Contendens, cara regna sororis adit:
Metatusq; locum castris, insubria passim
Fudit, & Euganeis agmina missa iugis.
Dicite Io populi, turmas spectastis ouantes;
Et per uictrices fœdera iuncta manus.
Ipse quoq; haud fileat quos cedere Farfarus hostes
Risit, & exutum uertere terga ducem.
Heus ubi nunc Roberie tua uocesq; , minaq; ,
Campani peteres cum tibi iura soli?
Iam nostros Reges, iam sternere cuncta parabat:
Nunc fuga degeneres arguit ecce metus.
Hortarisq; tuos dimittere signa maniplos,
Heu pudor, & longæ præmia militiæ.
Hos tamen ille pius, quamuis diuersa secutos,
Alfonsus miti fouit, & auxit ope.
Macte animo custosq; hominū, macte optime Regū,
Ausonia tu sol, tu pater unus ades.
Quid memorem pacisq; artes, belliq; labores,
Perpetuumq; animi tempus in omne decus?
Sed me formose deterrent iussa puellæ,
Ne possim tantis inuigilare choris:

Et

LIBER II. 54

Et uetat asper Amor dulces contemnere curas;
Cogit & inuiso subdere colla iugo.
Nec prosunt lacrymæ, nec uerba precatïa mortis:
Ille suas in me concutit usque faces.
Quare si nostri ueniet tibi nuncia lethi
Fama; triumphales iam prope siste rotas:
Atque hæc ad cineres mœrens effare sepultos:
Sœuitia dominæ rapte Poeta iaces.

IN FESTO DIE DIUI NAZARII
MARTYRIS, QUI POETAE
NATALIS EST.

ECCE mihi totum lux expectata per annum
Iam redit; Aoniæ ferta nouate Deæ.
Hæc me uitales genitum produxit in auras;
Iussit & erectum tollere ad astra caput.
Nunc mihi purpleis aram cumulate Hiacynthis:
Cingite & intexta limina nostra rosa.
Sic etenim coluisse decet geniumq; , laresq; :
Ferte coronato thura, merumq; , foco.
Tuq; apio innexos dudum acceptura poetas,
Splendida solennes instrue mensa dapes.
Hic mihi puniceo Pontani Musa cothurno
Incipiet posito carmen hiare mero:
Naturæq; uias, teneriq; , exordia mundi
Proferet; & certa cuncta obitura die.
Crassus at æterno frondis redimitus honore,
Soluat pierijs ora rigata modis:
Et mihi Linternumq; , uetus, placidumq; , Perinum,
Osten-

Ostendatq; atavi regna opulenta mei:
Regna male ad seros heu peruentura nepotes;
Dum versat uarias fors inimica uices.
Altiusq; nouos superis laturus honores,
Pindarica seriat carmina docta lyra.
Sforciadam mox dicat, Aragoniosq; hymen eos:
Iure quibus cantus æquet Homere tuos.
Nec gemat exilium spartani Musa Marulli,
Ventura ad nostras ingeniosa dapes:
Verba sed antiqui reddat, numerosq; Lucreti;
Dum magnis diuôs laudibus accumulât.
Adde tuos Pudèrice sales; adde inelyta patris
Eloquia; adde animo tot bona parta tuo.
Iamq; Panhormite lus, & scripta recense,
Et Iouianæ tempora amicitie.
Hos inter meritis rediens Aquiniuus ab armis,
Prodat honoratæ præmia militie:
Atq; chori princeps docti argumenta Plutarchi,
Cumq; suis referat dogmata principis.
Ipse autem haud dubitet Cabanilius acta referre
Vel sua, uel magno iuncta parentis auo.
Nec Phæbo minus ipse suo, quã Marte probatus,
Phocaico pexas tingat in amne comas.
Tu quoq; quæ iuuenem ueneror, dulcissime Garlon
Incipe iam docta pleetra mouere manu:
Alliasq; tuas mihi concine, dum uaga Lunam
Sidera per tacitum nocte sequuntur iter.
Talibus auspicijs geniales ducere cœnas,
Thespiadumq; modis concelebrare iuuat.

IN CALENDIS IANVARIIS,
AD FVSCVM.

Exoritur lux alma; caput sol detegit aureum;
Qui toties nostros exhibuit auos.
Exoritur: redit ecce anni melioris origo.
Quisquis ades, sancta concipe uoce preces.
Cingantur de more sacris fastigia templis,
Quæ uaga Sebethi Nais ab amne legit.
Ipse sui Ianus præpandat limina templi:
Cui geminum liquido stillet odore caput.
Illius & castas fument pia thura per aras:
Atque focos supra stet, uideatq; suos:
Nunciet & tibi Fusce nouos uirtutis honores.
Iam reor hæc animum uota fouere tuum.
Nec magis optaris, quas Lydius annis arenas,
Quas uoluit flauî Lympha superba Tagi.
Nec magis uberibus quicquid sibi colligit aruis
Mædus, & assiduo sole perustus Arabs.
Iusta precor: latius utinam discedat ab oris
Hostis, & indecori uictus oberret equo.
Victus Hydruntinas cogatur linquere terras;
Et plangat nostram sanguinolentus humum.
Hæc ueniet lux Fusce tuis lætissima uotis;
Cum pax optatas ducet in urbe moras.

IN MORVM CANDIDAM.

NVNC Erato uirides capiti subnecte corym-
Profer & auratæ fila canora lyræ. (bos;
Arboris umbriferæ casus referamus acerbos.
Non erat hæc nostro fabula nota solo.
Audiat, & molli cantantes protegat umbra
Ipsa; *
Olim baianis fuerat pulcherrima siluis
Naias, errantes figere docta feras.
Quam liquidus clausis Læcrinus sæpe sub antris
Optauit lateri iungere posse suo.
Nec semel illius pharëtram laudauit, & arcum
Pastorum incultis fistula carminibus.
Testes cumeæ, testes linternides undæ,
Sanctaq; gauranæ numina hamadryades,
Illam Siluanos, Panasq; odisse bicornes,
Et quoscunque colit silua, nemusq; Deos.
Sed quid fata parant? solitis Morinna redibat
Montibus: hoc illi nomen, & omen erat:
Cum subita telum texit caligine nimbus;
Et multa canam grandine fecit humum.
Illa hiemem fugiens, diuersa per arua cucurrit,
Tecta caput fertis, grandine tecta caput.
Vallis erat prope sulfireos male peruia montes,
Candida quam graio nomine signat humus.
Hanc super excisis pendebat cantibus antrum,
Agricolùm hirsutis nota domus gregibus.
Pugnantes hinc sorte coegerat impiger hircos

Semi-

Semidensq; caper, semicaperq; Deus.
Quem procul ut uidit Nymphæ, sic pectore toto
Insequitur, tales & iacit ore sonos.
Quò properas ah dura, measq; ingrata querelas
Despicis? aspectus ne fuge Nymphæ meos.
Mecum capreolos, mecum uenabere damas.
Parebit iussis hoc pecus omne tuis.
Nil est, quod fugias: mihi, crede, recentia semper
Pocula de mæeo fagina lacte madent.
Semper picta rosis semper contexta lignistris
De nostro poteris munera ferre sinu.
Dixit, at illa uolans celeses præuertitur auras,
Imbre nihil motos impediende gradus.
Iamq; petens tristesq; lacus, sterilemq; paludem,
Constitaq; arbutis non minus arua nouis,
Aspicit exesi longe sub faucibus antri
Obscurum cæco puluere noctis iter.
Huc, tâquã in latebras, se conijcit, haud minus ille
Insequitur prædæ tractus amore suæ.
Iamq; patens cælum rursus, Solemq; uidebat;
Liquerat & montem post sua terga cauum:
Dextra pontus erat, præruptaq; saxa sinistra:
Et iam defessam, iamq; premebat amans.
Protinus exclamans, Fer opem mihi Delia, dixit:
Oraq; supremo diriguere sono.
Attulit auxilium Nymphæ Dea; seq; uotanti
Præbuit: illa cadens sponte recumbit humi:
Fitq; arbor subito: Morum dixere priores;
Et de Morinna nil nisi nomen habet.

H 2

Pes

DE ELEGIARVM

Pes in radicem, in frondes iuere capilli;
Et quæ non cortex, cærulea uestis erat.
Brachia sunt rami; sed quæ nitidissima poma,
Quas male uitasti Nympha, suere niues.
Fleuit Misenus, mutatam fleuit Aueruus;
Fontibus & calidis ingemere Dea.
Quietiam fleuere suis sebet hides antris
Naiades, & passis Parthenopæa comis.
Sed tamen ante alios lacrymas in stipite fudit
Faunus; & hæc tristes addit ad inferias.
Inter siluicolas ò non ignota sorores,
Nunc morus, duris candida corticibus:
Viue diu; & nostros semper tege fronde capillos;
Cedat ut ipsa tuis Pinus acuta comis.
Tu nunquã misere maculabere sanguine Thysses;
Immemor heu fati ne uideare tui.
Tu, nec fata negant, niueis uberrima pomis,
His olim stabis frondea limitibus:
Et circum pueriq; canenti, facilesq; puellæ
Ducentes festos ad tua sacra choros.
Hactenus insigni cecinit testudine Musa;
Aoniasq; uolans leta reuisit aquas.

AD BACCHVM.

Bacche bimater ades: sic sint tibi nexa corymbis
Cotnua; sic nitidis pendeat nua comis:
Seu te nunc Thebæ, seu te nunc Ismarus horrens,
Siue habet umbrosis Naxos amica iugis.

Huc

LIBER III. 57

Huc pater, huc propera frondenti candide thyrsos;
Huc potius gressus dirige Bacche tuos.
Sed pallam iam pone grauem, pietosq; cothurnos;
Et musto teneros tu quoque tinge pedes.
Tecum etiam Driadesq; Deæ, Satyrq; bicornes
Ad sint; & calamos, concauq; æra sonent;
Raucaq; subductis percurrant tympana palmis,
Bassavidum fufis turb uerenda comis.
Quas male festinans Silenus pone sequatur;
Et, procul, ut maneant, subideantq; roget.
Tum secum auriti satum deploret aselli,
Incedet serula dum titubante senex.
At Deus hortorum, cui uertice fixa rubenti
Canna tremit, senas falce repellat aues.
In medio crater cælato maximus auro,
Spumet inexhaustum, Lesbica dona, merum:
Et circum de more tuas caua tibia laudes
Intonet, appositas concelebretq; dapes.
Iipse ego perq; uias urbis, perq; omnia passim
Compita, perpetuo sacra colenda feram.
Iipse gigantæo referam memorata triumpho
Nomina, & euantes, orgia leta, choros.
Nec sileam susceas acies, gangetica regna,
Gestaq; odoratis prælia littoribus.
Mox thalamos Ariadna tuos, tedasq; iugales,
Quæq; nitet medio fixa corona polo.
Iamq; pios ritus, indictaq; sacra frequentans,
Instituam uirgas fronde uirente tegi:
Incedamq; tuas uates tam magnus ad aras,

H 3 Quam

ELEGIARVM

Quam nec Virgilius, quam nec Homerus erat.
Tu mihi sancte pater mordaces exime curas:
Nubilaq; annoso pectora solue mero.
Tu mihi securos adige in praeordia somnos:
Afflatuq; iuua lumina fessa tuo.
Scimus enim quantos ineunte etate labores
Pertuleris, quantos fulminis igne metus.
Infelix Semele quid munera poscis amantem,
Quae tibi, quae nato sunt nocitura tuo?
Posce Iouem, quae digna tuis sint praemia uotis.
Posce: ferēs uotis praemia digna tuis.
Non tibi siluicolum proles de plebe deorum,
Sed cui sint Phœbus, Mercuriusq; pares;
Sed quam Saturnus non dedignetur ab alto
Noscere; quam leto Iuppiter ore probet.
Salue cara patri soboles, mitissime diuum:
Salue hominum requies, letitiq; parens.
Et faciles (si iusta peto) mihi prospice Musas:
Et me pacato numine dexter adi.

AD LVDOVICVM MONTALIVM
SYRACVSANVM CAROLI
CAES. SCRINII MA-
GISTRVM.

Mons altus nomen clarum tibi, siue inuosis
Nascenti dederit fertilis Aetna iugis;
Seu lustrata uagis Nebrodis saxa Neapois,
siue Dionæo numine clarus Eryx,

Scip

LIBERTII. 58

Seu quodd olympiaco reptaris uertice; teq;
Pertulerit placido blanda Arethusa sinu;
Nobile frondoso defluxit nomen olympo,
Elæi referens sacra uetusta Iouis.
Seu mage quodd celsas puer exuperaueris alpes;
Dum patet in laudes belgica terra tuas:
Oceaniq; petis non explorata britanni
Murmura; nec canæ Tethyos antra times:
Exhaustos praeserret ut illa etate labores,
Aeria nomen uenit ab alpe tibi.
Quicquid id est, quicumq; huius tibi nominis auctor
Mons, & inaccessi uerticis asperitas:
Non mores; non facta, sed altæ mentis acumen
Vidit, & ingenij praeuia signa tui.
Nam licet ipse animo nubes, & sidera uincas;
Cunctaq; sint sensu pene minora tuo:
Non te per duros aditus, rupes ue fragosas,
Se per floriferum uallis adimus iter;
Vallis, perpetuo quam uestit gramine riuus;
Et quam uicini litoris aura fouet.
Hoc est, hoc (mibi crede) deos aquare merendo;
Hoc est aeterni scepra tenere Iouis.
Cetera mortales inter peritura labores
Desere, & hoc unum uita sequatur opus.

AD IUNIANVM MAIYM
PRAECEPTOREM.

Cum tibi baianae spectantur ab equore nymphae,
Et tagnaq; uicinis hospita litoribus;

H 4 Qua

Quæ uetus herculeos perduxit semita tauros,
Longius excluso concita claustra mari;
Quaq; iacet Baulos inter lucumq; Sibyllæ,
Et Prochyta rectum per iuga tendit iter:
Nos hic (ut nosti) duræ parere puellæ
Cogimur, & tristes ducere in urbe moras.
Nec tamen aut studijs animum intendisse seueris,
Aut prodest sanctas excoluisse Deas.
Cumq; tot unanimes dederint mihi fata sodales;
Auxilium, nemo est, qui mihi rite ferat.
Instat seuus Amor, rescitq; in cote sagittas;
Nec patitur presso colla mouere iugo.
Et licet assiduis tabescant pectora curis:
Querimus, unde queant tanta uenire mala.
Atque utinam tristes Lachesis mihi finiât annos;
Claudat & ætatis tempora dura meæ.
Aut aliquis, seui quæ sit medicina furoris,
Non uanus nostra cantet in aure Deus.
Sed iam laurigeris cessant oracula Delphis:
Mutaq; Cumææ uirginis antra silent.
Nec Pan Mœnalia reddit responsa sub umbra:
Nocte licet pastor uiscera liber ouis.
Nec mihi chaonias spes est audire columbas:
Cornigerumq; pudet fata referre Iouem.
Oblitasq; loqui iam pridem Græcia quercus
Mirata est posito conticuisse deo.
At tibi uenturos Mai prædicere casus
Fas est, & mites consaluisse deos.
Nec tantum aut aræ fumos, aut nuntia sentis

Fulguræ

Fulgura, sed stygijs somnia missa locis;
Somnia, quæ miseram perturbant sepe quietem;
Dum mens incertis pendet imaginibus.
O quotiens per te uanum posuisse timorem
Me memini, & letos continuasse dies.
O quoties, trepidus cum non spernenda putarem,
In nostrum caui damna futura caput.
Sæpe meæ tibi cum narrassem uisa puellæ;
Dixisti, certos haud procul esse metus.
Sæpe illam madidos lustrare in flumine crines,
Iussisti, & misto soluere sarra sale.
Quod si olim terris talem te fata dedissent,
Spreuisset Thuscus Martia Roma uiros.
Nam te quis melius calidas deprendere fibras,
Consulere aerias aut potuisset aues?
Illa triumphatum regeret nunc legibus orbem;
Nec foret in cineres obruta pene suos.
Nec fera uidisset camensis funera pugna;
Aut aquilas parthos tam male ferre duces.
Scipiadum patris habitarent sedibus umbra:
Tanta nec hispanum conderet ossa solum.
Te duce, ueridicæ patuissent scripta sibyllæ;
Non intellecto quæ nocuere deo.
Fortunate deum interpres, quem sidera norunt,
Cui superum mentes explicuisse licet.
Non te lethali tetigit puer improbus arcu:
Quamuis & dominos implicet ille deos.
Nec tibi securos rumpunt suspiria somnos:
Fallaces Veneris despicias insidias.

At

ELEGIARVM

At nos incertis cæci iactamur in undis:
Ducimus & nullo tempora consilio.
Et quisquam mihi nunc longos optauerit annos,
Cum uideat uita & ædia tanta mea?
Non me Sisyphio superent impulsa labore
Saxa; nec infernis dolia adacta uadis.
Et Titij rostro cedit mihi uultur obunco,
Pomaq; lethæis risa sub arboribus.
Vos igitur, qui me uictum iam stetis amici,
Sic mea compositis cadite busta notis.
Actius hic situs est: cineres gaudete sepulti:
Iam uaga post obitus umbra dolore uacat.

IN DOMINAE NATALEM
AD IUNONEM.

IUNONI fer sacra, nouas lege musa coronas,
Natalis domina iam mihi festus adest.
Ipsa sed imprimis solennes indue cultus:
Et mihi purpurea tempora cinge rosa.
Vtq; aliquid gratas diuæ meditetur ad aras,
Affer inauratæ garrula plectra lyra.
Tu quoque uita tuos auro subnecte capillos:
Plurimaq; in niueo pectore gemma micet.
Hæc mihi te mea lux seros promisit in annos,
Hæc mihi te certam iussit habere dies.
Quanta mihi hæc primum fulserunt gaudia luce?
Quantus in hoc uno tempore uenit honos?
O mihi Erythreis merito signanda lapillis:

O mihi

MLIBERCI. 60

O mihi delicias inter habenda meas.
Quisquis ades, bona uerba, et letos edite cantus;
Libaq; de siculo dulcia melle date.
Alba mihi uestis nullo uiolata ueneno
Adsit; & in geminos defluat apta pedes.
Ante aram uiridi texant umbracula quercu
Formosis Dryades, rustica turba, comis.
Phæbus odorata circum tegat atria lauro:
At myrto duplices tu Cytheræa fores.
Ipsa Arabum merces Neseia turba ministret
Leneusq; serat Naxia uina pater.
Omnia sint letis operata ex ordine sacris:
Et cælum niueis constrepat alitibus.
Magna parens Iuno, centum comitata ministris,
Huc ades; & uotis annue Diua meis.
Vos quoq; per uacuum quæ luditis æra, nympha,
Cingite felici nubila summa choro.
Scilicet euentus hæc sint bona signa futuri:
Hæc eadem plene nuntia letitia.
Ipse ego uestra sequar iucundo gaudia plausu;
Et peragam uarios ore, manuq; modos:
Quin etiam seritis, & thure calentibus aris,
Excipiam sancta numina uestra die.
At tu natalis, nullos non fauste per annos,
Semper honorata luce serenus eas.
Quodq; opto, innumeras (siquid prece posse putamur)
Cum ææ uincas uatis olympiadas.

AD RVI-

H E L I G I A R V M

A D R V I N A S C V M A R A M
V R B I S V E T V S T I S S .

Hic, ubi Cumææ surgebant inclyta samæ
Mœnia, Tyrreni gloria prima maris;
Longinquis quò sepe hospes properabat ab oris,
Visurus tripodas Delie magne tuos;
Et uagus antiquos intrabat nauita portus,
Querens Dædalæ conscia signa fugæ:
(Credere quis quondã potuit, dum fata manebãt?)
Nunc silua agrestes occultit alta feras.
Atque ubi fatidicæ latuere arcana sibyllæ,
Nunc claudit saturas uespere pastor oues.
Quæq; prius sanctos cogebat Cuvia patres,
Serpentum facta est alituumq; domus.
Plenaq; tot passim generosis atria ceris,
Ipsa sua tandem subruta mole iacent.
Calcanturq; olim sacris onerata trophæis
Limina: distractos & tegit herba deos.
Tot decorâ, artificuq; manus, tot nota sepulchra,
Totq; pios cineres una ruina premit.
Et iam intra solasq; domos, disiectaq; passim
Culmina setigeros aduena figit apros.
Nec tamen hoc grauis cecimit Deus ipse carinis:
Præuia nec lato missa Columba mari.
Et querimur, cito si nostrâ data tempora uitæ
Diffugiunt? urbes mors uiolenta rapit.
Atque utinam mea me fallant oracula uatem:
Vanus & à longa posteritate ferar.

Nec

L I B E R V I I . 61

Nec tu semper eris, quæ septem amplecteris arcès:
Nec tu, quæ medys æmula surgis aquis.
Et te (quis putet hoc?) altrix mea durus arator
Vertet; &, Vrbs, dicet, hæc quoque clara fuit.
Fata trahunt homines. fatis urgentibus, urbes,
Et quodcunque uides auferet ipsa dies.

M A L A P V N I C A .

Quid miser externas perquiris Nauita gentes?
Et tam longinquo gurgite quæris opes?
Nec te uentorumq; minas, pelagiq; procellas,
Non piget ignotæ damna subire uis.
Aspice, quàm tenui uelemus cortice gemmas.
Iam tibi, quicquid habent litora rubra, damus:
Seu uis purpureos roseo fulgore Hyacinthos:
Insensam Baccho siue Amethyston amas:
Ardentis seu quæ torres imitantur, & ignes:
Seu magè diluto lumine chrysolithos.
Sed rude diuitias extollit uulgus inanes:
Nec meminit, quantis sit caput inde malis.
Diuitiæ fera bella uiris, lethumq; tulerunt.
Nam prius æterna pace uigebat humus.
Diuitijs natoq; pater, natusq; parente
Ceditur, & caro fratre uerenda soror.
Nec tantum seuæ tractant aconita nouerçæ:
Sed ingulat partus mater auara suos.
Adde, quòd & gemmæ solo fulgore probantur;
Adscitusq; illis queritur arte decor.
At nobis natura oculos tardare tuentes,

Et

ELEGIARVM

Et dedit, arenti pellere ab ore sitim.
Nec nostræ populos armant in prelia gemme;
Nec suadent magnos clam uiolare Deos.
Sed semper placidis uisunt conuiuia mensis:
Stant ubi iucundo pocula plena mero.
Illic nos teneræ uir porrigit ipse puella,
Porrigit & cupido fida puella uiro.
Pacis opus sumus, & pãcati munus amoris;
Quod capit à Satyro Nais amata suo.
Nec temere, infernis cum nos libasset in hortis,
Noluit ad matrem nata redire suam.
Nos quoque, dũ libycos errat Pomona per agros,
Obstupuit pleno fracta rubere sinu:
Ac rarum mirata decus, mirata liquorem,
In sua de patrio transtulit arua solo.
Ergo Punicæ laus hæc, & gloria siluæ,
Vincere gemmiferi lucida dona maris;
Pallentiq; graues depellere corpore morbos;
Aegraq; Pæonijs ora leuare modis.
Quod nec Erythraei præstabant litora ponti,
Non opibus pollens indica terra suis.
Tu uero, duplici fulgent cui tempora lauro,
Militiæ, & sacri Dux Aquiuue chori:
Accipe nos, laudum contentus luce tuarum;
Muneraq; inuise despice luxurie:
Et seu carminibus, seu delassaberis armis;
Diluat exundans hæc tibi gemma sitim.

ACTII

ACTII SYNCERI SANNAZARII

ELEGIARVM LIBER III.

AD FEDERICVM FERDI-
NANDI FILIVM, ARA-
GONEVM, SICILIAE
REGEM.

ERGO Ego fallaci tantum seruire puellæ
Natus, & aduerso semper amore queri?
Nec me pieria spectabit Phæbus in umbra
Inter certantes carmina ferre choros?
Quæ densos Helicon saltus, collesq; uirentes
Pandit; & Aonidum perluit antra liquor;
Dispositæq; iugis intexunt ferta puellæ;
Pendentesq; sonant per caua saxa lyra.
Iam libet intactis haurire è fontibus undam,
Et lustrare sacrum, quæ uia nulla, nemus.
Ardua sunt tentanda: nouas en carmina uires
Sumite: per durum gloria anhelat iter.
Nunc opus est alia crinem compefcere fronde:
Nil mihi cum sertis Bacche iocose tuis.
Ipse audax uirides Parnasi in uertice lauros
Decerpam, aut siluis Pinde canore tuis.
Ipse lyram nullo percussam pollicis ictu
Suspendam ex humeris, præmia rara, meis.
Non ego nunc molles meditor lascinus amores:
Nec iacio ad surdas carmina blanda fores.
Maior ad heroes me subleuat aura coturnos:
Maior & in nostro personat ore deus.

Lætus

Letus ades Federice: tuas ex ordine laudes
Exequar: auspicijs fama petenda tuis.
Nā quāquam antiquis Regū bene fulta triūphis
Stat domus; & tantis se tibi iactat auis:
Mariorum tua non titulis innixa recumbit
Gloria, nec priscis gestit imagibus:
Sed certat magnos uirtus ante ire parentes,
Aeternum & uera laude parare decus.
Nec tua facta olim titulo breue marmor habebit.
Immensum magni carminis illud opus:
Seu te quis teneris puerum miratus ab annis,
Aetatis referat tempora prima tue:
Seu casus rerum uarios, duosq; labores,
Exhausta & seuo praelia Marte canat.
Egressum uix dum cumis Aenia nutrix
Sensit, & aduentu mota repente tuo est:
Terq; deos uenerata, caput ter substulit urna;
Et tandem Phrygio lingua uoluta sono est.
En iterum sol magne, meae post diruta Troiae
Pergama, post latius spes mihi surgit auos.
Hac aetate uagi quondam per prata Scamandri,
Aenean uidi ludere sepe meum.
Nec tu maior, eras cum iam post fata Creusae
Reptares gremio pulcher Iule meo;
Certaresq; iocis curas mihi demere aniles,
Deducens blandas nostra per ora manus.
His tamen auspicijs Albane ad sidera turres
Creuere, & rerum maxima Roma caput.
Hinc Decios, Fabiosq; hinc pectora dura Catones

Vidimus,

Vidimus, & fasces Brute seuerē tuos.
Vidimus & ductos non uno ex hoste triumphos,
Autēiq; iul.ois stemmata Caesaribus.
Ingredere o, felixq; subi pede nostra secundo
Mœnia; propensos & uenerare deos.
Ingredere; Antiphatae pollens tibi regia seruit,
Et Lestrigonio limina tuta metu.
Sit Ioue Creta potēs; sint clari ab Apolline Delphi;
Laudet Amiclaeos Tanaris ora duces.
Alciden; Bacchurq; ferant ad sidera Thebæ:
Terra rudimentis nostra beata tuis.
Nam te, dum rapidos arcet de finibus hostes;
Ardua magnanimus misit in arma pater.
Auspice te, nostrae nullis incurfibus arces,
Succumbent nullis littora nostra minis.
Sed bene habet; cessere metus, cessere pericla:
Barbarus hostiles ad sua uertit equos.
Iam iuga, iam lati respirant undique campi:
Nec tuba ueliferas concitat ulla rates.
Tu tamen ad patrios reuocabere uictor honores;
Maternosq; sinus, Partenopemq; petes.
Mox Salentinos ibis metator in agros,
Quā secat Oebalia culta Galefus aqua.
Sed quō diuor edax non irruis? ecce repente
Fata iubent longas te procul ire uias;
Romanumq; patrem, sacrasq; inuisere sedes,
Imprimis magnos promeruisse deos.
Tum pontes, arcusq; ducum, delubra, uiasq;
Cumq; suis cernes structa theatra foris.

I Interea

Interea uaticanas numerare per aedes
Tot signa artificum, tot monumenta licet.
Mox Veios, ueteresq; Umbros, fortesq; Sabinos
Transgresso, Adriacum stat superare latus,
Aemiliaq; domos, Apenninumq; niuaem.
Et Phaetonteo proxima regna Pado,
Quis sumptus Leonora tuos, quis publica dicat
Munera, Atestinis edita principibus?
Iam ueteres superas diues Ferraria ludos;
Aurea dum celeri premia ponis equo;
Effigiesq; deum, spectandaq; signa per aras
Extruis, & uarijs pegmata celsa locis.
Quis rursus Venetae miracula proferat urbis?
Vna instar magni quae simul orbis habet.
Vna Italum Regina, altae pulcherrima Romae
Aemula, quae terris, quae dominaris aquis.
Tu tibi uel reges ciues facis, ò decus, ò lux
Ausoniae; per quam libera turba sumus:
Per quam barbaries nobis non imperat; & sol
Exoriens nostro clarius orbe micat.
Proxima sunt Gonsaga tuae spectacula terrae,
Donaq; per magnos ante parata duces.
Mantua queis, largoq; exultat Mincius ore,
Ausus spumiferum tollere ad astra caput.
Mincius aeterni sacrum geniale Maronis;
Cui cedit flauo lucidus amne Meles.
Hinc populos Ticine tuos spectare licebit,
Distaq; lanigeræ mœnia pelle suis,
Taurinosq; altasq; alpes, Pœninaq; castra,

Et

Et Rhodanum, & ripas magne Lemame tuas.
Inde per immensum lati spatia bere campi;
Ostendit sacrum Mons ubi iura nemus.
Et ueteres felix custodit Claudius arces,
Claudius aeternæ conciliator opis.
Hic formidatas acies, ipsumq; uidebis
Elatum longa prosperitate ducem.
Finitimis dum bella parat, tibiq; arma, uirosq;
Commendans, magni ius dabit imperij,
Nimirum ingeniumq; sagax miratus, & artes,
Quaq; dabis mentis plurima signa tuæ.
Quapropter medijs generum te deligit armis,
Pollicitus natae spemq; torumq; suæ.
Ac uelut Oenomai curvus, astumq; secutus,
Eludet pacti fœdera coniugij.
Sed male ut Oenomao curvus cessere, doliq;
Perfidiae pœna sic ferus iste luet.
Ter uictus, ter iam castris exutus ab hoste,
Postremo miseram corruet ante diem.
Nam deiectus equo, fossaq; inuentus in alta,
Obscœnam turpi sanguine tinget humum.
Nec iam erit, extremos funus qui curet ad ignes;
Non lapis, incisis qui tegat ossa notis.
Tu celsus, tu sublimis, tu uictor honorem
Accipies; tibi quem Gallia tota dabit;
Bisq; tuis referet superatos Lingonas armis,
Ductaq; bis pulsos signa per Elnetios:
Præterea quantum populorum Mosa coerces;
Quantum cœrulea Rhenus inundat aqua.

I 2 Atque

E L E G I A R V M

Atque erit is nostræ gentis vigor; omnia credi
Vt possint iusto succubuisse metu.
Hic ego te, laudesq; tuas fortissime Iuli
Non sileam, et ualida prælia gesta manu.
Quem titulis Aquinua domus prælustribus ornat;
Mortalesq; inter, semideosq; locat.
Et iam militiæ moles tibi creditur omnis;
Omnia sub leges allucis ipse tuas.
At te patrato iuuenum pulcherrime bello
Tempus erat patrijs dona tulisse Deis;
Mendacisq; simul fastus, odiumq; tyranni
Cum prope defenso deseruisse solo.
Eia age rumpe moras, inuisaq; castra relinque;
Fidaq; magnanimi limina regis adi.
Cui uel ad Oceani fines tot litora parent;
Iuraq; dant sceptri Celtica regna sui.
Hic tibi felices tedas, certosq; hymenæos
Expedit, tutas & simul addet opes.
Testis erit Liger, Aruernis qui susus ab antris
Libera deuexum per loca findit iter.
Interea patrem, campanaq; tecta reuise,
Debitaq; auspicijs hei mihi regna tuis;
Debita, sed satis cito iam cessura malignis;
Euertet tantas cum serus hostis opes.
Dij maris hebrusci, per quos Tyberinus, et Arnus,
Macraq; ceruleis iungitur altus aquis;
Dum redit in patriam iuuenis, tot honoribus ætæus,
Candida felici soluente uela noto.
Vosq; citæ puppes iussum properate per æquor:

Fata

L I B E R I T I . 65

Fata dabunt istas sepe iterare uias:
Nec semel hos tractus, Ligurumq; uidebitis oras.
Aut Vari infaustum fluminis hospitium,
Vallatosq; sinus scopulis, Toroentia claustra,
Et sparsas medijs Stechadas æquoribus.
Denique Phocæicosq; sinus, Marioq; refossum
Litus, & antiquæ mœnia Massiliæ.
Donec fatales Turonum accedere muros
Permittant uestro fata sinistra duci.
Ab Liger, ab nimium lacrymis urgende meorum,
Qualia spectabis flumine busta tuo;
Busta, quibus magni ponant diademata reges;
Grataq; solenni flore parentet humus.
Atq; aliquis Latio ueniens nouus hospes ab orbe,
Portet honoratas munus ad inferias;
Et dicat; Federice tuorum hic meta laborum
Hæsit. habet nostros hæc breuis urna deos.

Q U O D P V E R I T I A M E G E R I T I N
P I C E N T I N I S , A D C A S S A N -
D R A M M A R C H E S I A M .

E S T Picentinos inter pulcherrima montes
Vallis: habet patrios hic pia turba Deos.
Quam super hinc cælo surgens Cerretia rupes
Rõndet: at huic nomen Cerrea siluæ dedit.
Parte abia sacra respondent saxa Tebennæ;
Quiq; rigens Merula nomine gaudet apex.
Et circum nigra late nemus accubat umbra,

I 3 Plurima

ELEGIARVM

Plurima quæ riguis effluit unda iugis,
Semiferi, si uera canunt, domus horrida Fauni;
Conuectant anidæ quod sua lustra fera.
Accipit hic tergo formosum bucula taurum:
Accipit immundum sima capella marem.
Mille tori Dryadum, satyrorum mille recessus,
Antraq; siluicolæ grata latebra Deæ.
Viula nomen aquæ, tenuiq; subuncula riuo,
Et quæ de gelida grandine dicta sonat.
Huc mea me primis genitrix dum gestat ab annis,
Deducens caro nupta nouella patri;
Attulit indigenis secum sua munera diuis,
Imprimis docto florea ferta gregi.
Grex erat Aonidum cætu comitata sororum
Ipsa sui princeps Calliopea chori.
Delius argutis carmen partitus alumnis,
Flectebat faciles ad sua plectra manus.
Atque hic me sacro perlustrauere liquore;
Cujus quibus nostræ prima salutis erat.
Tum lotum media puerum statuere choreas;
Et circum fufis obstrepere sonis.
Denique præinctumq; ederis, & uirgine lauru,
Ad citharam dulces edocuere modos.
Tantus erat lætis animum concentus in agris,
Ut posses ipsos dicere adesse deos.
Venerat omne genus pecudum, genus omne ferarum,
Atque illa festum luce habuere diem.
Tunc ego pastorum numero, siluestria primum
Tentaui calamis sibila disparibus.

Deductumq;

LIBER III. 66

Deductumq; leui carmen modulatus in umbra,
Innumeros paui lata per arua greges.
Androgeumq; Opicumq; et rustica sacra secutus,
Commouit lacrymis mox pia saxa meis,
Dum tumulum caræ, dum festinata parentis
Fata cano, gemitus dum Melisea tuos.
Ac tacitas per operta uias rimatus, & antra
Inspecto, & uarijs flumina nata locis.
Mox maiora uocant me numina: scilicet alti
Incessere animum sacra uerenda Dei;
Sacra Dei Regisq; hominum, dominiq; Deorum,
Præuuum sanctæ religionis opus;
Nuncius æthereis ut uenerit aliger astris,
Donâ ferens castæ uirginis in gremium.
Quid referam caulasq; ouium, lususq; canentum
Pastorum, & Reges Arsacis ora tuos?
Nec minus hæc inter piscandi concitus egit
Ardor in æquoreos mittere lina sinus;
Fallacesq; cibos uacuis includere nassis;
Atque hamo undinagos sollicitare greges;
Quædoquidè salsas descendi ego primus ad undas,
Ausus in expertis reddere uerba sonis.
Quid referam mollesq; Elegos, miserabile carmen,
Et superis laudes non sine thure datas?
Quæq; alijs lusi numeris, dum seria tracto,
Dum spargo uarios per mea dicta sales.
Multaq; præterea, dilectæ grata puellæ,
Adscisco antiquis rursus Hetrusca modis.
Ut sileam nunc impensos tot regibus annos;

I 4 TOE

ELEGIARVM

Tot data belligeræ tempora militiæ:
 Et sileam uexata malis mea corpora morbis,
 Vixq; Machaonia restituenda manu.
 Adde graues populiq; fugas, procerumq; ruinas.
 Insicta & miseris urbibus exilia.
 Ipse per infestos tecum Federice labores
 Multa adij terra, multa pericla mari.
 Tuscorumq; uadis, Ligurumq; exercitus undis,
 Postremo litus Massiliense subi.
 Iam Rhodanum, Volcasq; feros, uocontiaq; arua
 Legimus, & fines belgica terra tuos.
 Bisq; pruinosas cursu superauimus alpes:
 Bis metas magni uidimus Oceani.
 Atque hic te tandem defleuimus optime Regum;
 Quantum Hecube natos fleuerat ipsa suos;
 Quantum discissis fratres Cassandra capillis,
 Andromacheq; sui dum legit ossa uiri.
 O fatum infelix, o fors male fida, quid illic
 Egimus? o tristi mersa carina loco.
 Cum nullum interea frugis genus imbre, uel æstu
 Redderet ingenio Musa uocata meo.
 Et iam miramur, longo si pressa labore
 Anxius uires paruula uena suas.
 Ipse Deū simul, atq; hominū celebrator Homerus
 Deficeret, ne dum segnis, inersq; lyra.
 Deficeret pater ipse, & carminis auctor Apollo;
 Vegasidum sacras qui tenet unus aquas.
 Ergo, tanta meæ cum sint dispendia uite
 Facta; potes nostram quisque dolere uicem;
 Quod

LIBER III. 67

Quod non ingenio, quod non profecimus arte;
 Quod mea sit longo mens prope uicta situ:
 Quod mala subrepens imos ceu pestis in artus
 Irruerit, fracto corpore, segnities;
 Nec pote iam lapsæ studium reuocare iuuenta;
 Ingenij cum sit tacta ruina mei.
 Tu saltem bona posteritas ignosce dolori;
 Qui facit, ut spreto sit mea fama loco:
 Musarum spolierq; bonis, & nomine claro
 Vatis; & hæc ultro credar habere mala.
 Profit, amicitie sanctum per secula nomen
 Seruasse, & firmam regibus usque fidem.
 Vosq; uel ignauo, uel tardo parcite amici;
 Cui natura suas dura negarit opes;
 Dum tamen ambitione mala, atque libidine turpi,
 Et caream inuise crimine auaritie.
 Tu quoque uel sesse testis Cassandra senectæ,
 Quam ininet arbitrium funeris omne mei;
 Compositos tumulo cineres, atque ossa piato.
 Ne u pigeat uati soluere iusta tuo.
 Parce tamen scisso seu me mea uita capillo;
 Siue: sed heu prohibet dicere plura dolor.

DEOS NEMORVM INVOCAT IN
EXTRVENDA DOMO.

Dii nemorum saluete: ego uos de rupe propin-
 De summis patriæ mæmibus aspicio: (qua
 Aspicio, uenerorq; caue mihi plaudite ualles;
 Garru

P R E L I E G I A R V M
Garrula uictis perstrepat aura iugis.
Vos quoque perq; focos felicia dicite ciues
Verba; per intellectas flore decente nias.
Victima solennes eat inspectanda per aras.
Turbaq; palladia fronde reuincta comas.
Mosq; ut ab antiqua repetatur origine Roma.
Exterior forda cum boue taurus aret.
Ac prius in fosso testum quam cingere sulco
Incipimus iustos thure piare Deos.
Nulla per obduetum decurrant nubila calum:
Candidaq; augustum concinat omen auis.
Exurgat paries, uentos qui pellat, & imbres;
Qui multa circum luce serenus eat.
Adsit dispositis series concinna columnis;
Quaeq; ornet medias crebra fenestra fores.
Ipse biceps primo custos in limine Ianus
Occurrat laetis obuius hospitibus.
Protinus a dextra sacra, mea turba, sorores
Cingant uirginis atria prima choris.
A leua nitidis stratum Pythona sagittis
Miretur posita Cynthius ipse lyra.
Aedibus in medijs parui sinus amphitheatri,
Visendas Regum prebeant historias.
Ac primum triplici sese defendat ab hoste
Fernandus rapido iam metuendus equo.
Alfonsusq; pharetratas, dira azmina, gentes
Cogat Hydruntinis cedere litoribus.
Tum iuuenis Rex ipse, & Regum insignibus auctus
Alpinos adigat linquere castra duces.

Postremo

Postremo Federicus, auito laetus honore,
Dalmaticas grandi classe refringat opes.
Inferosq; Deos, metuendaq; iura minatus,
Incidat nato bella gerenda suo.
Hic bene conueniens membris uariantibus ordo
Aspiciat celebris e regione situs.
Exhedra, xistiq; Tablinum, Hypocausta, Dieta,
Et quae priuatis usibus apta uelim.
Atque aliae occasus, aliae uertantur in ortus,
Quaeq; habeat Borean, quaeq; inhibere Notum.
Iungantur longis quadrata obliqua rotundis:
Et capiat structos plurima cella toros.
O studijs placitura meis, o mille per artes
Ocia pierijs nostra iuuanda modis.
Hic ego tranquillo transmittam tempora cursu;
Dum ueniat fatis mitior hora meis.
Viximus erumnas inter, lacrimosaq; Regum
Funera: nunc patria iam licet urbe frui:
Ut quod tot cure, tot detraxere labores,
Restituat uati Parthenopea suo.

FINIS.

ACTII SYNCERI SANNAZARII
NEAPOLITANI, VIRI PATRI-
CII, EPIGRAMMATON
LIBER PRIMVS.

AD FEDERICVM REGEM.

SCRIBENDI studium mihi tu Federice dedisti,
Ingenium ad laudes dum trabis omne tuas.
Ecce, suburbanum rus, & noua pradia donas:
Fecisti uatem, nunc facis agricolam.

AD VILLAM MERGILLINAM.

Rupis ò sacrae, pelagiq; custos,
Villa Nympharum domus, & propinqua
Doridos, Regum decus una quondam,
Delitiasq;
Nunc meis tantum requies camoenis;
Vrbis inuisas quoties querelas,
Et parum fidos popularis aure
Linquimus astus:
Tu mihi solos nemorum recessus
Das, & hærentes per opaca laurus
Saxa: tu fontes, Aganippidumq;
Antra recludis.
Nam simul tete repeto; tuasq;
Sedulus mecum ueneror Napæas:
Colle Mergillina tuo repente
Pegasis unda

Effluit

Effluit de qua chorus ipse Phæbi,
Et chori Phæbus pater, atque princeps,
Nititur plures mihi iam canenti
Ducere riuos.
Ergo tu nobis Helicon, & udae
Phocidos saltus, hederisq; opacum
Thespie rupis nemus, & canoro
Vertice Pindus.

I puer, blandi comitem laboris

Affer ~~_____~~
Affer ~~_____~~
Cui recedat

Principis ~~_____~~
Fama, per latas spaciata terras,
Euchæ, quæ sol oriens, cadensq;
Frena retorquet;
Quaq; non notos populos, & urbes
Damat æternis Helice pruinis;
Quaq; seruentes cumulos arene,
Dissipat auster.

Ille crescentes ueneratus annos
Vatis, antiquum referentis ortum
Stirpis, & clarum genus, & potentum
Nomen auorum;
Contulit large numerosa dextra
Dona; & ignauæ stimulos iuuenta
Addidit, siluas, & amica musis
Ocia præbens.

EPIGRAMMATON

CAIENDAE MAII.

*Mainus adest; da serua puer: sic sancta uetustas
Instituit; prisci sic docuere patres.
Iunge hederam uiolis; myrtum subtexe ligustris;
Alba uerecundis lilia pinge rosis.
Fundat inexhaustos mihi decolor indus odores:
Et fluat assyrio sparsa liquore coma.
Grandia fumoso sument chrystalla Lyaeo:
Et bibat, in calices lapsa corona meos.*

IN TVMVLVM LADISLAI REGIS.

*Miraris niueis pendentia saxa columnis
Hospes, & hunc, acri qui sedet altus equo.
Quid si animos, roburq; ducis, praeclearaq; nosse
Pectora, & inuictas dura per arma manus?
Hic Capitolinis deiecit sedibus hostem:
Bisq; triumphata uictor ab urbe redit:
Italiamq; omnem bello concussit, & armis:
Intulit Hetrusco signa tremenda mari.
Ne ue foret Latio tantum diademate felix;
Ante suos uidit gallica sceptrata pedes.
Cumq; rebellantem pressisset pontibus Arnum;
Mors uetuit sextam elaudere Olympiadem.
I nunc, regna para, fastusq; attolle superbos:
Mors etiam magnos obruit atra Deos.*

A D

LIBER II. 70

AD FEDERICVM REGEM.

*Clausa quod effossis erumpunt ossa sepulchris,
Et reserant ueteres putria saxa rogos.
Nimirum tanto cupiunt sub principe manes
Viueret; & ad nutus umbra uocata uenit.
Vtq; decet, longo mansuras temporis sedes
Spondent, & regnis ocia leta tuis.
Quaeq; diu ambiguus tecum fortuna uagata est
Passibus; hic certa stat bene mixta rota.
Sume animos Federice: tuis hic meta periculis
Haeret: habent manes, & pia busta fidem.*

AD NINAM.

*Sexcentas Nina da, precor, roganti
Sed tantum mihi bastiationes:
Non quas dent bene filiae parenti;
Nec quas dent bene fratribus sorores:
Sed quas nupta rogata det marito;
Et quas det iuueni puella caro.
Iuuat me mora longa bastiorum;
Ne me tam cito deserat nolutas.
Nolo marmora muta, nolo pictos
Dearum Nina bastiare uultus:
Sed totam cupio tenere linguam,
Insertam humidulis meis labellis;
Hanc & sugere; morsumculasq;
Molles adijcere; & columborum
In morem, teneros inire lusus.*

Ac

EPIGRAMMATON

Ac blandum simul excitare murmur.

Hæc sunt suavia dulciora melle

Hybleo, & sicula liquore canne.

Hæc sola ambrosiæq; nectarisq;

Succos fundere, sola habere possunt.

Quæ si contigerint mihi, tuisq;

Admouere sinas manum papillis:

Quis tunc diuitias, quis aurum, & omnes

Assis me putet æstimare reges?

Iam non maluerim mihi beatas

Auroræ, Venerisq; habere noctes:

Non Hebes thalamos beatiores:

Non, si deserat hæc suum maritum:

Non si me roget usquequaque: non si

Aeternam mihi spondeat iuuentam.

DE NATALI ALTIILII VATIS.

Musarum lux alma, mens cui thura quotannis,

Cui rite Altilius fundit in igne merum:

Accipe seruos hyberno frigore flores;

Quæq; madent siculis annua liba fanis:

Quandoquidem magnum Latio, rarumq; dedisti

Pignus, & Aonijs non leue nomen aquis:

At tu, sic tristes nunquam experiare tenebras;

Sic Phæbi nitido semper honore mices:

Fausta, precor, longos tamè expectata per annos,

Altilioq; tuo concolor usque redi.

AD FEDERICVM REGEM.

Hybernas tibi pampineis cum vitibus uvas

Mittimus, o regni gloria, bonosq; tui.

Prela uacant; riget omnis ager; spumantia tandem

Musta silent; mensis est tamen uua tuis.

Iam pater Autumnus uernantia lilia mittet;

Talia si medio frigore bruma dedit.

DE EXPEDITIONE ALFONSI REGIS.

Venturos olim Romana ad mœnia Turcas,

Dixerunt uates: credite, uera canunt.

Scilicet Alfonso Turcas in bella trahentem

Expectas fatis anxia Roma tuis.

Pone metum, uincet; sed te meliora manebunt

Imperia, Alfonso principe maior eris.

IN TUMVLVM LAURAE

PVELLAE.

Et lacrymas etiam superi tibi Laura dedissent:

Fas etiam superos, si, lacrymare, foret.

Quod potuit tamen, auratas puer ille sagittas

Pregit, & extinctas mœsta Erycina faces.

Sed quamuis homines tangant tua fata Deosq;

Nulli flebilior, quam mihi, uita iaces.

Felices anime, quibus is comes ipsa per umbras;

Et datur Elysiūm sic habitare nemus.

EPIGRAMMATON

DE PARTU NISAEAE CHARITAE
CONIVGIS.

Dum parit, & longas iterat Nisaea querelas;
Scinditur incerta seditione polus.
Pierides puerum, Charites optare puellam:
His Venus, ast illis docta Minerua fauet.
Astat amans Veneri Maiores, Phœbusq; Mineruæ;
Magnanimusq; aqua Iuppiter aure sedet:
Cum subito aurato surgit puer improbus arcu;
Et cælum notis territat omne minis.
Assensere metu superi. pater ipse Deorum
Risit; & Aonias iussit abire Deas.
Exultat palma Venus; & nascente puella
Augentur Charites, Cypria turba, Deæ.

AD FEDERICVM REGEM.

Edicto nuper cum tu Rex magne caueres,
Audaci nequis stringeret arma manu:
Deposuisse tuum uel primus diceris ensen,
Et monstrasse palam primus inerme latus.
Quid maius populis ue tuis Federice, uel urbi
Accidere huic nostræ per tua dona potest?
Post domitos hostes, inter tot commoda pacis,
Contigit exemplis uiuere posse tuis.
Publica nimirum res tunc sibi constat, & æquum
Imperium; cum Rex, quod iubet, ipse facit.

DE

LIBER I. 72

DE EMENDATIONE CATULLI
AD IOVIANVM.

Doctus ab Elysiâ redeat si ualle Catullus;
Ingratosq; trahat Lesbica sola choros:
Non tam mendosi merebit damna libelli;
Gestiet officio quàm Iouiane tuo.
Ille tibi amplexus, atque oscula grata referret;
Mallet & hos numeros, quàm meminisse suos.

DE BORGIA, ALEXANDRI
PONTIFICIS FILIO.

Qui modo prostratos iactarat cornibus urfos,
In latebras taurus concitus ecce fugit.
Nec latebras putat esse satis sibi: Tybride toto
Cingitur, & notis uix bene fudit aquis.
Terruerat montes mugitibus: obuia nunc est,
Et facilis cui uis præda sine arte capi.
Sed tamen id magnum; nuper potuisse uel urfos
Sternere, nunc omnes posse timere feras.
Ne tibi Roma non desint spectacula pompæ;
Amphitheatrales reddit arena iocos.

K 2 AD

EPIGRAMMATON
AD EVNDEM, DVM AB VRSINIS
PREMERETVR.

O taure, præsens qui fugis periculum:
(Nam te nec odio, tædio, ne tam bonas
Spreuisse silvas, tam bonos putem lacus)
Dic quis propinqua nubibus tibi iuga
Molestus inuidet? iuga illa iam tuis
Sudata cornibus, tuisq; prælijs
Deiuncta? quis saltus, & amnium uberes
Cursus, torosq; marginum uirentium?
Quis uda riuis prata? quis recondita
Nemora? quis umbras sibilantium arborum
Male aduocatos abstulit tibi Deus?
Non amplius uidebis, ab miser, miser,
Amata regna; non uidebis amplius
Vos amores; non licebit, heu, tibi
Posthac cubanti sub genistulis tuis,
Mollue fulto niueum amaraco latus,
Audire uoces ruminantium gregum;
Meridianum non inire somnulum.
Quæ nunc adibus resquas? quæ petes loca
Diselle taure? quas subibis ilices?
Vbi myrica? ubi uirentis arbuti
Iucunda sedes? ubi salicta, & omnibus
Ehu iuuenca præferenda pascuis?
Iuuenca, solos quæ relicta ad aggeres
Padi sonantis, heu malum fororibus
Omen, dolentis inter orba populos

Te

LIBER I. 73

Te te requirit, te reslagitans suum,
Implet querelis nemus; & usque mugiens
Modo huc, modo illuc fuerit, amore perdita;
Omnia peragrat arua; lustrat omnia;
Num qua bisulca signa cernat ungula;
Quærit per alta montium cacumina;
Quærit per ima uallium cubilia,
Memor locorum, non tamen sui memor;
Te mane primo, te rubente uespero
Luget: nec illam Luna cum recurret
Cælo, nec atræ noctis alma sidera
Uiderè dormientem. abire flumina,
Abire solem, abire cernit omnia;
At ipsa mæstam sola non abit domum,
Humi recumbens. strata sub nudo æthere.
Hanc & puella nemorum, & ipse corniger
Sylvanus aspicit; hanc bubulcus intuens,
Miser bubulcus, nec inuare eam ualens,
Tantum, quod unicum in malis refugium habet,
Susspirat; ingemit, deum inuocat fidem,
Iratu ursis, quod coegerint procul
Abire siluis albulum iuueniculum,
Et tam uenustam clamitare buculam.

IN GEMMAM SVAM.

Hæc, mihi quæ roseos iussit sordere hiacynthos,
Et nitet articulis unica gemma meis;
Cuius in exiguo ductor stat troicus orbe,
Anchisesq; senex, Ascaniusq; puer;

K 3

Quis

EPIGRAMMATON

Quis credat? ueteres inter neglecta ruinas,
 Et uili latuit semisepulta solo.
 Tu tamen obrueras; nec te sinuessa pudebat
 Hoc decus heu terris occuluisse tuis.
 Scilicet Aenean natumq; , patremq; , gerentem,
 Ignibus ereptos obrueresq; , Deos?
 Parcere debueras, cui iam pia flamma pepercit;
 Nec totam turpi dedecorare nota.
 Et dubitem Belgasq; , feros, rigidosq; , Britannos
 Hac comite ignotos & penetrare sinus?
 Hæc est Iliacos pietas spectata per ignes;
 Cum uerita est profugos ledere flamma deos.

DE VENERE, ET MARTE.

Dum Venus armatum complectitur obuia Martē;
 Distrinxit teneram fibula adunca manum.
 Sensit, & ante Iouem ridens ait æmula Pallas:
 Bella iterum gessit cum Diomede soror.

DE ENDYMIONE, ET LVNA.

Spreuerat hirsutas pascentem Pana capellas
 Candida nocturnis quæ Dea fertur equis.
 At postquam niuæ conspexit munera lanæ;
 Post habuit notas Endymionis oues.
 Qui simul ac tristes somno inclinaret ocellos;
 Mars hæc, mors, inquit, non mihi somnus erit.

DE FERDINANDO IUNIORE.

Corniger æsculea Faunus recubabat in umbra;

Cum

LIBER I. 74

Cum propelatrantes sensit adesse canes.
 Mox inuenem superis similem, diuināq; , tela
 Conspiciens, trepido sic mouet ora sono.
 Seu Mars, siue alto Phæbus descendis Olympo;
 Iam iam linquo omnes te ueniente feras.

DE POGGIO FLORENTINO
HISTORICO.

Dum patriā laudat, damnat dum Poggiiu hostem;
 Nec malus est ciuis, nec bonus historicus.

DE BARTH. PLATINA.

[REDACTED]

DE DIANA, ET FERDI. II.

Errabat Diana suis immixta puellis;
 Cum procul ecce mei conspicit ora Ducis;
 Atq; ait: huc Nymphæ cōcedite, nāq; propinquat,
 Qui regat in sanas certius arma feras.

DE MANE, ET VESPERE.

Sol iubet exoriens, Faunos, Dryadasq; , puellas
 Querere, & herboso ducere monte choros.

K 4 Declinis

EPIGRAMMATON

Declinis, vitreas suadet descendere ad undas,
Doridaque, & lusus ò Galatea tuos.
Causa patet: quia, sublimes cum tendit in arces,
Nos quoque per saltus, & iuga summa rapit.
Cum uero hesperios petit ima Thetyos amnes
Exmplo ad fontes nos uocat ipse suo.
Hinc adeo natura hominum loca mane requirit
Ardua; caruleis uespere gaudet aquis.

DE VULTURNO, ET PVE-
RO REGIO.

Miramur tacitis Vulturnum currere lymphis,
Et tardos dura compede ferre pedes.
At magis occulto mirabimur urier igni,
Et puerum tota nocte nocere suum.
Tū ne etiam foveas pueri magis flammis torques
An fuerit reges perdomuisse parum
Quinetiam combure Deos dentibus; Deorum
Arma moue; & pulso da Ganymede merum.

IN QUINTIVM.

Clara tibi uideor scripsisse epigrammata Quinti.
Sunt, fateor: medio scripsimus illa die.
Tu latebras obscurus amas; quia lumine nullo,
Atque intempesta scribere nocte soles.

DE MERCVRIO, ET AMORE,

Dum comes aligero Cylenius iret Amori
Aliger; incauto subripuit faculas.

Deprenso

LIBER. FICIT 75

Deprenso tum fure, manum referabat ad arcum;
Sed non inuenta risit Amor pharetra.

IN TVMVLVM ANTBALIS.

Annibal huc uictas secum Carthaginis arces
Transtulit: hæc ambos terra libyssa tegit.

| DE VENERE, ET IVNONE.

Confidit nimium iaculo dum pulcher Adonis;
Inguina setosus candida rupit aper.
Accurrit miseranda Venus. tum nupta tonantis
Quid gemit hæc? nullo Mars meus ictus apro est.

IN FABIANVM.

Esse tibi sapiens, & uir Fabiane uideris;
At mihi nec sapiens, nec Fabiane uir es.

DE PRAETORE PRÆSIDET
DE S I D E.

Aut nefastas esse mundinas prætor;
Fari recusat: quid nefastius dicas?

ATRAMENTVM SCRIPTORIVM.

Ferrum putre situ spumanti feruet aceto,
Mandet ut æternis scripta uoluminibus.
scilicet

EPIGRAMMATON

Scilicet hoc illud, natum uolitare per ora
Hoc est, Pyramidas uincere Nile tuas;
Infelix fatum: sanies rubiginis ergo
Eripit miso nomina nostra rogo?

AD FEDERICVM REGEM.

Ne tibi non aliquid iam misisse calendis
Arguar, aut letam non celebraſſe diem:
Mittimus hibernis ſeruat as mensibus uuas;
Insuper & fauſtas addimus ore preces;
Vt tibi qui m̄tido cum ſole renaſcitur annus,
Felici redeat candidus uſque pede.

IN MANCIANVM.

Qui ferro fratres, ſtupro Mancinē ſorores.
Fas uiolare putat; quid putat eſſe nefas?

TVMVLVVS MAXIMILLAE.

Hic hic ſiſte precor gradum uiator.
Hoc ſub marmore Maximilla clauſa eſt:
Quacum frigiduli iacent amores,
Et luſus, Veneresq; , gratiēq;
Hanc illi miſera ſeuera Clotha
Pro dulci thalamo domum parauit.
Has matri dedit, has patri querelas
Pro plauſu, choreisq; nuptiarum.

Quid

LIBER I. 76

Quid firmum tibi, quid putes uiator
Manſurum inuiolabile, aut perenne?
Siquē delicia iuuenulorum,
Et decus fuerat puellularum,
Nunc eheu iacet ecce Maximilla,
Luctus perpetuus iuuenulorum,
Aeternae & lacrymę puellularum.

DE MIRABILI VRBE VENETIIS.

Viderat hadriacis Venetam Neptunus in undis
Stare urbem, & toto ponere iura mari.
Nunc mihi tarpeias quantumuis Iuppiter arces
Obiſce, & illa tui m̄ntia Martis, ait.
Si Pelago Tybrim praefers; urbē aſpice utranque:
Illam homines dices, hanc poſuiſſe Deos.

DE ALFONSO DVCE CALABRIAE.

Alfonſus magnum dum traicit Apenninum;
Caſtraq; non ſolita primus in alpe locat:
Armorum ſonitus, galeasq; , erataq; tela
Siluarum domina pertimere Dea.
Nec minus occultas ſatyri petiere latebras,
Aſſueti imbelles ante uidere ſeras:
Spectaruntq; procul celfa de rupe ſilentos;
Agmina dum, & magnos cogeret ille duces.
Atque aliquis ſigna aſpiciens, miratur, & inquit:
Imperium uobis urbis, & orbis erit.

DE

EPIGRAMMATON

DE INNOCENTIO VIII.
PONTIFICE MAX.

Innuo priscos æquum est debere Quirites,
Progenie exhaustam restituit patriam.

AD VENEREM.

Quid mihi te facile blandis promittis ocellis,
Si miserum sic post uris acerba Venus?
Non decet hoc superos, aut te mihi fronte serena
Concilia, aut toruo lumine bella moue.

DE GALLA.

Omnes, quos scripsi, uersus uult Gallia uidere:
Mittam ego, pro libris si mihi labra dabit.

DE VETVSTINO.

Emit sepulchro prædium Vetuslinus,
Sed quod futuros non sequatur heredes;
Iratuæque mortuisq; uiuisq;
Scribiq; curat grandibus notis, demens,
Viginti in agro, in fronte ter pedes octo.
Habitat sub urbe scandulis tribus tectus;
Ne pensione de grauetur, aut sumptu.
Dormit grabato, quo nec ipse iam uellet
Dormire cimex, nec lacerta, nec sorex.

Cænat

LIBERA I. 77

Cænat per hortos alliumq; capasq;
Et salmagorum iure liuidos caules:
Vel, siquid optat unctius sibi poni,
Piscatur ipsis in paludibus ranas:
Aut è cloaca colligit meras sordes,
Putrem palumbum, mortuum ue caponem
Et doliorum turbidam bibit sæcem,
Tanquam salernum consulare, uel chium,
Opimianæ quod refunderint cellæ.
Nec iam pro festis hoc, sed idibus tantum
Sacrisq; potat ferculis calendarum.
Et mane ueste currit anxius rapta
Ad architectos, marmorumq; sectores,
Ut de sepulchro conserat nouas lites.
Quos iam misellos pessimis modis mulctat;
Ducit, reducit, distrahit, rapit, uexat,
Per angiportus, uiculosq; cliuosq;
Et per riunas urbis, & per anfractus
Mostrat theatra, porticusq; priscorum,
Arcusq; claris principum sacros armis;
Hinc & deorum templa, & obrutas thermas;
Et quicquid altis fornicum subest cliuis:
Nec iam fauissas linoquit, & nigros manes.
Dentum trecentis cum laboribus fractos.
Et æstuantem pariter, & fame siccos
Vix officinæ post meridiem reddit
Iam feriatæ, uetigalibusq; adhuc clausæ.
Culpat coronas, zophorumq; permutat:
Spiras reformat, & scapos columnarum:

Et

EPIGRAMMATON

Et nunc betruscas, nunc corynthias manule:
Nunc doricarum laudat ordinem tantum;
Cuctas, triglyphos, tæmias, thoros, plinthos.
Quid cum columnis nunc tibi Vetustine,
Aut cum uoluta, ionicis ue puluinis?
Dormi miselle; sat diu laborasti:
Cenare fessos & aliquando permitte.
Aut, si sepulchri cura te coquit tanta,
Cadauer istud uel gemonijs conde.

IN TVMVLVM NEAERAE.

Quæ uoces? Charitum, quæ circû pompa? Neere.
Vnde odor hic? cineri thura ministrat Amor.
Vnde pyra? ex pharetra, qui nã struxere lepores.
Ast hæc illa acrymans quæ legit ossa? Venus.
Fortunate lapis, tumuloq; beatior omni,
Tu tegis in terris, siquid honoris erat.

DE HYBLA.

Hybla mei quondam dulcissima cura Marulli;
Hybla suburbano nuper humata solo:
Accipe quæ multo promuntur uerba dolore;
Accipe de lacrymis humida ferta meis.
Te rosa, te uiolæ, te mollis amaracus ornet:
Te pia suspenso pondere uelet humus.
Et tibi, quod rare possunt sperare puella;
Contingant uatis carmina docta tui.

DE AV-

LIBERAEPIGRAMMATON 78

DE AVFIDIO.

Dum caput Aufidio tractat Chirurgus, & ipsum
Altilius exquirat, quò uideat cerebrum.
Ingemit Aufidius; quid me chirurge fatigas?
Cum subij rixam, non habui cerebrum.

AD ALFONSVM.

Qui prius herculeæ sensit Leo uulnera clauæ,
Hic Alfonso tuos corruet ante pedes.
Quæq; uiret, nostras quercus passura secures,
Deferet immundos fulmine tacta sues.
Victa dabit Bellona manus; pax arua reuifet:
Claudetur dire Marte sedente fores.
Tunc pia Parthenope letos tibi ducet honores
Per fora, per uicos ocia uulgus aget.
Sebethosq; pater flumijs metuendus betruscis,
Aurea caruleum tollet ad astra caput.

IN LYDAM.

Cum dixi medio tibi macram algere sub estu,
Non dixi fluminum Lyda: quid ergo? cutem,

IN OLLVM.

Omnia facturum te dicis, nil facis Olle.
Nil mirum: leuius dicere, quam facere est.

Tanquam prisca mihi, saxoq; inuenta uetusto,
 Disticha Rufe soles saepe referre tua.
 Stultum adeo me Rufe putas? ego tam mala credam
 Carmina romano marmore posse legi?
 Archemoro longos affingis Nestoris annos.
 Andromaches puerum Laomedonta uocas.
 Desine mentiri Pyliam, Phrygiamq; senectam.
 Sint uetera haec alijs, mi noua semper erunt.

DE CYPARISSO PVERO.

Flebat ad huc mœrens ceruo Cyparissus adempto,
 Cum sua conspexit cortice membra tegi.
 Delius exclamat: quid nostro filua dolore
 Crescis? Tu Daphnen, tu Cyparisson habes.

DE HARMOSYNE.

Harmosinen quisquis seu uir, seu femina uidit,
 Deperit: an ne oculos Aelius unus habet,

DE IVCUNDO ARCHITECTO.

Iucundus geminos fecit tibi Sequana pontes:
 Iure tuum potes hunc dicere Pontificem.

Immemor ab misero [redacted] [redacted]
 Nate dea? profugas non grauat ille rates.
 An ne parum fuerat causam dare mortis acerba?
 Ni ferrum fugiens tu quoque triste dares?
 Tolle precor tumidas tecum hoc iam tolle per undas.
 Discessu, satis est, si perit illa tuo.

IN CAECILIANVM.

Si tibi per genium fas est iurare Minervae,
 Per Veneris flauas Caeciliane comas;
 Nec in bar excipitur solis, nec cornua Phœbes,
 Nec capitoli crura, caputq; patris:
 Cur mihi tu uentrem, cur intestina deorum,
 Hispana tactus religione, sonas?
 Non pudet heu calum rebus sedare pudendis?
 An credis magnos haec quoque habere deos?

AD MARINVM CARACCIOLVM.

O dulce ac lepidum Marine factum,
 Dignum perpetuo ioco, atque risu,
 Dignum uersiculis, facerisq;
 Necnon & salibus Marine nostris.
 Ille m. uicinus urbis Imperator
 Caesar Borgia, Borgia ille Caesar,

[redacted]
 [redacted]
 [redacted]

EPIGRAMMATON

~~_____~~
~~_____~~
Mæchus ille fororis, atque adulter,
Fratrum perniciës, lues, sepulchrum,
Montis bellua tetra paticani;
Quingentas modo qui uorauit urbes
Imbutus scelere, & malis rapinis,
Urbes sub ducibus suis quietas,
Quasunque aut Latium serax uirorum,
Aut Campania pinguis, aut per alta
Diuisi iuga continent Sabini;
Hisq; ingessit Ariminum, Pisaurum,
Vrbium, Populoniãq; magnam,
Camertes pariter, Forumq; Lini,
Corneliq; forum, Fauentiamq;
Et quantum Æmilia est, Hetruriãq;
Quantum circuitu hinc & inde longo
Næptuni lauat æstuantis unda.

At nunc quis neget esse opus deorum?
Dum uecors animi impotente morbo,
Querit plura, nec est potis misellus
Explere ingluuiem periculosam;
Ecce ecce euomit; ò Iouem facetum,
O pulchram Nemesis, ò uenusta fata,
Verum scilicet id Marine, uerum est,
Quod dici solet, _____
Fortunam _____
Eandem male concepit; _____

Vt

LIBER I. 80

Vt iure euomere hunc putemus ipsum,
Qui tantum miser hausit oppidorum.
Est id omne, quod hausit, oppidorum,
Quod quinque assiduis uorauit annis,
Imbutus scelere, & malis rapinis,
Scis quot euomit diebus? uno;
O lucem niueam, ò Iouem facetum,
O pulchram Nemesis, ò uenusta fata,
O dulce, ac lepidum Marine factum.

DE CAES. BORGIA.

Aut nihil, aut Caesar uult dici Borgia: quid ni?
Cum simul & Caesar possit, & esse nihil.

AD EVNDEM.

Omnia uincebas: sperabas omnia Caesar.
Omnia deficiunt: incipis esse nihil.

DIES GENIALIS.

Aureli perfunde meis unguenta capillis
Tu super, & uernas sparge Næarche rosas.
Sed prius æstiuum ramis defendite solem;
Et uiridi mollem sternite fronde torum.
Non plumæ, nõ picta iuuant me stragula, nec qua
Pauonis uario sponda colore nitet.
Larga coronata disponite pocula mensa;
Sætino & gelidas adsociate niues:
Certitumq; leues potanti inducite somnos.
Sic iuuat ætatis ducere fila mea.

L 2 An

EPIGRAMMATON

An scimus miseri, quid lux uentura minetur?
Viuamus: mortem fallere nemo potest.

AD AMICAM.

Da mihi tu mea lux tot basia rapta petenti,
Quot dederat nati Lesbia blanda suo.
Sed quid pauca peto, petijt si pauca Catullus
Basia? pauca quidem, numerentur, erunt.
Da mihi, quot calum stellas, quot litus arenas,
Siluaq; quot frondes, gramina campus habet;
Aere quot uolucres, quot sunt et in equore pisces;
Quot noua cæcropiæ mella tumentur apes.
Hæc mihi si dederis, spernam mensasq; Deorum,
Et Ganimedæa pocula sumpta manu.

AD BASSVM DE PHYLLIDE.

Cum de cathedrâ Basse surgeret nuper
Mammosa Phyllis; tunica mollis, ut sæpe
His accidit, qui obesulas habent clunes;
Intrauit illuc, unde prodeunt auræ,
Quæ de Sabæis messibus nihil spirant:
Quod ut animaduertit dicaculus quidam;
Vrbaniorem ut se faceret, ait ridens:
Heus Phylli, quis nam mordicus tenet uestem?
Vorabit hanc, ui procaues. Ad hunc Phyllis,
Immo, inquit, ut scias, sibi labra abstergit:
Accede pupe, basiare te nam uult.

AD

LIBER I, § I

AD VESBIAM.

Aspice, quàm uariis dstringar Vesbia curis.
Vror, & heu nostro manat ab igne liquor.
Sum Nilus, sumq; Etna simul: restringite flammam
O' lacrymæ, lacrymas ebibe flamma meas.

AD AEGLEN,

Si tibi sum Phœbus; si sum tibi Iupiter Aegle:
Cur tu non Daphne sis mihi, non Danae?

AD PULICIANVM.

Ait nescio quis Pulicianus,
Ni pulex mage sit uocandus hic, qui
Vnus grammaticus, sed his minutis
Vel longe inferior, minutiorq; est;
Diuinum sibi passerem Catulli
Haudquaquam bene passerem sonare;
Nec iam id esse, quod autument legentes,
Sed quod uersiculis parum pudicis
Ludeus innuat ipse Martialis:
Da mi basia, sed Catulliana:
Quæ si tot fuerint, quot ille dixit;
Donabo tibi passerem Catulli:
Vt sit, quod puero poeta possit
Post longas dare basiationes,
Quod saluo nequeat pudore dici.

L 3 Prob

EPIGRAMMATON

Proh dii quam uaser es Puliciane;
 Solus qui bene calleas poetas.
 Nimirum, & quod ab omnibus probetur,
 Mutandum quoque suspicaris illud,
 Quod nunc illepidumq; & infacetum
 Mendosis epigrammaton libellis
 Insulse legit imperita turba:
 Sic forsitan tener ausus est Catullus
 Magno mittere passerem Maroni:
 Cum sit simpliciusq; rectiusq;,
 Mitti, dicere, mentulam Maroni.
 Sed quid uos Aganippides puella
 Ridetis? meus hic Pulicianus
 Tam bellum sibi passerem Catulli
 Intra uiscera habere concupiscit.

DE EODEM.

Vanas gigantum iras, & impetus graues
 Miratur aliquis audiens mortalium;
 Ausumq; celo uincula inferre irrita
 Saenum Typhoea, cum iugosum Pelion
 Adderet Olympo, matre nec terra satum
 Agnosceret sese; impium donec pater
 Iratus ardenti igne substulit caput;
 Vt par erat: nam quis petat sanus Deos?
 At nunc quis hoc, quis hoc serat mortalium?
 Iners, pusillus, unus, heu pulex ciet
 Turmas, cohortes, copias, manipulos
 Muscarum;

Muscarum; & altos scandere adparat toros
 Heroum; opacis qui sub umbris arborum
 Strati, ac perenni flore subfulti caput,
 Ducunt quietem perpetem, aeternam, optimam;
 Nec nostra curant dicta, uel facta amplius,
 Vt qui beatos incolant tuti locos;
 Et nomen alta in arce sacrarint suum,
 Functi periculis, & malis laboribus;
 Cunctasq; fortune improbe calcant minas,
 Ne dum pusilli pulicis morsus leues.
 At tu moleste, amare, uesane, impie
 Pulex, inepti concitator agminis,
 Quod proripis te? quod uocas muscarias
 Ista phalanges? quod uolatiles globos
 Impellis audax? i procul miser, miser,
 I criminoſe maximam in malam crucem.
 Haud fas quietas manium sedes Deum
 Muscas subire, pulicumq; copias.
 Nil hic negoci uel tibi, uel pessimis
 Tuis manipulis, quid moraris impie?
 Abi profundam in noctem, & ultimum Chaos.
 Speranda certe gloria hic nulla est tibi.
 Quos dii probauere semel, hos semper probant.

ACTEON MARMOREVS.

Viderat id eo ousas in uertice diuas
 Phryx Paris, & dixit, uincis utranque Venus.
 At si, Gargaphijs quam nos male uidimus undis,
 Vidisset, poterat dicere; cede Venus.

82
EPIGRAMMATON
ORPHEO RESPICIENTI.

Hoc fuit infelix, & adhuc heu respicis Orpheu,
Quod te, quod miseram perdidit Eurydicen.

ECHO LOQVITVR.

Vidi, arsi, fleui, tristemq; (heu fata) repulsam
Spreta tuli: sum nunc nox, sonus, aura, nihil.

EADEM IOCATVR.

Cum facie caream, queris, cur dicar imago:
Cum tua uerba sequar, die, ubi lingua mea est?

IN MALVM LIBRVM.

Si sapis, hospes abi; miserum neu tange libellum.
Non hic Maoniden, Virgilium ue leges,
Sed fœdas Bauu chartas, & olentia Mœni
Carmina; Romani dedecus eloqui.
Quid dubitas sacros incendia poscere lucos;
Abnuerit liquida si dare Phœbus aquas?

ACTII

83
ACTII SYNCERTI SANNAZARI
NEAPOLITANI, VIRI PATRI-
CII, EPIGRAMMATON
LIBER III.

CVM uehor picta uacuis phaselo;
Et modo septos iaculis echinos,
Nunc bene hærentes scopulis laboro
Vellere conchas:
Tange uocales studiosa chordas
Musa; & auratum moderare plectrum;
Pauca de multis referamus acta
Regis amati.
Qualis herbofo spaciata campo
Virgo, iam matris decus, & uoluptas,
Nec tunc è solis uiolis coronam,
Cætera linquens:
Hic ubi ueras imitata turres
Tot simul pinnis, niuesq; tectis,
Rupe Mergillina sedens, propinquum
Spectat in æquor,
Adsit ex imo Galatea fundo,
Nil timens seuos Polyphœmi amores;
Nec mihi durum restuens canenti
Obstrepant unda.
Sit licet magnus, trepidasq; turmas
Fregerit primis Federicus ausis;
Cum puer celsas penetravit alpes,
Saxaque Rheni;

Texerit

EPIGRAMMATON

Texerit latis pelagus carinis,
Dalmatum dices populatus urbes:
Senserit presso prope fulminantem

Ore Timaeus:

Cinxerit sacra meritum corona

Et caput; Gallos quoniam feroces

Contudit: totas reuocarit orci ex

Faucibus urbes:

Nil tamen maius, nihil egit unquam

Fortius; quam quod titubante regno,

Cum sibi sceptrum, & diadema posset

Sumere tutus;

Coniugem caram, propriosq; natos

Liquit; & fidas lacrymas clientum,

Fratris heu pulsam sobolem secutus

Per mare uastum.

Ergo nunc illi moderator alti

Aetheris; cui sunt pia facta cura;

Regium frontis decus, & negatos

Addit honores.

O fides, rarum, placidumq; numen;

O mihi nullis reticenda seclis;

Te te ego aeternum prece, uictiuusq;

Pronus adorem.

DE ANDREA MATTHAEO

A QVIVIVO.

Cernis, ut exultet patrijs Aquinius in armis;

Duraq; spumanti frena relaxet equo?

Quis

LIBERAT. 34

Quis mites illum Permessi hausisse liquores

Credat, & imbelles excoluisse lyras?

Consurunt niuea fulgenti in casside crista:

At clypeus toruo Gorgonis ore tumet,

Macte animo, rigidum Musas qui stringere ferrum,

Qui Martem doctos cogis amare choros:

Hac ducis est uirtus; non uni insistere palma;

Sed nomen factis querere, & ingenijs.

IN BVBONEM.

Nam quis te inepte bubo tam stolidus furor

Adegit importunum inire praelium,

Isto indecenti rostro, & alis luridis?

Quid bellicosa uolueris insulse asperos

Lacessis ungues? desine miser, dum licet;

Ne dormientis excites soninum tuo

Cum maximo (ut par est) malo, ac clade ultima.

Sed peruenire uis in ora uulgi; & hac

Via cupis scelestae fieri notior?

Non assequere; nec profecto tam bono

Fruere fato. An hoc pudendo sanguine

Se tingat Aquila, fulminum & cali immemor?

Ponenda honesta mortis haec spes est tibi.

AD MATONEM.

Ut mandem uictura meis tua nomina cartis;

Dicis amicitiam te Matro uelle meam.

EPIGRAMMATON

Et tibi semper in ore dūces, quos Graius Homerus,
Quos noster Latia uexit in astra tuba.
Dumq; ego sum tanti te iudice, uenit ab horto
Cum donis holitor bis ue, semel ue tuus,
Scilicet eterni pretium mihi grande daturus
Nominis, & fide pignus amicitie.
O' Matho, quā felix et amico, et uate reperto es,
Quā felix horto, muneribusq; tuis;
Si quod dijs genitis uix tot peperere labores,
Id tibi lactuca, prototomiq; dabunt.

DE PATRIA HOMERI.

Smyrna, Rhodos, Colophō, Salamī, Ios, Argos, A-
Cedite iam: cælum patria Meonide est, (thene,

DE LVNA, ET PANE.

Effudit longas tege ea in rupe querelas
Pan captus forma candida Luna tua.
Cumq; leui calamos cera coniungeret, addit;
Prædata es sensus tu quoque canna meos.

IN TVMYLVN AMARANTHAE.

Hic Amarantha iacet, quæ, si fas uera fateri
Aut Veneri similis, uel Venus ipsa fuit.

AD FERRANDVM KEGEM.

Ex ferro nomen tibi sit licet, aurea condis
Sæcula; nam sub te principe nemo metit.

DE

LIBERA II. 83

DE SVMMONTII PIETATE.

Excitat obstrictas tumulis Summontius umbras;
Impleat ut sanctæ munus amicitie.
Utq; prius uiuos, sic & post fata sodales
Observat; tristes & sedet ante rogos.
Nec tantum uiolas cineri, ac bene olentia ponit
Serta; sed & lacrymis irrigat ossa pijs.
Parua loquor: cultis reparat monumenta libellis;
Cum possint longam saxa timere diem.
At tu, uiuaci quæ fulcis nomina fama,
Pofcenti gratas Musa repende uices:
Ut quoniam dulces optat sic uiuere amicos;
Viuat, & in libris sit sacer ille meis.

DE VENERE, ET DIANA.

Incultam aspiciens siluis Cytherea Dianam,
Risit, & An tendes retia semper? ait.
Cui Dea casta: Feris cur non ego retia tendam?
Tendere si potuit uir tuus illa tibi?

AD AEGLEN.

Absentem quæris, præsentem despicias Aegle.
Non redamas; sed me ris in amore mori.

DE VENERE, ET PRIAPO.

Tractabat clypeum Marti placitura Dione:
Sæuq; feminea sumpserat arma manu.

PONT

EPIGRAMMATON

Pone Dea, exclamat petulanti uoce, Priapus;
Pone; decent istas hæc magis arma manus.

IN GELLIAM.

Quem tu nunc patrum, nunc patrem Gellia dicis;
Hic tibi nec patruus Gellia, nec pater est.

IN FLACCVM.

Non largitur opes, et uult epigrammata Flaccus.
Iure suo hæc poseit; uult sibi uerba dari.

DE PETO COMPATRE.

Petus deliciae tuæ Dione;
Vni cui Charitum sales beatos,
Cui fontes dederas facetiarum,
Ac risus simul eleganter omnes;
Petus mortuus est tuus Dione,
Petus compater usque ad astra notus.
Qui puro niuæ colore mentis
Vinebat nitidissimos olores.
Cui de lacteolis tuis papillis
Donarunt uiolas iocusq; Amorq;
Donauit teneram Thalia myrtum.
Mox promens citharam decentiorem,
Versus addidit eruditiores.
O saua nimium, maleq; Parca,

Vestros

LIBERAI. 86

Vestros non potuit tenere susos
Petus; qui rapidas domare tygres,
Qui duras potuit mouere quercus,
Vestras non potuit tholos morari.
Sic, sic occidis heu miselle Pete:
Nec te Pierides tuæ, nec ipsa
Quæ te per Paphon, & Gnidon uirentem,
Per colles Amathuntios uocauit,
Fatis eripuerit tam malignis.
At non unanimes tui sodales,
Quos tu pectore tam pio colebas,
Quos tristes obitu tuo relinquis,
Hoc duro tibi defuere casu.
Quin me transligerim, serosq; Celtas,
Lustrantem Morimum pigras paludes,
Dum quæro Oceani ultimos recessus;
Veris nuncius obruit querelis.
Ergo quid tibi tam uagus uiator,
Cui nec pulchra Neapolis, nec alti
Colles Pausilypi, nec ipse adesset
Sebethos pater, aut pater Veseuus;
Inferre exequiarum amice possem?
Rupem, quam uagus hinc, & inde Nereus
Alterna ueniens retundit unda,
Accessi; & procul angulo in supremo
Stans, supra pelagi alluentis æstus,
Manes terq; quaterq; conuocaui.
Hic fudi lacrymas amariores:
Hic uici gemitus uel unus omnes,

Omnes

28 EPIGRAMMATON

Omnes & simul omnium querelas.
Mox quamuis cineri tuo decentem
Pontanus tumulum paravit, ac te
Cognatas ueneretur inter umbras;
Quamuis & diuturnius sepulchrum,
Quod nec secula uincere ipsa possint,
Diuinis pareat excitare chartis:
Nostrium non tibi qualecunque munus
Inter frigora, solitudinesq;
Cessauit, nec honore te supremo
Fraudari miser: hoc scit ipsa Tethys;
Scit late Oceani unda Gallicani.
Stant aere tibi, stat uidenda nautis
Terreni tumuli pusilla moles;
Et buxus, super, & dicata quercus.
Nam myrtum regio illa non habebat.
Que iussit pietas factare, ut esset
Naturae tibi terminus sepulchrum.

IGNES NOCTURNI ROMAE.

Aspicias, ut pieti uultus imitetur olympi,
Certet & astriferos uincere Roma polos.
Scilicet hos Auguste tibi largitur honores;
Ne cupias magni tecta uidere Iouis.
Alta coronata iactant incendia turres:
Et Vaticano fulmina monte tonant.
Dumiq; palam tantos cupit ostentare paratus
Vrbs nimium in laudes ambitiosa suas:

Viuant

Viuant astra, inquit, summo contenta Tonantes;
Pareat Augusto dum modo Roma suo.

DE TYRANNIS, ET BRUTO.

Cum tot Tarquinius passim consurgere cernas;
Miraris, Brutum cur ferat Italia?

IN TVMVLVM PVERI.

Nate patris, matrisq; amor, et suprema uoluptas,
Accipe, quae nobis te dare par fuerat.
Busta eheu, tristesq; notas damus; inuida quando
Mors immaturo funere te rapuit.

DE HERCVLE, ET GANYMEDE.

Palluit Alcides teneri Ganimedis amore:
Et uetus amissi cesserat ador Hyle.
Quid linquet nobis puer hic? ait uxor: honores
Eripuit quondam; nunc rapit ecce uirum.

IN VFENTEM CRAPVLATOREM.

Non suntu, non peditat, non irrumat V sens:
Ista olim: quid nunc? aut uomit, aut comedit.

IN DEGENERANTE M.

Nomen aui, non facta refers: diceris ab illo
Alter, sed iuuenis tu, precor, ille senex.

DE IOVE, ET CVPIDINE.

De Veneris nato quæsta est Dictyma Tonanti,

80

M Quod

EPIGRAMMATON

Quodd nimis ille puer promptus ad arma foret.
Tum pater accito ostendens graue fulmen Amori,
Hoc tibi saue puer spicula franget, ait.
Cui lasciuus Amor motis hæc reddidit alis:
Quid si iterum posito fulmine Cynus eris?

IN RICCIUM.

Aegrotat sedis uitio, & male Riccius audit.
Quid, si esset surdis Riccius auriculis?

DEDANAÆ, ET IOVE.

Formosam Danaen munibat abenea turris
Et satis hoc uanus credidit esse pater.
Indoluit, teneræ miseratus fata puellæ
Iuppiter, & subito factus amator, ait.
Ergo arcere potes natam diuisq; uirisq;
At si non arces imbribus, imber ero.

DE LUCIO GRAMMATISTA.

Noctes, & noctes iterat dum Lucius, illi
Perpetuam noctem præbuit altus Arar.

DE VULCANO, ET VENERE.

Horrida calicolis narrabat prælia Maiors,
Sæuq; terribili capta trophæa manu:
Quod Venus audirer, doluit Vulcanus & Heus tu
Inquit, an expectas, ut mea uincla canat?

DE

DE SELPSO.

Miraris, liquidum cur non dissoluor iu amnem,
Cum nunquam siccas cogar habere genas.
Miror ego, intenues potius non isse fauillas,
Assidue carpant cum mea corda faces.
Scilicet ut misero possim superesse dolori;
Sic lacrymis flammæ temperat acer amor.

DE HERCVLE, ET IOVE.

Pendebat Phrygiæ Tyrynthius ore ministri;
Delicias magno dum facit ille Ioui.
Tum pater, haud equidem saui fortissime, dixit,
Formosum rapuit cum tibi Nais Hylan.

DE VENERE, ET PALLADE.

Indureat thoraca humeris, galeamq; decoro
Aptarat capiti, Marte iubente, Venus.
Nil opus his, Sol, Diua, inquit; sumenda fuerunt,
Cum uos ferratæ circuire plage.

CATONIS TYMVLVS.

Hic, ubi libertas, magni & iacet umbra Catonis;
Quàm melius poterant Cæsaris ossa tegi.

DE VENETORVM SIGNIS.

Romanas Aquilæ postquam liquere cohortes;
Magnanimus turmas ducit in arma Leo.

EPIGRAMMATON

DE ANDREA MATTHAEO AQVIVI-
VO DVCE HADRIAE.

Mæsta bituntina duxerunt ocia Nymphæ;
Nec Faunis solitos exhibuere choros.

Scilicet optato quicquid sine principe cernunt,
Ingratum est, tantus principis urget amor.

Nec satis est, positis arcum spreuisse sagittis,
Questubus & totos continuasse dies.

At etiam nostris faciunt conuicia terris:
Et nos Syneras, Lotophagosq; uocant.

Vera loquor: diuæ ueniam date uera loquenti:
Non amor hic certe, sed magis inuidia est.

DE THELESINAE CRINIBVS.

Dum nectit flauos auro Thelesina capillos;
Contraxit radio Phæbus, & erubuit.

Mox hæc ad superos. en auro iungitur aurum:
Hoc est mortales, hoc superare Deos.

IN GALEATIUM CARACCIOLVM.

Hippolyten, Leden, Thelesinam diligis unus:
Dic mihi, quid tota restat in urbe boni?

IN THEATRVM CAMPANVM.

Dicite semidei, siluarum numina, Panes,
Et si qua aduentu es Nympha fugata meo:

Cui licuit tantas sexorum euertere moles,
Quas iam disiectas uix nemora alta tegunt?

His

LIBER II. 81

His ne olim sueta est cuneis campana iuuentus
Amphitheatrales leta uidere iocos?

Nunc ubi tot plaususq; hominum, uocesq; canoræ,
Tot risus, tot iam gaudia, tot facies?

Scilicet, heu fati leges, rapit omnia tempus;
Et quæ sustulerat, deprimat ipsa dies.

DE FONTE MERGILLINIS.

Est mihi riuo uitreus perenni
Fons, arenosum prope littus; unde

Sæpe discedens sibi nauta rores
Haurit amicos.

Vnicus nostris scater ille ripis,
Montis immenso sitiente tractu,

Vitifer qua Pausilypus uadosum ex-
Currit in æquor.

Hunc ego uitta redimitus alba,
Flore, & stiuis ueneror coronis;

Cum timent amnes, & hiulca seuum
arua leonem.

Antequam festa redeant calendæ
Fortis Augusti, superantq; patri

Quattuor luces; mihi tempus omni
Dulcius æuo.

Bis mihi sanctum, mihi bis uocandum,
Bis celebrandum potiore cultu,

Duplici uoto, geminaq; semper
Thuris acerra.

Nanque ab extremo properans æoo,

L L

M 3

Hæc

18 EPIGRAMMATON

Hac die primum mihi uagienti
Phœbus illuxit, pariterq; dias
Hauimus aras.

Hac & insigni per agenda ritu
Sacra solennes ueniunt ad aras;
Nazari unde omnes tituli, meæq;
Nomina gentis;

Nazari uastas cohibentis undas
Aequoris, seuosq; domantis æstus,
Quicquid & uani truculenta iussit
Ira Neronis.

O decus cæli, simul & tuorum,
Rite quem parua ueneramur æde;
Cui frequentandas populis futuris
Ponimus aras:

Si mihi primos generis parentes,
Si mihi lucem pariter dedisti:
Huc age; & fontem tibi dedicatum
Sæpe reuise.

DIVO NAZARIO.

Natali quod Diue tuo lucem editus hausi;
Quod tua nascenti lux mihi prima fuit:
Actius hoc riguo paruum cum fonte sacellum
Dedico; tu nutu sac rata uota tuo.
Ut que sextiles lux uenerit ante calendas
Quarta, sit hic generi bis celebranda meo;
Et quod solennes reuocat tua festa per aras;
Et quod natalem contigit esse meum

LIBER II. 90

DE LAVRO, AD NERITINORVM
DVCEM.

Illa deum letis olim gestata triumphis,
Claraq; Phœbeæ laurus honore comæ,
Iam pridem male culta, nouos emittere ramos,
Iam pridem bacas edere desierat.
Nunc lacrymis adiuta tuis reuirefcit; & omne
Froniferum spirans implet odore nemus.
Sed nec eam lacryma tantum iuuere perennes;
Quantum mansuro carmine quod colitur.
Hoc debent Aquiuine Duces tibi, debet & ipse
Phœbus; nam per te laurea silua uiret.

IN TVMVLVM COTTAE
VERONENSIS.

Sperabas tibi docta nouum Verona Catullum:
Experta es duros bis uiduata deos,
Nulla animum posthac res erigat: optima quando
Prima rapit celeri Parca inimica manu.
Que tamen ut uidit morientis frigida Cottæ
Ora; suum fassa est crimen, & erubuit.

IN PICENTEM MEDICVM.

Quod noctu latras, quod fellas olfacis unus;
Da ueniam Picens, hoc canis est uitium
Sed quia tu Cynicus uis dici, & Clinicus idem;
Esse idem poteris Merdicus, & Medicus.

EPIGRAMMATON

DE FERDINANDO IUNIORE.

Si merita audieris Ferrandi; Nestora credas:
Si numeres annos; dixeris Antilochum.

TVMVLVS, IN QVO PLORATVR
FILIVS VNICVS.

Cur heu lætitiã falso dixere parentes?
Tristitiam, qui me dicere debuerant.

Natus erat miseræ lux unica matris, ocellus
Unicus; hunc Lachesis noxia subripuit.

Innunc, nel Nioben confer mihi; cuius habet fors
Hoc melius; feri saxea quod potuit.

IN PICTVRAM.

Anna parens, cui cœlestem sperare nepotem
Contigit, intactæ uirginis Anna parens:

Vt tandem te te meliori in sede locares,

Credibile est artes edidicisse nouas.

Scilicet obscœnæ semper conuicia turbae,

Et scelera antiqui perpetiar domini?

Vix hæc; & medicas inuadis protinus artes;

Nec mōra, iam cæcis lumina restituis.

Accurrunt ægri; complentur compita rhedis;

Occupat angustas sedula turba uias.

Ecce in quo picta es, paries excinditur; & te

Accipit hospitio nata benigna pio.

Vimirum sapi Anna; hoc contulit ipsa senectus:

Haud aliter poterat hac caruisse domo.

DE

LIBER II. 73

91.

DE IYNONE, ET GANYMEDH.

Iusserat Iliacum mensis ad stare ministrum
Iuppiter: at coniux, Quis mihi miscet, ait?
Ille uerecundis libat chrystalla labellis:
Cui Dea; Amatori da puer ista tuo.

IN CATONIS LAUDEM.

Quæ tegit extinctum cum libertate Catonem,
Insultat tumulis Cæsar arena tuis.

DE HOMERO IN LATINVM
VERSO.

Quid septem de uate sacro contenditis urbes?

Ecce potest ciuem dicere Roma suum.

At uos aut nostrum, si fas, auferte Maronem;

Aut alijm uobis querite Meoniden.

IN TVMVLVM ASSANII.

Tu, qui dissectos artus, inhumatãq; furtim

Assani oeculto membra refers tumulo;

Maecte animi pietate, tamen nihil irrita busti

Gloria tam claros asseret ad cineres:

Quandoquidem uoluit potius sic sparsa iacere,

Quam cadere ad tristes nobilis umbra rogos.

Nunc late exigui fines egressa sepulchri,

Eoum fama uerberat Oceanum.

Contempsit

EPIGRAMMATON

Contempsit dulcemq; animam, floremq; iuuentæ;
 Sanguine ut agnato dedecus elueret.
 Cumq; hausit seu stricto latus ense tyranni;
 Laudem obitu statuit querere, non tumulum.
 Quodq; magis mirere; bilaris, ridensq; cruentos
 Carnificis cultros cernere sustinuit.
 Dissimulet patriam; taceat nomenq; genusq;
 Qui facit hoc, dicit se Lacedæmonium.

IN TVMVLVM CAVDOLAE.

Heu quæ te rigidi rapuit uis effera fati;
 Quis matri miserae tot peperit lacrymas
 Flos ueterum Caudola uirum tibi mœsta sepulchræ
 Illa dedit, tristes Actius hoc titulos;
 Hos titulos; qui te nigras descendere ad umbras,
 Obduci stygia non patiantur aqua.
 Tempora miretur quibus sua: talis Achilles,
 Talis, cum caderet, martius Hector erat.
 Precor, i nullos non durature per annos,
 Nestoreos qui iam uinere dignus eras.

DE IOVE, ET AMORE.

Iuppiter infractos iactat dum sæpe gigantes;
 Et sibi seruati dat decus omne poli:
 Sic est, inquit Amor; nanque hoc mugire solebas
 Tunc quoque, cum torua fronte iuuenctus eras.

HYM-

LIBER III. 93

HYMNVS AD D. NAZARIVM.

Nazari heu quis me tibi ad hanc supremi
 Littoris ripam, quis ad hos putasset
 Tethyos fluctus, quis ad has daturum
 Thura paludes?

Post tot emensos pelago labores,
 Tot pererratos populos, sub ipso
 Fine terrarum datur ecce amicum
 Cernere numen.

Ergo in extremis pater alme terris
 Barbaræ norunt tua sacra gentes,
 Quæ latus dextrum Liger æstuosis
 Obijcit undis.

Iamq; & Aulercos genus acre, & ipsos
 Cernis ad te Lexouios citato
 Effedo, & picta uolitare flauos
 Puppe Britannos.

O mibi semper geniale cœli
 Sydus, o famæ decus omne nostræ,
 Auctor o idem mibi gentis, & spi-
 Rabilis auræ.

Se tibi debet proauorum origo, &
 Sanguinis si sunt decora ulla nostri:
 Debet & præsens genus, & futurum,
 Debet & hæc lux

Sacra; quæ magnum mibi prima solem
 Obtulit nascenti, & inane aperti
 Aeris, pulchrosq; micantis æthra
 Tot simul ignes.

Hinc

EPIGRAMMATON I

Hinc tuis per me dare grata templis

Munera, hinc natalicias coronas

Annuis suenit sociare fertis,

Dum fuit hæc fors.

Nunc in ignotis uagor ecce campis

Regis heu cari exilium secutus;

Dum fides, & fas, & amor, piusq̄

Me rapit ardor.

I puer, buxum nemore è propinquo

Collige, & si quas tibi litus offert

Quercuum frondes: celebrare mæstum

Sic iuuat annum.

O ubi dulces patriæ recessus

Abluis Sebethæ loca illa myrto

Consita; ò, qui Pausilypi uirentes

Det mihi citros,

Quà tuum lambens maris unda fontem

Margines parui minuit facelli,

Nostrum opus; quo se recreet quotannis

Lata iuuentus.

Quæ tibi sacris operata arenis,

Fronibus remos, celesq̄, cymbas

Ornat; & forsân mea nunc, ut olim,

Dona requirit.

Heu pater, cur heu mihi ad institutos

Non licet iam iam properare cursus?

Cur uetor templis, & adesse ludis

Rite dicatis?

Sit satis uentos tolerasse, & imbres,

Ac

Ac minas fatorum, hominumq̄; fraudes:

Da pater te tæto salientem auito

Cernere fumum.

DE AMORE FUGITIVO.

Queritat huc illuc raptum sibi Cypria natum:

Ille sed ad nostri pectoris ima latet.

Me miserum, quid agam? durus puer; aspera mater;

Et magnum in me ius altera, & alter habent.

Si caelem; uideo, quantus Deus ossa peruret:

Sin prodam; merito durior hostis erit.

Adde, quod hæc nõ est, quæ natum ad flagra repo-

Sed quæ de nostro bella cruore uelit. (stat.

Ergo istic fugitiue late; sed parcius ure:

Haud alio poteris tutior esse loco.

DE CAMILLA SCALAMPA

MEDIOLANENSI.

Fumantem ambustis olim Phaetonta quadrigis

Excipit rapidis fluctibus Eridanus.

Ecce recens Ticine tibi de sole trophæum

Erigit. auratis culta Camilla comis.

Nam Deus ille tuis ausus concurrere ripis,

Maioris numen sensit adesse Deæ.

O fatum fluiuorum: ergo noua fabula uestris

Semper erût Nymphis aut pater, aut Phaetõ.

DE

EPIGRAMMATON

DE VIOLANTE GRAPPINA
FEMINA PRAECLARISS.

Vnde mihi has uiolas affers puer? accipe mater;
Quando aliud calida de niue nil potui.
De niue tu calida uiolas? perstrinxit ocellos
Caudor; & ecce, niuem quod puto, pectus erat.
Mira refers: sed tela ubi sunt illa aurea? habebam
Cum legerem uiolas, nunc Violantis habet.

DE MORINNA.

Sit spectanda comis; sit pulchro corpore tota;
Sit Venus, & blandas spiret ab ore rosas;
Aoniasq; Deas, ipsam quoque Pallada uincat
Ingenio; & dulci pectore mella fluant;
Dum tamen ire mihi noctes Morinna quietas,
Et sinat arbitrj libera iura mei.
Arsimus; & primos miseri defleuimus ignes:
Hoc satis: extremo turpe in amore mori.

AD ANIMVM SVVM.

Arsisti; & miseram consumpsit flamma medullas;
Aridaq; in cineres ossa abiere leues:
Fleuisti; roremq; oculi sudere perennem;
Sebethus lacrymis creuit & ipse tuis:
Ardendi, flendiq; igitur quae tanta cupido est?
O anime, exequias disce timere tuas;

Ne

LIBER II. 94

Ne ue iterum tua dāna, iterū tua funera queras:
Sirenum scopulos praeteriſſe iunct.

DE CASSANDRA MARCHESIA.

Desine formosæ dotes numerare puellæ;
Desine iam extinctas sollicitare faces.
Nā dū sæpe comas, frontēq; humerosq; manusq;
Commemoras; proprios extruis ipse rogos.
Dūq; oculis Cassandra, animo Casādra recursat;
Cassandra heu mentis ius habet omne tuæ.
Blandus amor tacitis subrepsit in ossa uenenis.
Sic sibi uel fatum quilibet esse potest.

HYMNVS DIVO GAVDIOSO.

Gaudete cætus uirginum
Plenas habentes lampadas.
Sponsus sacras ad nuptias
Venit repente: surgite,
Venit serenus lucifer,
Nocturna pellens sidera:
Optata lux solemnibus
Adest dicata gaudijs,
Lux clara, qua fugans nigram
Mundi sator caliginem,
Vestri latere gloriam
Patris diu non passus est;
Qua Gaudiosi segmina,
Tot inreperita sæculis
Suis uidenda ciuibus,

Diues

EPIGRAMMATON

Dives retexit urnula.
Oter beate & amplius
Lapis pusille, qui tuo
Tantum uerendum praesulis
Sinu recondis puluerem.
Praesul sed ò beator,
Claræ decus Neapolis,
Tuae benignus patriæ
Fer Gaudiose gaudia.
Adsit fides, & ueritas;
Adsit probata castitas:
Morbos, famem, pericula
Tuis repelle manibus.
Ergo tibi sit gloria
Inseperata Trinitas,
Verbum, Paterq; & Spiritus,
Qui condidistis omnia.

DE EODEM AD VESPERAS.

Audiat surgens pariter, cadensq;
Sol tuas laudes, meritosq; honores,
Vrbis ò nostræ columen, tuæq;
Gloria gentis.
Audiat cælum, mare, terra, & aer,
Annuos ritus tibi dum nouamus,
Dum damus flammis adolenda sacris
Thura per aras.
Huc ades festa redimite fronde,
Calitum plausus, choreasq; linguens;

Et

LIBER II.

95

Calitum plausus, choreasq; linguens;
Et tuam sedem, tua Gaudiose
Ossa reuse;
Ossa, quæ longa tumuli sub umbra
Abdita, ignaras latuere gentes;
Nocte mox pulsa redeunt apertas
Lucis in auras.
Hic dies nobis celesber, precamur,
Latior semper redeat, nec ullos
Hostium motus ferat, aut maligni
Sideris astus.
Da tuis longam uenerande pacem
Ciuiibus, da perpetuos honores,
Da bonam mentem, superiq; plenos
Luminis haustus.
Iusta poscentes animos benignus
Adiua; iniustos moderare sensus.
Sentiât per te patuisse castis
Aethera notis.
Laus tibi cæli pater, atque princeps,
Omnium rector simul & creator;
Quem fides ueri studiosa trinum
Credidit, & unum.
AD DIUVM NAZARIVM.
Dine, cui uasti metuenda ponti
Vis, & irata famulantur undæ;
Quem per & spumas gradientem, & æstus
Nauta uocauit,
Ab miser pœnas pelago daturus,

N Cum

EPIGRAMMATON

Cum niger circumstreperet procellis
Auster, & turbata minax feriret
Sidera fluctus:

Te, mihi sanctum, patriumq; numen,
Te canam, gentis columnen latine,
Auream prolem patris Africani,
Perpetuæq;

Matris heu uulnus graue, dum relictis
Tybridis ripis, Italoq; celo,
Sponte trans Rhætos iter, & niuosas
Arripis alpes,

Lacte depulsus, uelut ille, primi
Quem rapit cursus generosus ardor,
Pullus, & matrem fugit, & rapaces
Transiit amnes.

Mox & ad Rhenum, horribilesq; tendis
Treuerum gentes animosus hospes,
Morte festinans capere inuidenda
Præmia palmæ.

Hic, ubi è caræ gremio parentis,
Iam necis magnæ comitem futurum,
Excipis celsum pater, & salubri
Perluis unda.

Perluis totas, mora nulla, & urbes:
Vndique exhaustis properatur agris:
Barbaros gaudent Dryidæ sacrorum
Ponere ritus.

Nazari nomen, meritiq; famam
Audiit, siquem Liger in remotis

Occulit

LIBER II.

96

Occulit ripis, refugio ne inundat
Sequana cursu.

Te neque iniusti rabies Neronis,
Impios iam iam minitantis ignes,
Non per exertos Anolinus urgens
Terruit enses.

Iam uoluptatum, gelidæq; uictor
Mortis, & lapsi reparator orbis
Diceris, milesq; peræque Iberis
Notus, & Indis.

Ergo speratum genitor triumphum,
Et parum factis meruisse calum est.
Aureum uultu iubar, & coruscans
Fundis honores.

Saluo Io magni noua lux olympi,
Cui per extentas operosa terras
Templa tot surgunt, calidisq; fumant
Ignibus aræ.

Nos tibi hac grata scopulorum in umbra
Rite paruis adiculam columinis
Pomus: nos perpetuo sacramus
Munere fontem.

Accipe æstiuam, noua ferta, citrum, &
Virgines lauros, gracilesq; myrtos,
Quosq; Mergillina tulit propinquo
Littore odores.

Q' mihi longos liceat per annos
Hic sacra, & festos renouare ludos,
Et tuum castis sine fraude notis

Poscere numen. N 3 DE

EPIGRAMMATON
DE FERDINANDO HAVALO
PISCARIAE PRINCIPE.

*Admoueant iterum calo si castra gigantes
Hoc duce, quo Ligurum gloria fracta iacet:
Cum Marte Enceladus, cū Phæbo signa Typhoeus
Conferet, ipse Haulus cum Ioue bella geret.*

IN NOLAM VRBEM.

*Insensum Musis nomen, male grata petenti
Virgilio optatam Nola negauit aquam.
Noluit hæc eadem Iouiano rustica uati
Hospitium parua contribuuisse mora.
Iccirco nimirum hoc dicta es nomine Nola,
Nolueris magnis quòd placuisse uiris.
At tibi pro scelere hoc cœnosos fusa per agros
Exhausit populos styx uiolenta tuos.
Iamq; quid ò nullis abolenda insania seclis
Imprecer? & calum desit, & unda tibi.*

IN LYGDAMVM.

*Quæris Lygdame, musca cur uoceris?
Nam musca es, mihi crede, tam molesta,
Quàm nec sunt culices, grauesq; suci,
Quàm nec uermiculiq; cimicesq;.
Vnum te tamen arceat necesse est,
Turdela auxilium cacantis, ut te
Non muscaria, miluiq; cauda,
Non ale accipitrum potentiorum
Auertant, abigantq; sentientem.*

ACTII

97
ACTII SYNCERI SANNAZARII
NEAPOLITANI, VIRI PATRI-
CII, EPIGRAMMATON
LIBER III.

MARIAE CARLONIAE
GRAPPINAE.

PROPAGO Formosa arboris
Formosa uirgo, quæ uagos
Inter orta Cupidines,
Veris lilia umcis,
Rosasq; molles, & croci
Pulchre rubentis igneum
Florem, & uiuidulas comas
Halantis hyacinthi:
Redisti auito ad lares,
Felicem ocellulis tuis
Redditura Neapolim,
Caro admixa marito:
Redisti ad optatos choros
Aequalium, & probos sinus
Matris, ac bene cognitum
Fratris dulcis amorem.
Quis ò, quis hunc albo mihi
Signet diem lapillulo?
Quis Sabæa calentibus
Addat munera flammis?
Vocanda Musarum cohors.

Huc

EPIGRAMMATON

Huc huc benigna; & abditam
Barbiton cape, myrteis
Frontem uincta coronis
Thalia: quid dignum tuo
Promis fauore? quid bonæ
Voce, uel fidibus student
Respondere sorores.
Sed esse quid latum Dea
Hic absque amoribus potest?
Non mouet Chione suis
Non me Lyda papillis.
Procul facebant hinc malæ,
Sæcli pudor, libidines.
Mi sat est, minuat graues
Si Garlonia curas.
Inuenta cur me tam cito
Ludendo inepta deseris?
Hæc erat facies nouis
Non fraudanda libellis.

AD CASSANDRAM.

Quarta Charis, decima es mihi Pieris, altera Cy-
Cassandra una choris addita diua tribus. (pris,

SE FIDEM SERVATVRVM.

Si post fata nouos animas errare per artus
Vera docent Samij dogmata nota senis;

Nec

L I B E R I I I. 98

Nec pote mens eadem mutari, seu serus altis
Erret aper siluis, seu uaga cantet auis:
Ipse ego (mens quoniam est uni seruire puellæ)
Exurgam m. estis turtur ab exequijs.

AD FEDERICVM.

Litibus abstinui semper; mihi testis Apollo est,
Et Muse, & studijs ocia grata meis.
Nunc me nescio quis per tristia iurgia uersat
Scotius, & rauci cogit ad arma fori,
Es fateor magnus pulsus Rex inclyte Gallis.
Pelle etiam Scotos, & mihi maior eris.

AD EVNVM.

Quicquid erat tripodum Comis, Delphisq;, petisti;
Discere fortunam dum cupis Eune tuam.
At deus, Extabis supra Regesq;, Ducesq;,
Veridico tandem rettulit ore tibi.
Tu tamen hinc uanos sumpsisti Græcule fastus:
Iam magni dominus, iam pater, orbis eras.
Ecce cruce[m] ascendis. non te deus Eune sefellit:
Omnia sunt crepidis inferiora tuis.

AD PORCIAM BRANCIAM, ET
ISABELLAM SOROREM.

Porcia & Isabella, uenusta pignora matris,
Dicite, quis uest ras non amet illecebras?

Tu

EPIGRAMMATON LIB. III.

Tu quoque dic, tali cum sis dignissima partu,
Quis Leonora tuo nolu ab igne mori?
Natarum illecebris, matris simul ignibus uri
Qui cupit; is mortis flagrat amore sua.
Vita uale: in lucro est perijisse: sed hoc reliquū, mors
Quod finis, est ipsis uix satis exequijs.

FINIS.

~~Per amissionem del. tanta obsequia in gen. uixit
et felix de uicis amandata, sed que
iniquitate del. quodammodo q. e. ad hunc
uixit. sed ad hunc uicis. sed ad hunc uixit. sed
aqui sine del. talis. sed ad hunc uixit. sed
et ad hunc uixit. sed ad hunc uixit. sed
et ad hunc uixit. sed ad hunc uixit. sed~~

AD FORGIAN BEANCIAH ET
ESABELLAN FORGIAN.

